

Europeiska unionens officiella tidning

L 79

Svensk utgåva

Lagstiftning

femtiotredje årgången

25 mars 2010

Innehållsförteckning

II *Icke-lagstiftningsakter*

FÖRORDNINGAR

- ★ Kommissionens förordning (EU) nr 248/2010 av den 24 mars 2010 om ändring av förordning (EG) nr 1484/95 om tillämpningsföreskrifter för ordningen för tilläggssbelopp för import och om fastställande av representativa priser för fjäderfakött och ägg och för äggalbumin och om ändring av förordning (EG) nr 504/2007 om tillämpningsföreskrifter för systemet för tillämpningen av tilläggstull vid import inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter 1
- ★ Kommissionens förordning (EU) nr 249/2010 av den 24 mars 2010 om införande av en beteckning i registret över skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar (Chorizo Riojano [SGB]) 3
- ★ Kommissionens förordning (EU) nr 250/2010 av den 24 mars 2010 om införande av en beteckning i registret över skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar (Farine de Petit Épeautre de Haute Provence [SGB]) 5
- ★ Kommissionens förordning (EU) nr 251/2010 av den 24 mars 2010 om införande av en beteckning i registret över skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar (Yorkshire Forced Rhubarb [SUB]) 7
- Kommissionens förordning (EU) nr 252/2010 av den 24 mars 2010 om fastställande av schablonvärden vid import för bestämning av ingångspriset för vissa frukter och grönsaker 9

Pris: 4 EUR

(forts. på nästa sida)

SV

De rättsakter vilkas titlar är tryckta med fin stil är sådana rättsakter som har avseende på den löpande handläggningen av jordbrukspolitiska frågor. De har normalt begränsad giltighetstid.

Beträffande alla övriga rättsakter gäller att titlarna är tryckta med fet stil och föregås av en asterisk.

Kommissionens förordning (EU) nr 253/2010 av den 24 mars 2010 om ändring av de representativa priser och tilläggsbelopp för import av vissa sockerprodukter som fastställs genom förordning (EG) nr 877/2009 för regleringsåret 2009/10	11
---	----

BESLUT

2010/178/EU:

★ Kommissionens beslut av den 15 december 2009 om de statliga stöd som Tyskland i samband med vissa tjänster har beviljat Tiergesundheitsdienst Bayern (C 24/06 (ex NN 75/2000)) [delgivet med nr K(2009) 9954].....	13
--	----

IV Akter som antagits före den 1 december 2009 enligt EG-fördraget, EU-fördraget och Euratomfördraget

★ Beslut av Eftas övervakningsmyndighet nr 329/08/KOL av den 28 maj 2008 om stöd som beviljats Sementsverksmiðjan hf. (Island)	25
★ Beslut av Eftas övervakningsmyndighet nr 405/08/KOL av den 27 juni 2008 om att avsluta det formella granskningsförfarandet beträffande den isländska bostadsfinansieringsfonden (Íbúðalánasjóður – ILS) (Island)	40

II

(Icke-lagstiftningsakter)

FÖRORDNINGAR

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 248/2010

av den 24 mars 2010

om ändring av förordning (EG) nr 1484/95 om tillämpningsföreskrifter för ordningen för tillämpning av tilläggsbelopp för import och om fastställande av representativa priser för fjäderfäkött och ägg och för äggalbumin och om ändring av förordning (EG) nr 504/2007 om tillämpningsföreskrifter för systemet för tillämpningen av tilläggstull vid import inom sektorn för mjölk och mjölkprodukter

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionsätt,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1234/2007 av den 22 oktober 2007 om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter ("enda förordningen om de gemensamma organisationerna av marknaden")⁽¹⁾, särskilt artikel 143 b jämförd med artikel 4, och

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 614/2009 av den 7 juli 2009 om det gemensamma handelssystemet för äggalbumin och mjölkalbumin⁽²⁾, särskilt artikel 3.4, och

av följande skäl:

- (1) I artikel 3.3 i kommissionens förordning (EG) nr 1484/95⁽³⁾ och i artikel 4.3 i kommissionens förordning (EG) nr 504/2007⁽⁴⁾ anges att när cif-importpriset för en sändning är högre än det tillämpliga representativa priset ska importören ställa en säkerhet i enlighet med artikel 248.1 i kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen⁽⁵⁾, som motsvarar de tilläggsbelopp som denne skulle ha betalat om de hade beräknats på grundval av det representativa pris som är tillämpligt för produkten i fråga.
- (2) För ett liknande fall anges emellertid i artikel 38.3 i kommissionens förordning (EG) nr 951/2006 av den

30 juni 2006 om tillämpningsföreskrifter till rådets förordning (EG) nr 318/2006 för handel med tredjeländer i sockersektorn⁽⁶⁾ att importören ska ställa den säkerhet som avses i artikel 248.1 i förordning (EEG) nr 2454/93 och att säkerheten ska vara lika stor som skillnaden mellan den tilläggstull som beräknats på den aktuella produktens representativa pris och den tilläggstull som beräknats på den aktuella sändningens importpris cif.

- (3) För att åstadkomma harmoniserade beräkningsmetoder inom de olika sektorerna är det lämpligt att anpassa den metod som anges i artikel 3.3 i förordning (EG) nr 1484/95 och i artikel 4.3 i förordning (EG) nr 504/2007 efter den metod som anges i artikel 38.3 i förordning (EG) nr 951/2006.
- (4) I artikel 3.4 i förordning (EG) nr 1484/95 och i artikel 4.4 i förordning (EG) nr 504/2007 fastställs de tidsfrister inom vilka importören måste bevisa att sändningen har avyttrats på villkor som styrker att importpriset cif är korrekt. Det har visat sig att förfarandet för import och handel med varor enligt detta system i praktiken har blivit mer splittrat. Tidigare var det ofta en enda aktör som köpte varorna i ett tredjeland, som hade hand om övergången till fri omsättning och som sålde varorna i gemenskapen, medan det nuförtiden ofta är flera aktörer som är inblandade i de olika transaktionerna, vilket i sin tur gör att tidsfristerna inte kan hållas. Tidsfristerna bör därför förlängas.
- (5) Förordningarna (EG) nr 1484/95 och (EG) nr 504/2007 bör därför ändras i enlighet med detta.
- (6) De åtgärder som föreskrivs i denna förordning är förenliga med yttrandet från förvaltningskommittén för den samlade marknadsordningen inom jordbruket.

⁽¹⁾ EUT L 299, 16.11.2007, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 181, 14.7.2009, s. 8.

⁽³⁾ EGT L 145, 29.6.1995, s. 47.

⁽⁴⁾ EUT L 119, 9.5.2007, s. 7.

⁽⁵⁾ EGT L 253, 11.10.1993, s. 1.

⁽⁶⁾ EUT L 178, 1.7.2006, s. 24.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

I artikel 3 i förordning (EG) nr 1484/95 ska punkterna 3 och 4 ersättas med följande:

”3. I det fall som anges i punkt 2 ska importören ställa en säkerhet i enlighet med artikel 248.1 i förordning (EEG) nr 2454/93 och säkerheten ska vara lika stor som skillnaden mellan den tilläggstull som beräknats på den aktuella produktens representativa pris och den tilläggstull som beräknats på den aktuella sändningens importpris cif.

4. Importören ska ha en frist på två månader från och med försäljningen av produkterna i fråga, dock högst nio månader från dagen för godkännandet av deklarationen om övergång till fri omsättning, för att bevisa att sändningen har avyttrats på villkor som bekräftar de priser som avses i punkt 2. Om dessa tidsfrister inte iakttas ska den ställda säkerheten betraktas som förverkad. Tidsfristen på nio månader får emellertid förlängas av den behöriga myndigheten med högst tre månader efter en välgrundad ansökan från importören.

Säkerheten ska frisläppas om tillfredsställande bevis på att avyttringsvillkoren har uppfyllts lämnas till tullmyndigheten. I annat fall ska säkerheten förverkas som betalning av tilläggsbeloppen.”

Artikel 2

I artikel 4 i förordning (EG) nr 504/2007 ska punkterna 3 och 4 ersättas med följande:

”3. I det fall som anges i punkt 2 ska importören ställa en säkerhet i enlighet med artikel 248.1 i kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 (*) och säkerheten ska vara lika stor som skillnaden mellan den tilläggstull som beräknats på den aktuella produktens representativa pris och den tilläggstull som beräknats på den aktuella sändningens importpris cif.

4. Importören ska ha en frist på två månader från och med försäljningen av produkterna i fråga, dock högst nio månader från dagen för godkännandet av deklarationen om övergång till fri omsättning, för att bevisa att försändelsen har avyttrats på villkor som bekräftar de priser som avses i punkt 2. Om dessa tidsfrister inte iakttas ska den ställda säkerheten betraktas som förverkad. Tidsfristen på nio månader får emellertid förlängas av den behöriga myndigheten med högst tre månader efter en välgrundad ansökan från importören.

Säkerheten ska frisläppas om tillfredsställande bevis på att avyttringsvillkoren har uppfyllts lämnas till tullmyndigheten. I annat fall ska säkerheten förverkas som betalning av tilläggsbeloppen.

(*) EGT L 253, 11.10.1993, s. 1.”

Artikel 3

Denna förordning träder i kraft den sjunde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas från och med den 1 maj 2010.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 24 mars 2010.

På kommissionens vägnar

José Manuel BARROSO

Ordförande

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 249/2010**av den 24 mars 2010****om införande av en beteckning i registret över skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar (Chorizo Riojano [SGB])**

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 510/2006 av den 20 mars 2006 om skydd av geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel⁽¹⁾, särskilt artikel 7.4 första stycket, och

av följande skäl:

- (1) I enlighet med artikel 6.2 första stycket i förordning (EG) nr 510/2006 har Spaniens ansökan om registrering av beteckningen "Chorizo Riojano" offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* ⁽²⁾.

- (2) Inga invändningar enligt artikel 7 i förordning (EG) nr 510/2006 har inkommit till kommissionen och beteckningen bör därför registreras.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Den beteckning som anges i bilagan till denna förordning ska föras in i registret.

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 24 mars 2010.

På kommissionens vägnar

José Manuel BARROSO

Ordförande

⁽¹⁾ EUT L 93, 31.3.2006, s. 12.

⁽²⁾ EUT C 186, 8.8.2009, s. 14.

BILAGA

Jordbruksprodukter som anges i bilaga I till fördraget och som är avsedda att användas som livsmedel:

Klass 1.2 Köttprodukter (värmebehandlade, saltade, rökta etc.)

SPANIEN

Chorizo Riojano (SGB)

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 250/2010**av den 24 mars 2010****om införande av en beteckning i registret över skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar (Farine de Petit Épeautre de Haute Provence [SGB])**

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 510/2006 av den 20 mars 2006 om skydd av geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel⁽¹⁾, särskilt artikel 7.4 första stycket, och

av följande skäl:

- (1) I enlighet med artikel 6.2 första stycket i förordning (EG) nr 510/2006 och med tillämpning av artikel 17.2 i den förordningen har Frankrikes ansökan om registrering av beteckningen "Farine de Petit Épeautre de Haute Pro-

vence" offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*⁽²⁾.

- (2) Inga invändningar enligt artikel 7 i förordning (EG) nr 510/2006 har inkommit till kommissionen och beteckningen bör därför registreras.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Den beteckning som anges i bilagan till denna förordning ska föras in i registret.

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 24 mars 2010.

På kommissionens vägnar

José Manuel BARROSO

Ordförande

⁽¹⁾ EUT L 93, 31.3.2006, s. 12.

⁽²⁾ EUT C 185, 7.8.2009, s. 17.

BILAGA

Jordbruksprodukter som anges i bilaga I till fördraget och som är avsedda att användas som livsmedel:

Klass 1.6 Frukt, grönsaker och spannmål, bearbetade eller obearbetade

FRANKRIKE

Farine de Petit Épeautre de Haute Provence (SGB)

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 251/2010**av den 24 mars 2010****om införande av en beteckning i registret över skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar (Yorkshire Forced Rhubarb [SUB])**

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA
FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-
sätt,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 510/2006 av den
20 mars 2006 om skydd av geografiska beteckningar och ur-
sprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel ⁽¹⁾,
särskilt artikel 7.4 första stycket, och

av följande skäl:

- (1) I enlighet med artikel 6.2 första stycket i förordning (EG)
nr 510/2006 har Förenade kungarikets ansökan om re-
gistrering av beteckningen "Yorkshire Forced Rhubarb"
offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* ⁽²⁾.

- (2) Inga invändningar enligt artikel 7 i förordning (EG) nr
510/2006 har inkommit till kommissionen och därför
bör denna beteckning registreras.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Den beteckning som anges i bilagan till denna förordning ska
föras in i registret.

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att
den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 24 mars 2010.

På kommissionens vägnar

José Manuel BARROSO

Ordförande

⁽¹⁾ EUT L 93, 31.3.2006, s. 12.

⁽²⁾ EUT C 189, 12.8.2009, s. 29.

BILAGA

Jordbruksprodukter som anges i bilaga I till fördraget och som är avsedda att användas som livsmedel:

Klass 1.6 Frukt, grönsaker och spannmål, bearbetade eller obearbetade

FÖRENADE KUNGARIKET

Yorkshire Forced Rhubarb (SUB)

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 252/2010**av den 24 mars 2010****om fastställande av schablonvärden vid import för bestämning av ingångspriset för vissa frukter och grönsaker**

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA
FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-
sätt,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1234/2007 av den
22 oktober 2007 om upprättande av en gemensam organisa-
tion av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser
för vissa jordbruksprodukter ("enda förordningen om de gemen-
sama organisationerna av marknaden") ⁽¹⁾,

med beaktande av kommissionens förordning (EG) nr
1580/2007 av den 21 december 2007 om tillämpningsföre-
skrifter för rådets förordningar (EG) nr 2200/96, (EG) nr
2201/96 och (EG) nr 1182/2007 avseende sektorn för frukt
och grönsaker ⁽²⁾, särskilt artikel 138.1, och

av följande skäl:

I förordning (EG) nr 1580/2007 anges som tillämpning av
resultaten av de multilaterala förhandlingarna i Uruguayrundan
kriterierna för kommissionens fastställande av schablonvärdena
vid import från tredje land för de produkter och de perioder
som anges i bilaga XV, del A till den förordningen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

De schablonvärden vid import som avses i artikel 138 i förord-
ning (EG) nr 1580/2007 ska fastställas i bilagan till den här
förordningen.

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft den 25 mars 2010.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 24 mars 2010.

*För kommissionen,
på ordförandens vägnar*

Jean-Luc DEMARTY

*Generaldirektör för jordbruk och
landsbygdsutveckling*

⁽¹⁾ EUT L 299, 16.11.2007, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 350, 31.12.2007, s. 1.

BILAGA

Fastställande av schablonvärden vid import för bestämning av ingångspriset för vissa frukter och grönsaker

(EUR/100 kg)

KN-nr	Kod för tredjeland ⁽¹⁾	Schablonvärde vid import
0702 00 00	IL	74,8
	JO	59,4
	MA	95,7
	TN	128,2
	TR	97,7
	ZZ	91,2
0707 00 05	JO	68,6
	MA	74,6
	MK	124,9
	TR	123,4
	ZZ	97,9
0709 90 70	JO	97,9
	MA	147,9
	TR	103,1
	ZZ	116,3
0805 10 20	EG	40,2
	IL	59,5
	MA	43,6
	TN	55,8
	TR	62,6
	ZZ	52,3
0805 50 10	EG	66,4
	IL	91,6
	MA	49,1
	TR	63,1
	ZZ	67,6
0808 10 80	AR	89,0
	BR	89,0
	CA	99,1
	CL	85,2
	CN	74,1
	MK	24,7
	US	132,2
	UY	68,2
	ZA	107,6
0808 20 50	ZZ	85,5
	AR	79,6
	CL	69,2
	CN	94,1
	US	134,2
	UY	118,7
	ZA	94,0
	ZZ	98,3

⁽¹⁾ Landsbeteckningar som fastställs i kommissionens förordning (EG) nr 1833/2006 (EUT L 354, 14.12.2006, s. 19). Koden "ZZ" betecknar "övrigt ursprung".

KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 253/2010**av den 24 mars 2010****om ändring av de representativa priser och tilläggsbelopp för import av vissa sockerprodukter som fastställs genom förordning (EG) nr 877/2009 för regleringsåret 2009/10**

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DENNA
FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1234/2007 av den 22 oktober 2007 om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter (enda förordningen om de gemensamma organisationerna av marknaden) ⁽¹⁾,

med beaktande av kommissionens förordning (EG) nr 951/2006 av 30 juni 2006 om tillämpningsföreskrifter till rådets förordning (EG) nr 318/2006 för handel med tredjeländer i sockersektorn ⁽²⁾, särskilt artikel 36.2 andra stycket andra meningen, och

av följande skäl:

- (1) De representativa priserna och tilläggsbeloppen för import av vitsocker, råsocker och vissa sockerlösningar för

regleringsåret 2009/10 har fastställts genom kommissionens förordning (EG) nr 877/2009 ⁽³⁾. Priserna och tilläggen ändrades senast genom kommissionens förordning (EU) nr 236/2010 ⁽⁴⁾.

- (2) De uppgifter som kommissionen för närvarande har tillgång till medför att dessa belopp bör ändras i enlighet med bestämmelserna i förordning (EG) nr 951/2006,

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

De representativa priser och tilläggsbelopp för import av de produkter som avses i artikel 36 i förordning (EG) nr 951/2006, och som fastställs i förordning (EG) nr 877/2009 för regleringsåret 2009/10, ska ändras i enlighet med bilagan till den här förordningen.

Artikel 2

Denna förordning träder i kraft den 25 mars 2010.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 24 mars 2010.

*För kommissionen,
på ordförandens vägnar*

Jean-Luc DEMARTY

*Generaldirektör för jordbruk och
landsbygdsutveckling*

⁽¹⁾ EUT L 299, 16.11.2007, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 178, 1.7.2006, s. 24.

⁽³⁾ EUT L 253, 25.9.2009, s. 3.

⁽⁴⁾ EUT L 72, 20.3.2010, s. 15.

BILAGA

De ändrade representativa priser och tilläggsbelopp för import av vitsocker, råsocker och produkter enligt KN-nummer 1702 90 95 som gäller från och med den 25 mars 2010

(EUR)

KN-nummer	Representativt pris per 100 kg netto av produkten i fråga	Tilläggsbelopp per 100 kg netto av produkten i fråga
1701 11 10 ⁽¹⁾	33,42	1,26
1701 11 90 ⁽¹⁾	33,42	4,88
1701 12 10 ⁽¹⁾	33,42	1,13
1701 12 90 ⁽¹⁾	33,42	4,58
1701 91 00 ⁽²⁾	35,05	7,71
1701 99 10 ⁽²⁾	35,05	3,82
1701 99 90 ⁽²⁾	35,05	3,82
1702 90 95 ⁽³⁾	0,35	0,31

⁽¹⁾ Fastställande för den standardkvalitet som definieras i punkt III i bilaga IV till förordning (EG) nr 1234/2007.⁽²⁾ Fastställande för den standardkvalitet som definieras i punkt II i bilaga IV till förordning (EG) nr 1234/2007.⁽³⁾ Fastställande per 1 % sackarosinnehåll.

BESLUT

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 15 december 2009

om de statliga stöd som Tyskland i samband med vissa tjänster har beviljat Tiergesundheitsdienst Bayern (C 24/06 (ex NN 75/2000))

[delgivet med nr K(2009) 9954]

(Endast den tyska texten är giltig)

(2010/178/EU)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt, särskilt artikel 108.2 första stycket,

efter att i enlighet med nämnda artikel ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig och med beaktande av dessa synpunkter, och

av följande skäl:

I. FÖRFARANDE

- (1) Genom en skrivelse av den 21 februari 2000 mottog kommissionen ett klagomål riktat mot åtgärder avseende Tiergesundheitsdienst Bayern. Från samma klagande mottogs ytterligare skrivelser avseende detta klagomål. Stöd-ärendet registrerades under nummer NN 75/00.
- (2) Om detta klagomål skickade kommissionen skrivelser till Tyskland. Tyskland svarade genom att lämna uppgifter i skrivelser av den 4 juli 2000, 22 december 2000, 22 november 2002, 10 april 2003, 1 december 2003 och 27 juni 2005. Ett möte med företrädare för Tyskland ägde rum den 17 juli 2003.
- (3) Åtgärden har vidtagits sedan 1974. Trots anmodan har man inte kunnat visa att åtgärden anmälts. Stödet togs därför upp i förteckningen över icke anmälda stöd.
- (4) Genom en skrivelse av den 7 juli 2006 underrättade kommissionen Tyskland om sitt beslut att inleda ett förfarande enligt artikel 108.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt⁽¹⁾ avseende detta stöd (nedan kallat *EUF-fördraget*).

⁽¹⁾ Den 1 december 2009 ersattes artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget av artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget. Artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget och artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget är huvudsakligen identiska. I detta beslut ska i förekommande fall hänvisningar till artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget uppfattas som hänvisningar till artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget.

- (5) Kommissionens beslut om att inleda förfarandet har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* ⁽²⁾. Kommissionen uppmanade berörda parter att inkomma med synpunkter.
- (6) Kommissionen mottog synpunkter från berörda parter genom skrivelser av den 30 oktober, 2 november och 7 november 2006.
- (7) Tyskland lämnade kommentarer genom skrivelser av den 6 november 2006, 22 januari 2007, 25 juli 2008 och 9 februari 2009.

II. BESKRIVNING AV STÖDET

- (8) Åtgärden har vidtagits i enlighet med artikel 14.1 i lagen om främjande av Bayerns jordbruk (*Gesetz zur Förderung der bayerischen Landwirtschaft*, nedan kallad *LwFöG*).
- (9) Syftet med åtgärden är att trygga och förbättra den hygieniska nivån på livsmedel från djur.
- (10) Den riktar sig till jordbrukare och fiskare (nedan kallade *jordbrukare*).
- (11) Mottagare är vidare Tiergesundheitsdienst Bayern (nedan kallat *TGD*).
- (12) Åtgärden finansieras med medel från delstaten Bayern (nedan kallad *Bayern*) och Bayerische Tierseuchenkasse (nedan kallad *BTSK*).
- (13) Åtgärderna för jordbrukarna betecknas visserligen som "globala", men handlar om åtgärder som bara riktar sig till jordbrukare i Bayern. Enligt Tysklands uppgifter handlar det dessutom om högst specifika hälsoåtgärder för mjölk- och köttproduktion, grisuppfödning, fjäderfä- och färuppfödning samt fiskodling. Djurbestånden kontrolleras enligt ett fastställt program med hänsyn till särskilda risker för djursjukdomar eller kriterier för förebyggande och bekämpning av djursjukdomar. Tyskland har

⁽²⁾ EUT C 244, 11.10.2006, s. 15.

vidare uppgett att stödet enbart beviljas för "globala åtgärder" av allmänt intresse som går utöver de vanliga rättsreglerna för enskilda djurhållare (skrivelse av den 6 november 2006, s. 4).

(14) Följande typer av åtgärder vidtas för jordbruksföretag: löpande övervakning genom tester eller hälsoundersökningar, urval och (laboratorie-/screening-)analyser, veterinär rådgivning, utarbetande av planer för prevention eller saneringsplaner och utveckling av vaccinationsprogram.

(15) Enligt Tyskland är aktiviteterna enligt skäl 14 grundläggande vid rådgivningen till jordbrukare om lämpliga hälso- och behandlingsåtgärder. Enligt Tysklands uppgifter omfattar dessa "globala åtgärder" inte tjänster som normalt tillhandahålls av praktiserande veterinärer (exempelvis läkemedelsbehandling eller skyddsvaccinering).

(16) De "globala åtgärderna" är gratis för jordbrukare. De kan dock inte kräva åtgärder, utan det härför ansvariga TGD ska vidta dem på eget initiativ.

(17) Bayern ersätter TGD för åtgärdernas kostnader. Enligt artikel 14.1.2 i LwFöG beviljas statligt stöd för 50 % av nödvändiga utgifter.

(18) En större andel av personal- och materialkostnader hos TGD ersätts med andra statliga medel, nämligen från BTSK (se stöd NN 23/07, N 426/03 och N 81/04). Sammantaget ger detta en kostnadsersättning på upp till 100 %.

(19) TGD får följande typer av stöd.

(20) Enligt LwFöG uppgår den statliga ersättningen till TGD bara till hälften av dess nödvändiga utgifter. Enligt Tysklands uppgifter kan dock en ersättning på upp till 100 % utgå.

(21) Stödet till TGD har getts sedan 1974. Kommissionens behörighet att kräva tillbaka stöd gäller under en tidsfrist på tio år, enligt artikel 15.1 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget⁽¹⁾. Kommissionens granskningsförfarande inleddes 2000. Tidsfristen på tio

år enligt artikel 15.2 i förordning (EG) nr 659/1999 sträcker sig därmed till år 1990. Av detta skäl granskas inte stöd som betalats ut före denna tidpunkt.

(22) De bifogade räkenskapsuppgifter som Tyskland lämnat avser därför utbetalningar till TGD för tillhandahållande av allmännyttiga tjänster under perioden 1990–2008.

Skäl för att inleda det formella granskningsförfarandet och dettas omfattning

(23) Det var efter en första granskning oklart om utbetalningarna ur statsbudgeten och utbetalningarna från BTSK gav TGD en konkurrensfördel.

(24) Den klagande påpekade för övrigt att på TGD anställda veterinärer tillhandahöll vissa kliniskt-diagnostiska och terapeutiska (behandlings-)tjänster upp till 90 % billigare än självkostnaden. Detta var det område där TGD blev en aktör på marknaden.

(25) Enligt den klagande var detta bara möjligt, genom att TGD erhöll bidrag för "globala åtgärder" och därmed kunde erbjuda betydligt billigare kliniskt-diagnostiska och terapeutiska tjänster än veterinärer med egen praktik, som måste klara sig utan stöd. Denne påpekar också att de på TGD anställda veterinärerna redan arbetade på plats och därmed lättare fick uppdrag och även resekostnader bortföll.

(26) Enligt kommissionens tillkännagivande om vilka regler som är tillämpliga för att avgöra om ett statligt stöd är olagligt⁽²⁾, bedömer kommissionen om olagligt statligt stöd är förenligt med den inre marknaden enligt de materiella kriterier som fastställs i de bestämmelser som gällde när stödet beviljades. När förfarandet inleddes hade kommissionen inte tillräcklig information för att kunna fastslå om stödet till jordbrukarna var förenligt med unionens relevanta regelverk, dvs. riktlinjerna för statligt stöd inom jordbrukssektorn och riktlinjerna för granskning av statligt stöd inom sektorn för fiske och vattenbruk. Kommissionen anmodade därför Tyskland att lämna in nödvändiga uppgifter.

(27) Genom skrivelse av den 12 december 2008 bad kommissionen Tyskland att bekräfta om det granskade stödet hade lämnats från och med den 1 januari 2008. Om så var fallet, ombads Tyskland att lämna in nödvändiga underlag för bedömning av stödets förenlighet med gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till jordbruk och

⁽¹⁾ EGT L 83, 27.3.1999, s. 1.

⁽²⁾ EGT C 119, 22.5.2002, s. 22.

skogsbruk 2007–2013 ⁽¹⁾ (nedan kallade *riktlinjerna*), som från och med den 1 januari 2007 ersatte gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till jordbrukssektorn av den 1 februari 2000 ⁽²⁾ (nedan kallade *gemenskapsriktlinjerna*) samt förenligheten med riktlinjerna för granskning av statligt stöd inom sektorn för fiske och vattenbruk ⁽³⁾ (nedan kallade *riktlinjerna från 2008*). Genom en skrivelse av den 9 februari 2009 meddelade Tyskland att stöden inom jordbrukssektorn hade beviljats efter 2008 och lämnade de begärda uppgifterna.

III. TYSKLANDS KOMMENTARER

- (28) Tyskland framförde att de betalningar Bayern och BTSK beviljat för genomförande av "globala åtgärder" handlade om vederlag för att tillhandahålla offentliga tjänster av allmänt intresse. Tyskland hänvisade till rättspraxisen att statliga vederlag för tillhandahållande av allmännyttiga tjänster inte utgör statligt stöd, om vissa villkor är uppfyllda. Enligt Tyskland bör åtgärderna därför inte betraktas som statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.
- (29) Tyskland anser att de "globala åtgärderna" för djurens hälsa och välbefinnande både gynnade konsumenter och djurskydd. Således ligger genomförandet av de "globala åtgärderna" framför allt i allmänhetens intresse.
- (30) Enligt Tysklands kommentarer ger genomförandet av de "globala åtgärderna" omfattande kunskaper, som sedan presenteras både nationellt och internationellt i fackpress och vetenskapliga föredrag. På detta sätt blir en väsentlig del av de "globala åtgärdernas" resultat tillgängliga för fackfolk i EU.
- (31) Enligt Tysklands uppgifter utfördes det inom åtgärdsprogrammet inga behandlingstjänster, dvs. tjänster som normalt tillhandahålls av lokala veterinärer (exempelvis läkemedelsbehandling eller skyddsvaccinering). Förutom detta stödprogram utövade TGD också viss vinstdrivande verksamhet (behandlingstjänster). Denna svarade dock för mindre än 5 % av de samlade veterinärtjänsterna. TGD:s vinstdrivande verksamhet stod per år för 2,6–2,85 % av den totala omsättningen.
- (32) Genom att verksamhetsområdena "globala åtgärder" och "vinstdrivande verksamhet" är klart och tydligt åtskilda kan en korssubventionering uteslutas. Detta säkerställs genom en mycket kostsam och detaljerad avräkningsmetod samt omfattande kontroller.

IV. SYNUNKTER FRÅN BERÖRDA PARTER

- (33) De berörda parterna upprepade sina åsikter att TGD genom sina anställda veterinärer inte bara vidtog förebyggande åtgärder, utan också tillhandahöll behandlingstjänster.
- (34) De berörda parterna menade inte att dessa behandlingstjänster fick direkt ekonomiskt stöd, men de betonade att TGD kunde tillhandahålla motsvarande tjänster på väsentligt mycket gynnsammare villkor än vad som varit möjligt för veterinärer med egen praktik.
- (35) Det hävdades inte att stödet till jordbrukarna stred mot riktlinjerna för statligt stöd inom jordbrukssektorn eller tillämpliga rättsregler. Det anmärktes inte heller på att medlen tillhandahållits.

V. BEDÖMNING AV STÖDET

Förekomsten av stöd till jordbrukarna

- (36) Enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.
- (37) Domstolen har slagit fast att för att kunna bedöma om en statlig åtgärd utgör stöd enligt artikel 107 i EUF-fördraget, måste det avgöras om det mottagande företaget får ekonomiska fördelar som det inte skulle ha erhållit enligt normala marknadsvillkor ⁽⁴⁾, eller om företaget därmed avlastas kostnader som det normalt skulle ha fått betala med egna medel ⁽⁵⁾.
- (38) Vid första anblicken verkar dessa villkor vara uppfyllda.
- (39) Stödet finansieras med statliga medel. Det gynnar vissa företag, nämligen bayriska jordbrukare som gratis erhåller de subventionerade tjänsterna. Då dessa företag verkar på en marknad med stor internationell konkurrens, snedvrider åtgärden konkurrensen eller hotar att snedvrider den ⁽⁶⁾. Vidare påverkar det handeln mellan medlemsstaterna ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ EUT C 319, 27.12.2006, s. 1.

⁽²⁾ EGT C 28, 1.2.2000, s. 2.

⁽³⁾ EUT C 84, 3.4.2008, s. 10.

⁽⁴⁾ Dom av den 11 juli 1996 i mål C-39/94, *SFEI*, REG 1996, s. I-3547, punkt 60.

⁽⁵⁾ Dom av den 14 februari 1990 i mål C-301/87, *Frankrike mot kommissionen*, REG 1990, s. I-307, punkt 41.

⁽⁶⁾ Enligt domstolens rättspraxis tyder i allmänhet en medlemsstats beviljade ekonomiska stöd som stärker ett företags ställning i förhållande till andra konkurrenter på en snedvridning av konkurrensen (dom av den 17 september 1980 i mål C-730/79, *Philip Morris mot kommissionen*, REG 1980, s. 2671, punkterna 11–12).

⁽⁷⁾ År 2007 uppgick Tysklands EU-handel med jordbruksprodukter till 45 327 miljoner euro (import) respektive 37 514 miljoner (export). Källa: Eurostat.

- (40) Således innebär åtgärden ett stöd och artikel 107.1 i EUF-fördraget är tillämplig. Det måste därför undersökas, om det trots avvikelser från artikel 107.1 i EUF-fördraget kan beviljas undantag från huvudregeln om statliga stöds oförenlighet med den inre marknaden.

Stödets laglighet

- (41) Utan anmälan till kommissionen beviljades "globala åtgärder" för jordbrukare (från 1990) och vederlag till TGD för genomförandet av "globala åtgärder" under perioden 1990–2004. Dessa är rättsstridiga, då beviljandet strider mot artikel 108.3 i EUF-fördraget.

Stödet till jordbrukarna inom jordbruks- och fiskesektorn och dess förenlighet med den inre marknaden

Stöd för bekämpande av djursjukdomar

- (42) Förbudet mot statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget gäller dock inte undantagslöst. Kommissionen har granskat om något av undantagen respektive befrielserna från det principiella förbudet mot stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget kan tillämpas.
- (43) Ej tillämpliga i detta sammanhang är undantagen i artikel 107.2 i EUF-fördraget för stöd av social karaktär till enskilda konsumenter, stöd för att avhjälpa skador som orsakats av naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser och stöd som ges till näringslivet i vissa områden i Förbundsrepubliken Tyskland.
- (44) Kommissionen anser att de undantag enligt artikel 107.3 a i EUF-fördraget som gäller utvecklingen i vissa regioner inte är tillämpliga på denna stödordning, då åtgärden inte utgör något stöd för att främja den ekonomiska utvecklingen i regioner där levnadsstandarden är onormalt låg eller där det råder allvarig brist på sysselsättning.
- (45) När det gäller undantag enligt artikel 107.3 b i EUF-fördraget, kan man bara hänvisa till att stödet i fråga inte avser något viktigt projekt av gemensamt europeiskt intresse eller avser att avhjälpa någon allvarlig störning i Tysklands ekonomi. Det avser inte heller att främja kultur och bevara kulturarvet enligt artikel 107.3 d i EUF-fördraget.
- (46) Varken Tyskland eller de berörda parterna har under granskningsförfarandet åberopat nämnda undantag och befrielser.
- (47) Det enda undantag som kan komma i fråga är således artikel 107.3 c i EUF-fördraget. Enligt denna artikel är ett

statligt stöd förenligt med den inre marknaden, om det underlättar utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset.

- (48) Eftersom det handlar om jordbrukarstöd, är gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till jordbruk och skogsbruk respektive riktlinjerna för granskning av statligt stöd inom sektorn för fiske och vattenbruk tillämpliga. I enlighet med skäl 26 bedömer kommissionen om olagligt statligt stöd är förenligt med den inre marknaden enligt de kriterier som fastställs i de bestämmelser som gällde när stödet beviljades

Till 2007 beviljade stöd inom jordbrukssektorn

- (49) Efter kommissionens offentliggörande av de regler som ska tillämpas vid bedömning av olagligt statligt stöd, ska gemenskapens riktlinjer tillämpas på de ifrågasatta åtgärderna. Innan gemenskapens riktlinjer trädde ikraft skulle däremot kommissionens arbetsdokument av den 10 november 1986 ⁽¹⁾ tillämpas på det beviljade stödet (dvs. före den 1 januari 2000).
- (50) I punkt 11.4.1 i gemenskapens riktlinjer anges följande: "Om en jordbrukare förlorar boskap till följd av en djursjukdom eller om jordbrukarens grödor angrips av en växtsjukdom, utgör detta normalt inte en naturkatastrof eller en exceptionell händelse i fördragets mening."
- (51) I dessa fall kan kommissionen bara tillåta stöd för att kompensera förlusterna och stöd för att förebygga framtida förluster, på grundval av artikel 107.3 c i EUF-fördraget. Det föreskrivs där att stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner kan anses vara förenligt med den inre marknaden, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset.
- (52) Det aktuella jordbrukarstödet omfattas av punkt 11 i gemenskapens riktlinjer, eftersom åtgärderna syftar till att förebygga och bekämpa djursjukdomar. Vid sin bedömning av stöd för att förebygga och bekämpa djursjukdomar utgår kommissionen från punkt 11.4 i gemenskapens riktlinjer. Sådant stöd anses vara förenligt med artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget, om det uppfyller följande krav.

⁽¹⁾ Kommissionens arbetsdokument nr VI/5934/86, 10 november 1986.

- (53) Åtgärden ska vara en del av ett lämpligt program på unionsnivå eller på nationell eller regional nivå för att förebygga, bekämpa eller utrota den aktuella sjukdomen (punkt 11.4.2 i gemenskapens riktlinjer). Enligt punkt 11.4.2 i gemenskapens riktlinjer ska ett övervakningssystem inrättas som kan ha inslag av stöd för att uppmuntra enskilda jordbrukare att frivilligt delta i de förebyggande åtgärderna. Följaktligen är det bara sjukdomar som det ligger i myndigheternas intresse att bekämpa som kan komma i fråga för stödåtgärder, inte åtgärder som jordbrukare rimligen själva måste ta ansvar för.
- (54) Stödåtgärderna ska vara förebyggande, kompenserande eller utgöra en kombination av dessa två aspekter (punkt 11.4.3 i gemenskapens riktlinjer).
- (55) Stödet ska vara förenligt med de särskilda bestämmelser som fastställts i unionens veterinära och fytosanitära lagsiftning (punkt 11.4.4 i gemenskapens riktlinjer).
- (56) Stöd får beviljas för upp till 100 % av de faktiska kostnaderna (punkt 11.4.5 i gemenskapens riktlinjer). Stöd får inte beviljas, om det i unionslagstiftningen föreskrivs att jordbrukarna själva ska svara för åtgärdernas kostnader.
- (57) Nedan anges hur dessa krav uppfylls.
- (58) Åtgärderna är en del av ett program på regional nivå (Bayern). Syftet är att förebygga och bekämpa djursjukdomar. Detta framgår av den uttryckliga målsättningen i LwFöG ("Att trygga och förbättra den hygieniska nivån på livsmedel från djur") och av de genomförda "globala åtgärderna". De granskade åtgärderna syftar till att bekämpa smittsamma djursjukdomar, inklusive multifaktoriella sjukdomar och zoonoser. De ska dessutom optimera och minska läkemedelsanvändningen. De viktigaste sjukdomarna är i vissa djurgrupper följande. Hos nötkreatur och får: zoonoser, Q-feber, paratuberkulos, transmissibel spongiform encefalopati och mastit; hos grisar och fjäderfä: zoonoser, salmonella, *Escherichia coli* och enterit. Dessutom utvecklas och utprovas metoder och förfaranden för att identifiera och diagnostisera virusinfektioner.
- (59) De "globala åtgärderna" bidrar till unionens mål att åstadkomma god djurhälsa. Dessutom har kommissionen inga belägg för att de kan strida mot unionens relevanta veterinärlagstiftning.
- (60) Enligt programmet får stödintensiteten uppgå till högst 100 %. Dock får enligt programmet stöd inte beviljas, om det i unionslagstiftningen föreskrivs att jordbrukarna själva ska svara för kostnaderna.
- (61) Bayern svarar självt för 50 % av kostnaderna för de "globala åtgärderna" inom jordbruks- och fiskesektorn. I sina kommentarer när förfarandet inleddes meddelade Tyskland också kommissionen att en större andel av kostnaderna övertagits av BTSK. Detta är ett offentligt organ som finansieras med skattelikhande avgifter. Bayerns och BTSK:s gemensamma stödfinansiering får uppgå till högst 100 % och ligger i praktiken till och med under denna nivå. Tidigare har kommissionen vid flera tillfällen godkänt att BTSK finansieras med skattelikhande avgifter⁽¹⁾. Därför finns det för kommissionen ingen anledning att återigen utförligt granska dessa skattelikhande avgifter. Varken den klagande eller andra berörda parter har ifrågasatt BTSK:s finansieringsmodell (dvs. denna del av stödfinansieringen).
- (62) Gemenskapens riktlinjer utgår från samma principer som kommissionens arbetsdokument av den 10 november 1986. Följaktligen gäller samma bedömning för det stöd som beviljades jordbrukarna mellan 1990 och 1999, som också bör anses vara förenligt med dessa principer. Därför kan detta statliga stöd anses vara förenligt med den inre marknaden.
- Från 2007 beviljade stöd inom jordbrukssektorn*
- (63) När det gäller situationen efter 2007, anges i punkt 133 i riktlinjerna att kommissionen kommer att förklara att statligt stöd som ges för att bekämpa djur- och växtsjukdomar är förenligt med artikel 107.3 c i EUF-fördraget. Förutsättningen är att det uppfyller samtliga villkor i artikel 10 i kommissionens förordning (EG) nr 1857/2006 av den 15 december 2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på statligt stöd till små och medelstora företag som är verksamma inom produktion av jordbruksprodukter och om ändring av förordning (EG) nr 70/2001⁽²⁾. I detta sammanhang får bara sjukdomsförebyggande åtgärder beaktas, eftersom inget stöd får beviljas för behandlingsåtgärder eller vederlag för förluster.
- (64) Om stödet till jordbrukarna avser rådgivningskostnader, handlar det enligt punkt 103 i riktlinjerna om tillhandahållande av tekniskt stöd. Således förklarar kommissionen att statligt stöd som ges för att tillhandahålla tekniskt stöd är förenligt med artikel 107.3 c i EUF-fördraget, om samtliga villkor i artikel 15 i förordning (EG) nr 1857/2006 är uppfyllda.
- (65) Enligt artikel 10 i förordning (EG) nr 1857/2006 får stöd beviljas i följande fall.
- ⁽¹⁾ Exempelvis statligt stöd NN 23/97, N 426/03 och N 81/04 (fortfarande i kraft).
- ⁽²⁾ EUT L 358, 16.12.2006, s. 3.

- (66) Förenliga med den inre marknaden är stöd för att kompensera jordbrukare för kostnader i samband med förebyggande och utrotning av djur- eller växtsjukdomar eller skadedjursangrepp – i form av kostnader för hälsokontroller, tester och andra undersökningsåtgärder, inköp och insättande av vaccin, läkemedel och växtskyddsprodukter, slakt- och destruktionskostnader för djur och kostnader för destruktion av grödor. Stödet ska beviljas i form av upp till 100 % subventionerade tjänster och får inte medföra direkta penningbetalningar till producenter (artikel 10.1 i förordning (EG) nr 1857/2006).
- (67) Den stödberättigande kostnaden eller förlusten ska minskas med eventuella belopp som erhållits via försäkringssystem och kostnader som inte uppstått till följd av sjukdomen (artikel 10.3 i förordning (EG) nr 1857/2006).
- (68) Betalningarna måste avse djursjukdomar, växtsjukdomar samt skadedjursangrepp som omfattas av unionsbestämmelser eller nationella bestämmelser, oavsett om de är fastställda i lagar eller i andra författningar. Betalningarna måste således ingå som en del av ett offentligt program på unionsnivå, på nationell nivå eller på regional nivå för förebyggande, kontroll eller utrotning av den aktuella sjukdomen eller skadegöraren. Sjukdomarna eller skadedjursangreppet måste tydligt anges i programmet, som också måste innehålla en beskrivning av de aktuella åtgärderna (artikel 10.4 i förordning (EG) nr 1857/2006).
- (69) Stödet får inte avse en sjukdom för vilken det i unionslagstiftningen föreskrivs särskilda avgifter för kontrollåtgärder eller för vilken unionslagstiftningen föreskriver att kostnaden ska bäras av jordbruksföretaget, såvida inte kostnaden för sådana stödåtgärder helt och hållet täcks av obligatoriska producentavgifter (artikel 10.5 och 10.6 i förordning (EG) nr 1857/2006).
- (70) När det gäller djursjukdomar, får stöd endast ges för sjukdomar som tas upp i den förteckning över djursjukdomar som upprättas av Världsgesundhetsorganisationen för djurens hälsa (OIE) och/eller i bilagan till rådets beslut 90/424/EEG av den 26 juni 1990 om utgifter inom veterinärområdet⁽¹⁾ (artikel 10.7 i förordning (EG) nr 1857/2006).
- (71) Stödordningarna måste införas inom tre år efter det att utgiften eller förlusten uppstått. Stödet måste betalas ut inom fyra år efter det att utgiften eller förlusten uppstått (artikel 10.8 i förordning (EG) nr 1857/2006).
- (72) Nedan anges hur dessa krav uppfylls.
- (73) Enligt skäl 14 omfattar stödet olika åtgärder med direkt sjukdomsförebyggande mål (löpande övervakning genom tester eller hälsoundersökningar, urval och (laboratorie-/screening-)analyser, veterinär rådgivning, utarbetande av planer för prevention eller saneringsplaner och utveckling av vaccinationsprogram). Genom en skrivelse av den 9 februari 2009 bekräftade Tyskland att stödet ges i form av subventionerade tjänster. Därför är stöd för sådana kostnader tillåtet enligt artikel 10.1 i förordning (EG) nr 1857/2006.
- (74) Tyskland bekräftade genom skrivelsen av den 9 februari 2009, att i djursjukdomsprojekten är motsvarande sjukdomar upptagna i den förteckning över djursjukdomar som upprättas av Världsgesundhetsorganisationen för djurens hälsa (OIE) och/eller i bilagan till beslut 90/424/EEG.
- (75) Artikel 10.3 i förordning (EG) nr 1857/2006 är inte tillämplig, eftersom bara stöd för förebyggande åtgärder beviljas.
- (76) Då betalningarna avser vissa sjukdomar, är stödet en del av ett regionalt program där den aktuella sjukdomen och motsvarande åtgärder tydligt anges. Detta överensstämmer med artikel 10.4 i förordning (EG) nr 1857/2006.
- (77) De kostnader som producenterna enligt unionslagstiftningen själva ska svara för subventioneras inte. Detta överensstämmer med artikel 10.5 och 10.6 i förordning (EG) nr 1857/2006.
- (78) Kostnader som uppstått innan tjänsterna tillhandahålls är inte stödberättigande. Detta överensstämmer således med artikel 10.8 i förordning (EG) nr 1857/2006.
- (79) Tyskland har inte uteslutit möjligheten att de i skäl 14 nämnda åtgärderna även kan relateras till andra aspekter av djurs hälsa som särskilda och tydligt angivna sjukdomar eller skadedjursangrepp (exempelvis produktionshygien). Därför skulle åtgärderna handla om rådgivningstjänster, inom vars ramar råd och planer anpassas till vissa jordbrukares eller jordbrukargrupperns situation.
- (80) Enligt artikel 15.2 c i förordning (EG) nr 1857/2006 är konsulttjänster stödberättigande, om de tillhandahålls av en tredje part och avser avgifter för tjänster som inte är

⁽¹⁾ EGT L 224, 18.8.1990, s. 19.

av fortlöpande eller periodiskt återkommande slag eller rör företagets ordinarie driftsutgifter, exempelvis rutinmässig skatterådgivning, regelbunden juridisk rådgivning eller annonsering. Enligt artikel 15.3 i förordning (EG) nr 1857/2006 får stödet täcka upp till 100 % av dessa kostnader och ska beviljas i form av subventionerade tjänster.

(81) Nedan anges hur dessa krav uppfylls.

(82) Av Tysklands lämnade underlag (se skäl 14) framgår det att de subventionerade konsulttjänsterna tillhandahölls i form av projekt knutna till särskilda och punktvisa djurhälsobehov av allmänt intresse. Trots att det för vissa åtgärder kan krävas en kontinuerlig övervakning eller regelbundna tester, tycks detta avse det berörda projektet och utgör inga normala och löpande veterinär- eller kvalitetskontroller av djurbeståndet. Inte heller kan kostnaderna för sådana åtgärder betraktas som ordinarie driftsutgifter i den mening som avses i artikel 15.2 c i förordning (EG) nr 1857/2006, eftersom kostnaderna för rutinmässiga veterinärbesök i preventions- och behandlingssyfte inte är stödberättigande. Allt stöd avser subventionerade tjänster och får högst uppgå till 100 % av de stödberättigande kostnaderna. Därför kan detta statliga stöd anses vara förenligt med den inre marknaden.

Stöd beviljat för fiskodling

(83) Åtgärderna genomfördes också inom fiskodlingssektorn. Riktlinjerna för granskning av statligt stöd inom sektorn för fiske och vattenbruk under åren 1988, 1992, 1994, 1997 och 2001 motsvarar riktlinjerna ovan och anger följande kriterier för statligt stöds förenlighet med inre marknaden inom de veterinära och sanitära områdena⁽¹⁾: En myndighet ska ingripa mot en sjukdom så att det kan säkerställas att detta inte är av enskilt utan av allmänt intresse. Stödåtgärderna ska vara förebyggande, kompenserande eller utgöra en kombination av dessa två aspekter. TGD ålades av Bayern att genomföra åtgärderna och gör detta självständigt, vilket nämndes i skäl 16 i ett annat sammanhang. Åtgärderna är förebyggande. Därför kan det statliga stödet anses vara förenligt med den inre marknaden.

(84) Det statliga stöd som beviljades mellan den 1 november 2004 och 31 mars 2008 granskas i varje enskilt fall i enlighet med punkt 3.10 i riktlinjerna för granskning av statligt stöd inom sektorn för fiske och vattenbruk⁽²⁾ (nedan kallade *riktlinjerna från 2004*). I dessa hänvisas till artikel 4 i kommissionens förordning (EG) nr 1595/2004⁽³⁾, där det i sin tur hänvisas till artikel 15.3 i rådets förordning (EG) nr 2792/1999 av den 17 december 1999 om föreskrifter och villkor för gemenskapens strukturstöd inom fiskerisektorn⁽⁴⁾. Enligt punkt 3.1 andra stycket i riktlinjerna från 2004 är detta statliga stöd förenligt med den inre marknaden och överensstämmer med målen för konkurrenspolitiken och för den gemensamma fiskeripolitiken, i den mening som avses i förordningarna (EG) nr 2371/2002⁽⁵⁾ och (EG) nr 2792/1999. Enligt artikel 15.2 i förordning (EG) nr 2792/1999 kan åtgärder av kollektivt intresse uppmuntras som går utöver vad ett privat företag normalt åtar sig. Exempel på sådana åtgärder anges i artikel 15.3 e och l. För det första vidhåller kommissionen att syftet med de "globala åtgärderna" överensstämmer med syftena i dessa exempel. För det andra utövar TGD denna verksamhet på eget initiativ och inte på anmodan av jordbrukarna. Dessutom skulle jordbrukarna inte nödvändigtvis genomföra åtgärderna på rena marknadsvillkor (se punkt 3.4 i riktlinjerna från 2004). Slutligen leder dessa åtgärder också till varaktiga förbättringar för fiskesektorn, i den mening som avses i punkt 3.5 i riktlinjerna från 2004.

(85) Genom en skrivelse av den 9 februari 2009 bekräftade Tyskland att stöd fortfarande beviljas inom jordbrukssektorn och anförde exempel på typiska projekt. I dessa exempel ingår inte några projekt från fiskesektorn. Det kan dock inte uteslutas att stöd till fiskodling beviljats efter den 1 april 2008, varför det måste undersökas om sådant stöd skulle varit förenligt med de efter denna tidpunkt gällande bestämmelserna inom jordbruks- och fiskesektorn. I skäl 4.2 i riktlinjerna från 2008 hänvisas det om stöd som omfattas av andra bestämmelser till villkoren i dessa, i föreliggande fall till villkoren i kommissionens förordning (EG) nr 736/2008 av den 22 juli 2008 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på statligt stöd till små och medelstora företag som är verksamma inom produktion, beredning och saluföring av fiskeriprodukter⁽⁶⁾. Stöd till veterinära åtgärder omfattas av artikel 14 i förordning (EG) nr 736/2008. Enligt denna artikel är sådant stöd förenligt med den inre marknaden, om villkoren i artiklarna 28

⁽¹⁾ Se punkt E i riktlinjerna för granskning av statligt stöd inom sektorn för fiske och vattenbruk från 1988 (EGT C 313, 8.12.1988, s. 21), punkt 2.5 i riktlinjerna från 1992 (EGT C 152, 17.6.1992, s. 2), punkt 2.9 i riktlinjerna från 1994 (EGT C 260, 17.9.1994, s. 3), punkt 2.9 i riktlinjerna från 1997 (EGT C 100, 27.3.1997, s. 12) och punkt 2.8 i riktlinjerna från 2001 (EGT C 19, 20.1.2001, s. 7).

⁽²⁾ EUT C 229, 14.9.2004, s. 5.

⁽³⁾ EUT L 291, 14.9.2004, s. 3.

⁽⁴⁾ EGT L 337, 30.12.1999, s. 10.

⁽⁵⁾ EGT L 358, 31.12.2002, s. 59.

⁽⁶⁾ EUT L 201, 30.7.2008, s. 16.

och 32 i rådets förordning (EG) nr 1198/2006⁽¹⁾ och artikel 12 i kommissionens förordning (EG) nr 498/2007⁽²⁾ är uppfyllda. I det ifrågasatta stödets fall har villkoren i dessa förordningar – och de allmänna principerna i punkt 3 i riktlinjerna från 2008 – samma innehåll som de bestämmelser som gällde för stödet som beviljades före den 1 april 2008. Därför kan bedömningen av det stödet också tillämpas på det stöd som beviljades före den 1 april 2008. Det stöd som beviljades före den 1 april 2008 är förenligt med gällande bestämmelser och stödet och beviljandeförfarandet efter den 1 april 2008 är oförändrade. Kommissionen drar därför slutsatsen att stödet uppfyller villkoren i gällande bestämmelser för sektorn för fiske och vattenbruk.

- (86) Mot denna bakgrund uppfyller det statliga stöd som beviljats jordbrukarna i samband med den granskade åtgärden villkoren i tillämpliga bestämmelser för sektorn för fiske och vattenbruk. I detta sammanhang vidhåller kommissionen att varken den klagande eller övriga berörda parter har påvisat något brott mot unionens tillämpliga bestämmelser. Därför kan detta statliga stöd anses vara förenligt med den inre marknaden.

Förekomsten av stöd till TGD

- (87) För att det ska handla om statligt stöd, måste åtgärden ge stödmottagaren en fördel.
- (88) Av domstolens rättspraxis framgår att vederlag för tillhandahållandet av offentliga tjänster på vissa villkor inte utgör stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget⁽³⁾. Om dessa villkor inte är uppfyllda medan de allmänna kriterierna för tillämpningen av artikel 107.1 i EUF-fördraget är det, handlar sådant vederlag om statligt stöd.
- (89) I domen i Altmark-målet angav domstolen på vilka villkor vederlag för tillhandahållandet av offentliga tjänster inte utgör ett statligt stöd (punkt 3):
- a) "För det första ska det mottagande företaget faktiskt ha ålagts skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och dessa skyldigheter ska vara klart definierade."
- b) "För det andra skall de kriterier på grundval av vilka ersättningen beräknas vara fastställda i förväg på ett objektivt och öppet sätt [...]"

c) "För det tredje får ersättningen inte överstiga vad som krävs för att täcka hela eller delar av de kostnader som har uppkommit i samband med skyldigheterna att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, med hänsyn tagen till de intäkter som därvid har erhållits och till en rimlig vinst på grundval av fullgörandet av dessa skyldigheter."

d) "För det fjärde skall, när det företag som ges ansvaret för att tillhandahålla de allmännyttiga tjänsterna inte har valts ut efter ett offentligt upphandlingsförfarande, storleken av den nödvändiga ersättningen ha fastställts på grundval av en undersökning av de kostnader som ett genomsnittligt och välskött företag som är utrustat med transportmedel som är lämpliga för att fullgöra den allmänna trafikplikt som ålagts det skulle ha åsamkats vid fullgörandet av trafikplikten, med hänsyn tagen till de intäkter som därvid skulle ha erhållits och till en rimlig vinst på grund av fullgörandet av trafikplikten."

- (90) Om dessa fyra villkor är uppfyllda, handlar vederlaget för tillhandahållandet av offentliga tjänster inte om statligt stöd och artiklarna 107.1 och 108 i EUF-fördraget är inte tillämpliga. Uppfyller medlemsstaterna inte dessa villkor medan de allmänna kriterierna för tillämpningen av artikel 107.1 i EUF-fördraget är uppfyllda, så utgör vederlaget för tillhandahållandet av offentliga tjänster ett statligt stöd. Sådant stöd ska anmälas till kommissionen, enligt artikel 108.3 i EUF-fördraget.

- (91) När förfarandet inleddes förelåg framför allt tvivel om huruvida villkoren c och d var uppfyllda.

- (92) Beträffande villkor a hänvisar kommissionen till att artikel 14.1 i LwFöG avser allmännyttiga tjänster i och med att ett klart mål uppställs (hälsosam mat) och även hur detta mål ska uppnås (högkvalitativa jordbruks- och skogsbruksprodukter) genom en rad åtgärder (se skäl 14). Enligt sina stadgar ska TGD främja och säkra djurs hälsa, särskilt intresset av att det produceras sunda livsmedel från djur och att konsumenter och djur skyddas. Föreningen använder egen personal och egna anläggningar för att uppnå detta mål. TGD:s åtgärder regleras i avtal nr R1-4010/1393 från 1974 och ramavtal nr T-7482-100 av den 13 juli 1993, som ingåtts av Bayern och TGD Bayern. Enskildheter regleras årligen genom avtal och förvaltningsbeslut.

- (93) Beträffande villkor b kan det konstateras att varje enskild uppgift var fördefinierad och att det ekonomiska vederlaget beräknades med hjälp av ett poängsystem, utgående från förväntad tidsåtgång respektive kostnader. Detsamma skedde med tjänster som tillkom under följande

⁽¹⁾ EUT L 223, 15.8.2006, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 120, 10.5.2007, s. 1.

⁽³⁾ Dom av den 24 juli 2003 i mål C-280/00, *Altmark*, REG 2003, s. I-7747, och dom av den 27 november 2003 i förenade målen C-34/01 till C-38/01, *Enirisorse*, REG 2003, s. I-14243.

år. Det bör här påpekas att TGD:s verksamhet granskats och godkänts av Bayerns statsrevision (*Bayerischer Oberster Rechnungshof*). Dessutom har oberoende revisionsbyråer granskat räkenskaperna under den period som detta beslut avser.

(94) Beträffande villkor c har Tyskland lämnat uppgifter som visar att vederlaget inte överstigit kostnaderna för att tillhandahålla de allmännyttiga tjänsterna (se bilaga). Siffrorna visar att TGD under perioden 1990–2004 faktiskt inte gick med vinst. Kostnaderna för de "globala åtgärderna" beräknas med hjälp av ett poängsystem, där en punkt motsvarar ett visst värde i euro. Denna beräkningsmetod utvecklades på initiativ av Bayerns statsrevision. Den kan jämföras med metoden för avräkning av tjänster inom humanmedicin. Tyskland har meddelat att den sedan 2002 använda beräkningsmetoden uppfyller kraven i kommissionens direktiv 2005/52/EG ⁽¹⁾.

(95) Beträffande villkor d gav Bayern TGD i uppdrag att tillhandahålla allmännyttiga tjänster efter en upphandling av den 1 januari 2005. Efter samråd med kommissionen inledde Bayern i juni 2004 ett anbudsförfarande på EU-nivå för upphandling av tjänster avseende "I Bayern planerade åtgärder för djurhälsa inom animalieproduktionen". Kostnaderna för samtliga åtgärder kalkylerades till 8 miljoner euro per år under en femårsperiod. Det offentliggjordes i tillägget till *Europeiska unionens officiella tidning* (S-serien) ⁽²⁾ och i Bayerns officiella tidning (*Bayerisches Gesetz- und Verordnungsblatt*). I anbudsförfarandet deltog tre potentiella uppdragstagare. Femårskontraktet gick till TGD, eftersom TGD kunde leverera de begärda tjänsterna till lägst kostnad. År 2009 inleddes ett nytt anbudsförfarande.

(96) Vad beträffar det andra alternativet i villkor d, tillstod Tyskland att det till och med den 31 december 2004 inte fanns något normalt företag som var helt jämförbart med TGD.

(97) Följaktligen har Tyskland inte styrkt att det till TGD utbetalda vederlaget under perioden 1990–2004 baserades på en undersökning av de kostnader som ett genomsnittligt och välskött företag skulle ha åsamkats vid fullgörandet av motsvarande tjänster. Man kan därför utgå ifrån att den ifrågasatta åtgärden till och med den 31 december 2004 gynnat TGD ekonomiskt i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

(98) Det årliga vederlaget till TGD under perioden 1990–2004 utgör därför ett statligt stöd i den mening

som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget. Det årliga vederlaget från och med den 1 januari 2005, som baserades på ett offentligt anbudsförfarande, uppfyller däremot alla villkor i Altmark-domen och utgör därmed inte ett statligt stöd till TGD. I detta sammanhang meddelar kommissionen att det av Tysklands lämnade underlaget framgår att utbetalningarna till TGD inte täckte samtliga kostnader för de "globala åtgärderna" från och med den 1 januari 2005 till slutet av 2008.

(99) Inget klagomål eller synpunkter från berörda parter avser uppfyllandet av villkoren i Altmark-domen.

Stödets överensstämmelse med artikel 106.1 i EUF-fördraget

(100) Vid bedömningen av om vederlaget till TGD för att tillhandahålla allmännyttiga tjänster är förenligt med EUF-fördraget, ska de bestämmelser tillämpas som gällde när stödet beviljades.

(101) Frågan om statliga vederlag ska granskas utifrån följande tre grundprinciper, enligt kommissionens meddelande om tjänster i allmänhetens intresse i Europa ⁽³⁾ (nedan kallat *meddelandet*), som enligt punkt 26 b i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd ⁽⁴⁾ är tillämpligt på ej anmälda stöd som beviljas som vederlag för tillhandahållandet av offentliga tjänster:

— Reglerna är neutrala i fråga om huruvida de företag som utför tjänsterna är offentliga eller privata.

— Det är medlemsstaternas ansvar att definiera offentliga tjänster.

— De begränsningar som medlemsstatens ingrepp innebär för konkurrenspolitiken eller friheterna på den inre marknaden måste vara proportionella, dvs. får inte gå utöver vad som är nödvändigt för att garantera att tjänsten av allmänt intresse genomförs på ett effektivt sätt.

⁽¹⁾ EUT L 234, 10.9.2005, s. 9.

⁽²⁾ 2004/s. 112–09421.

⁽³⁾ EGT C 17, 19.1.2001, s. 4.

⁽⁴⁾ EUT C 297, 29.11.2005, s. 4.

- (102) Med den första nämnda neutralitetsprincipen menas att kommissionen inte tar ställning till om tjänster i allmänhetens intresse tillhandahålls av offentliga eller privata företag. Följandet av denna princip ifrågasätts inte i föreliggande fall.
- (103) Medlemsstaternas frihet att definiera tjänsterna betyder att det i första hand är de som ska definiera vilka uppgifter som ligger i allmänhetens intresse, på grundval av de olika verksamheternas särdrag. Beträffande denna definition ingriper kommissionen enbart vid missbruk eller uppenbara fel. Undantag enligt artikel 106.2 i EUF-fördraget kan dock enbart tillämpas i särskilda fall, när uppdraget att utföra en tjänst i allmänhetens intresse är klart definierat och uttryckligen har tilldelats av en offentlig myndighet (även kontrakt). Detta är nödvändigt för att garantera rättslig säkerhet liksom öppenhet och insyn för medborgarna. Det behövs också för att kommissionen ska ha möjlighet att bedöma åtgärdens proportionalitet.
- (104) De "globala åtgärder" TGD anförtroddes kan klassificeras som en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse och som nämndes i skäl 92 blev de klart definierade och anförtroddes TGD.
- (105) Med utgångspunkt från proportionalitetsprincipen ska artikel 106.2 i EUF-fördraget tolkas så att medlen för att fullgöra uppdraget i allmänhetens intresse inte i onödan får störa handeln eller överstiga vad som krävs för att faktiskt fullgöra uppdraget. Enligt punkt 26 i meddelandet och domstolens gällande rättspraxis får vederlaget inte överstiga de extra nettokostnader som det anförtrodda uppdraget medför. Offentliga tjänster av allmänt intresse måste tillhandahållas och de anförtrodda företagen måste kunna bära de extra kostnader som det anförtrodda uppdraget medför.
- (106) I föreliggande fall måste man därför beräkna de extra nettokostnader som TGD åsamkats vid tillhandahållandet av de offentliga tjänsterna ("globala åtgärderna") i enlighet med de båda avtalen. Resultatet bör sedan jämföras med det statliga stödet. Om vederlaget som beviljats TGD inte överstiger merkostnaderna för uppdraget, kan proportionalitetsprincipen anses vara uppfylld.
- (107) Under den för beslutet aktuella perioden 1990–2004 översteg merkostnaderna för de "globala åtgärderna" det stöd som beviljades TGD, vilket framgår av bilagan till beslutet.
- (108) Följaktligen har betalningarna till TGD för att svara för de aktuella "globala åtgärderna" inte utgjort någon överkompensation för de merkostnader TGD åsamkats vid tillhandahållandet.
- (109) Mot denna bakgrund utgör vederlaget till TGD för att under perioden 1990–2004 tillhandahålla de offentliga tjänsterna ett statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 och är förenligt med artikel 106.2 i EUF-fördraget.
- (110) Kommissionen anser i detta sammanhang att det är obegripligt hur ett statligt vederlag, som inte ens täckte samtliga merkostnader för uppdraget, kunnat användas till att subventionera TGD:s vinstdrivande verksamhet som den klagande hävdar. Dessutom har varken den klagande eller övriga berörda parter styrkt den förres påstående att de av TGD anställda veterinärerna tillhandahöll vissa kliniska, diagnostiska och terapeutiska tjänster upp till 90 % billigare än självkostnaden.
- (111) Med anledning av detta påstående genomförde Tyskland en särskild granskning av TGD. Man fann då inga belägg för påståendet. För granskningen av fallet har Tyskland därför begärt att få ta del av eventuella nya uppgifter av konkret art.
- (112) Kommissionen konstaterar också att *Bayerische Landestierärztekammer* (bayriska veterinärkammaren) och *Bundesverband praktizierender Tierärzte – Landesverband Bayern* (Bayernavdelningen inom Federala föreningen praktiserande veterinärer) stöder TGD:s arbete inklusive dess vinstdrivande verksamhet.

VI. SLUTSATSER

- (113) Kommissionen konstaterar att Tyskland har genomfört det ifrågasatta stödet i strid med artikel 108.3 i EUF-fördraget.
- (114) Efter granskningen drar kommissionen slutsatsen att det i skälen 13 och 14 nämnda statliga stödet till jordbrukare i form av "globala åtgärder" (från 1990) och det i skälen 17 och 18 nämnda statliga vederlaget till TGD för tillhandahållandet av en offentlig tjänst under perioden 1990–2004 är förenliga med EUF-fördraget. Som det framgått visar det sig delvis inte alls handla om statligt stöd. Det i skälen 17 och 18 nämnda årliga vederlaget till TGD för tillhandahållandet av en offentlig tjänst sedan den 1 januari 2005 uppfyller alla Altmark-domens villkor och utgör därför inte ett statligt stöd.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Det stöd i form av globala åtgärder som Tyskland beviljat jordbrukare och fiskare är förenligt med den inre marknaden.

Det stöd som Tyskland under perioden 1990–2004 beviljat *Tiergesundheitsdienst* i form av vederlag till detta organ för tillhandahållandet av "globala åtgärder" är förenligt med den inre marknaden.

Det vederlag som sedan den 1 januari 2005 beviljats *Tiergesundheitsdienst* för tillhandahållandet av "globala åtgärder" utgör inte ett stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

Artikel 2

Detta beslut riktar sig till Förbundsrepubliken Tyskland.

Utfärdat i Bryssel den 15 december 2009.

På kommissionens vägnar

Mariann FISCHER BOEL

Ledamot av kommissionen

BILAGA

År	Kostnader för de globala åtgärderna	Utbetalningar till Bayern (LwFöG)	Utbetalningar till Bayerische Tierseuchenkasse	Utbetalningar till Bayern och Bayerische Tierseuchenkasse	Utbetalningarnas andel av de globala åtgärdernas kostnader (%)
1990	7 676,94	3 059,57	4 588,84	7 648,42	99,63
1991	6 992,48	3 127,06	3 711,98	6 839,04	97,81
1992	8 953,42	3 203,55	4 588,84	7 792,40	87,03
1993	9 063,52	3 361,03	4 679,34	8 040,37	88,71
1994	9 547,05	3 496,01	4 588,84	8 084,85	84,68
1995	8 392,14	3 554,50	4 588,84	8 143,35	97,04
1996	8 336,35	3 599,49	4 588,84	8 188,34	98,22
1997	8 620,18	3 361,23	4 486,59	7 847,82	91,04
1998	8 613,61	3 310,10	4 397,11	7 707,21	89,48
1999	8 280,91	3 419,52	4 397,11	7 816,63	94,39
2000	9 267,13	3 419,52	4 453,35	7 872,87	84,95
2001	8 471,71	3 419,52	4 448,24	7 867,76	92,87
2002	10 002,90	3 890,00	4 453,35	8 343,35	83,41
2003	9 953,20	3 722,00	4 614,73	8 336,73	83,78
2004	8 415,84	2 807,47	4 496,00	7 303,47	86,78
2005	9 439,37	3 200,00	4 021,00	7 221,00	76,50
2006	8 608,75	2 730,00	4 021,00	6 751,00	78,42
2007	9 084,88	3 130,00	4 021,00	7 151,00	78,71
2008	9 047,96	3 080,00	4 086,00	7 166,00	79,20

IV

(Akte som antagits före den 1 december 2009 enligt EG-fördraget, EU-fördraget och Euratomfördraget)

BESLUT AV EFTAS ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET

nr 329/08/KOL

av den 28 maj 2008

om stöd som beviljats Sementsverksmiðjan hf. (Island)

EFTAS ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET HAR ANTAGIT DETTA
BESLUT ⁽¹⁾

av följande skäl:

I. FAKTA

1. FÖRFARANDE

MED BEAKTANDE av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ⁽²⁾, särskilt artiklarna 61–63 och protokoll 26,

MED BEAKTANDE av avtalet mellan Eftastaterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol ⁽³⁾, särskilt artikel 24,

MED BEAKTANDE av artikel 1.2 i del I och artiklarna 4.4, 6, 7.5 och 14 i del II i protokoll 3 till övervakningsavtalet ⁽⁴⁾,

MED BEAKTANDE av myndighetens riktlinjer ⁽⁵⁾ för tillämpning och tolkning av artiklarna 61 och 62 i EES-avtalet, särskilt kapitlet om undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter,

MED BEAKTANDE av myndighetens beslut av den 14 juli 2004 om de tillämpningsföreskrifter som anges i artikel 27 i del II i protokoll 3 ⁽⁶⁾,

efter att i enlighet med nämnda artiklar HA GETT berörda parter tillfälle att yttra sig ⁽⁷⁾ och med beaktande av deras synpunkter, och

Islands delegation vid Europeiska unionen vidarebefordrade genom en skrivelse av den 19 augusti 2003 en skrivelse från finansministeriet av den 19 augusti 2003 (dok. nr 03–5685 A). I överensstämmelse med artikel 1.3 i del I i protokoll 3 till övervakningsavtalet anmälde de isländska myndigheterna därigenom försäljningen av statens aktier i Sementsverksmiðjan hf.

Den 17 december 2003 inlämnade företaget Aalborg Portland Íslandi ehf. ett klagomål till myndigheten gällande villkoren i samband med den isländska statens försäljning av sina aktier i Sementsverksmiðjan hf. Myndigheten tog emot och registrerade skrivelsen den 23 december 2003 (dok. nr 03–9059 A). Klaganden begärde att klagomålet skulle behandlas samtidigt som anmälan av statens försäljning av bolaget.

Efter olika skriftväxlingar ⁽⁸⁾ informerade myndigheten de isländska myndigheterna genom en skrivelse av den 21 december 2004 om sitt beslut att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 1.2 i del I i protokoll 3 i fråga om den isländska statens försäljning av sina aktier i Sementsverksmiðjan hf. (diarienummer 296878). Myndigheten uttryckte tvivel i fråga om marknadsvärdet på Sementsverksmiðjan hf. vid tidpunkten för försäljningen av statens aktier, marknadsvärdet på de tillgångar som återköpts av staten, rätten för Sementsverksmiðjan hf. att utnyttja en del av de tillgångar i Reykjavik som sålts till statskassan utan betalning samt rätten att återförvärva viss egendom och markrättigheter i Reykjavik till ett förutbestämt pris.

Myndighetens beslut nr 421/04/KOL om att inleda förfarandet offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning* och i EES-supplementet ⁽⁹⁾. Myndigheten uppmanade berörda parter att inkomma med synpunkter. De isländska myndigheterna kommenterade beslutet i en skrivelse av den 24 februari 2005 (diarienummer 311243). Den 20 juni 2005 mottog myndigheten synpunkter från Sementsverksmiðjans köpare, Íslenskt sement ehf. (diarienummer 323552). Den 2 september 2005 inkom Aalborg Portland Íslandi ehf. med ytterligare synpunkter (diarienummer 333018).

⁽¹⁾ Nedan kallad *myndigheten*.

⁽²⁾ Nedan kallat *EES-avtalet*.

⁽³⁾ Nedan kallat *övervakningsavtalet*.

⁽⁴⁾ Nedan kallat *protokoll 3*.

⁽⁵⁾ Riktlinjer för tillämpning och tolkning av artiklarna 61 och 62 i EES-avtalet och artikel 1 i protokoll 3 till övervaknings- och domstolsavtalet, antagna och utfärdade av myndigheten den 19 januari 1994, EGT L 231, 3.9.1994, s. 1, och EES-supplement nr 32 till EGT, 3.9.1994. Riktlinjerna ändrades senast den 19 december 2007. Nedan kallade *riktlinjerna för statligt stöd*. En aktualiserad version av riktlinjerna för statligt stöd finns på myndighetens webbsida: <http://www.eftasurv.int/fieldsofwork/fieldstateaid/guidelines/>

⁽⁶⁾ Offentliggjort i EUT L 139, 25.5.2005, s. 37.

⁽⁷⁾ Myndighetens beslut nr 421/04/KOL offentliggjordes i EUT C 117, 19.5.2005, s. 17, och i EES-supplement nr 24, 19.5.2005. Myndighetens beslut nr 368/06/KOL offentliggjordes i EUT C 77, 5.4.2007, s. 21, och i EES-supplement nr 17, 5.4.2007, s. 1.

⁽⁸⁾ För närmare uppgifter om skriftväxlingen mellan övervakningsmyndigheten och de isländska myndigheterna hänvisas till övervakningsmyndighetens beslut om att inleda det formella granskningsförfarandet, beslut nr 421/04/KOL.

⁽⁹⁾ Se fotnot 7.

De isländska myndigheterna vidarebefordrade i en skrivelse av den 17 februari 2006 (diarienummer 363608) till myndigheten en kopia på engelska av ett avtal mellan Sementsverksmiðjan hf. och industriministeriet på den isländska regeringens vägnar. Genom avtalet drogs företags option att återköpa vissa tillgångar i Reykjavik tillbaka. Enligt artikel 2 i detta avtal hyrde företaget de tillgångar det utnyttjade per den 1 januari 2004 för en obestämd period och skulle för detta betala en månadshyra som skulle fastställas med utgångspunkt i marknadspriser.

Mot bakgrund av klagandens synpunkter och de ytterligare upplysningarna och klargörandena från de isländska myndigheterna i samband med det formella granskningsförfarandet ansåg myndigheten att det var nödvändigt att utvidga det formella granskningsförfarandet till att även omfatta den isländska statens övertagande av pensionsrelaterade skulder från Sementsverksmiðjan hf. Den antog därför beslut nr 367/06/KOL av den 29 november 2006 om den isländska statens övertagande av pensionsrelaterade skulder från Sementsverksmiðjan hf. Genom en skrivelse av den 29 november 2006 (diarienummer 399095) underrättade myndigheten de isländska myndigheterna om att den beslutat att utvidga det formella granskningsförfarandet till att även omfatta denna åtgärd. De isländska myndigheterna hade inga synpunkter på myndighetens beslut.

Samma dag, den 29 november 2006, avslutade myndigheten det formella granskningsförfarandet gällande stödåtgärderna till förmån för Íslenskt Sement ehf., den investerargrupp som köpt statens aktier i Sementsverksmiðjan hf. Myndigheten drog slutsatsen att inget stöd förekommit i samband med denna transaktion.

Myndighetens beslut nr 367/06/KOL offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning* och i EES-supplementet⁽¹⁰⁾. Myndigheten uppmanade berörda parter att inkomma med synpunkter. Myndigheten mottog synpunkter från Íslenskt sement ehf. den 7 maj 2007 (diarienummer 420691). Genom en skrivelse av den 14 maj 2007 (diarienummer 421504) vidarebefordrade myndigheten synpunkterna till de isländska myndigheterna, som gavs möjlighet att kommentera dem. De isländska myndigheternas svar inkom den 18 april 2008 (diarienummer 474416).

2. BAKGRUND

2.1 FÖRSÄLJNINGEN AV SEMENTSVERKSMIÐJAN HF.

Fram till 2000, när en dansk cementimportör kom in på den isländska marknaden, hade Sementsverksmiðjan hf. ett de facto-monopol på cementmarknaden. Till följd av den nya konkurrenssituationen hamnade Sementsverksmiðjan hf. i ekonomiska svårigheter och började ackumulera förluster. I mars 2003 beslutade därför staten att sälja företaget och bjöd ut samtliga sina aktier i Sementsverksmiðjan hf. till försäljning⁽¹¹⁾.

⁽¹⁰⁾ Se fotnot 7.

⁽¹¹⁾ För närmare information om försäljningen hänvisas till myndighetens beslut nr 421/04/KOL.

Anbudsförfarandet ledde till att en investerargrupp⁽¹²⁾ valdes ut. Gruppen bildade för förvärvet av statens aktier Íslenskt Sement ehf. Regeringen inledde förhandlingar med dessa investerare om försäljning av statens aktier i Sementsverksmiðjan hf. Resultatet av förhandlingarna mellan regeringen och Íslenskt Sement ehf. var att företaget i huvudsak såldes i överensstämmelse med de avtal som beskrivs nedan.

Den 2 oktober 2003 undertecknade industriministeriet på den isländska regeringens vägnar ett aktieköpvavtal med Íslenskt Sement ehf. I enlighet med detta avtal sålde staten, som var ägare till 100 % av aktierna i Sementsverksmiðjan hf. med ett nominellt värde av 450 miljoner isländska kronor, aktierna till Íslenskt sement ehf. till ett pris av 68 miljoner isländska kronor.

I enlighet med artikel 4 i aktieköpvavtalet tog Islands regering över Sementsverksmiðjans pensionsskulder och pensionsförpliktelser. Den övertog också alla befintliga och framtida förpliktelser avseende årlig betalning av kompensation för de enskilda som betalar till avdelning B i de statsanställdas pensionsfond så länge de är anställda vid Sementsverksmiðjan hf.

Finansministeriet övertog på statskassans vägnar återstoden av de obligationer som getts ut för att betala Sementsverksmiðjans förfallna åtaganden i enlighet med vad som uppgjorts i överenskommelsen från 1997, liksom befintliga och framtida förpliktelser för företags befintliga anställda som var anslutna till avdelning B, genom ett avtal med de statsanställdas pensionsfond som undertecknades den 23 oktober 2003. Regeringen fullgjorde därmed sin skyldighet enligt artikel 4 i aktieköpvavtalet mellan industriministeriet och Íslenskt sement ehf.

Enligt artikel 5 i aktieköpvavtalet skulle Islands regering köpa vissa tillgångar av Sementsverksmiðjan hf. enligt ett separat avtal. Som anges i artikel 5 avsnitt 3 i var köpesumman för dessa tillgångar 450 miljoner isländska kronor.

Samma dag, den 2 oktober 2003, undertecknade Sementsverksmiðjan hf. och företrädare för den isländska statskassan ett köpeavtal varigenom statskassan köpte företags egendom och tillgångar i Reykjavik, företags kontorsbyggnad i Akranes (med undantag för ett och ett halvt våningsplan) samt Sementsverksmiðjans aktier och företagsobligationer i andra företag till ett pris av 450 miljoner isländska kronor. Som anges i artikel 5 i köpeavtalet hade Sementsverksmiðjan hf. rätt att behålla en del av den sålda egendomen i Reykjavik⁽¹³⁾, använda den för sin egen industriverksamhet och återlämna den till statskassan senast den 31 december 2011. Sementsverksmiðjan hf.

⁽¹²⁾ Investerargruppen bestod av Framtak fjárfestingarbanki hf, Björgun ehf., BM Vallá ehf. och ursprungligen Steypustöðin, som senare ersattes av det norska företaget Norcem AS.

⁽¹³⁾ Två tankar för lagring av cement, en byggnad för leverans/förpackning av cement, trappor och hall, skyddsror av cement, stängsel och grind, stålsilo med tillhörande utrustning, luftkompressor, torkare och elektrisk utrustning i ett magasin vid kajen, kajkran, rörledning i skyddsror av cement, fordonsväg och tillhörande datorutrustning.

skulle betala för allt underhåll och alla förbättringar av denna egendom men skulle inte betala någon ersättning för nyttjanderätten. Enligt artikel 6 i köpeavtalet hade Sementsverksmiðjan hf. till och med den 31 december 2009 rätt att återköpa den ovannämnda sålda egendomen i Reykjavik till ett sammanlagt pris av 95 miljoner isländska kronor, med en fast årsränta på 7 % per den 1 augusti 2003.

Detta köpeavtal ändrades den 16 februari 2006 genom ett avtal mellan Sementsverksmiðjan hf., industriministeriet på den isländska regeringens vägnar och Íslenskt sement ehf. Parterna i detta avtal enades om att frångå avsnitt 5.4 i aktieköpeavtalet med avseende på återköpsalternativen för vissa tillgångar och från avsnitt 6 i köpeavtalet, som skulle ersättas med en klausul om hyra av vissa tillgångar⁽¹⁴⁾. Månadshyran fastställdes till [...] isländska kronor och skulle justeras i enlighet med faktorprisindex. När det gäller leveransdatum för de tillgångar som såldes till statskassan enades parterna om den 1 januari 2004 i stället för den 31 december 2011.

2.2 SEMENTSVERKSMIÐJANS SKULD TILL DEN STATLIGA PENSIONSFRONDEN

2.2.1 Funktionssätt för de statsanställdas pensionsfond

De statsanställdas pensionsfond reglerades ursprungligen av bestämmelserna i lag nr 29/1963. År 1990 tedde sig premierna till de statsanställdas pensionsfond otillräckliga för att täcka pensionsutbetalningarna. Staten beslutade därför att reformera systemet och antog lag nr 1/1997 om de statsanställdas pensionsfond. De statsanställdas pensionsfond delades in i två avdelningar: en ny avdelning A bildades och den befintliga pensionsfronden blev avdelning B. Alla nyanställda skulle anslutas till avdelning A, medan befintliga anställda kunde välja mellan att ansluta sig till avdelning A eller behålla rätten till medlemskap i avdelning B, som därefter stängdes för nya medlemmar. Enligt de isländska myndigheterna blev fronden, i och med uppdelningen av den tidigare pensionsfronden för statsanställda i avdelningarna A och B, självförsörjande och skulle inte längre ackumulera en negativ balans mellan premier och åtaganden som i slutändan måste utjämnas av statskassan⁽¹⁵⁾.

Till följd av bestämmelserna för avdelning B råder dock normalt sett ett underskott som måste täckas på regelbunden basis. Enligt bestämmelserna för avdelning B ska premier till avdelning

B i de statsanställdas pensionsfond betalas endast på grundval av de anslutna anställdas grundlön, inte deras sammanlagda lön. De anslutna anställda förvärvat rätten att få en viss del av grundlönen för den tjänst de pensioneras från. Därefter är pensionen kopplad till den genomsnittliga löneförhöjningen för statsanställda. Enligt artikel 33 i lag nr 1/1997 är det arbetsgivaren för medlemmarna i avdelning B i de statsanställdas pensionsfond som ska stå för skillnaden. Vid utebliven betalning från arbetsgivarens sida garanterar dock statskassan, enligt artikel 32 i lag nr 1/1997, pensionsutbetalningen till den anställda i enlighet med lagen.

2.2.2 Fastställande av Sementsverksmiðjans skuld till de statsanställdas pensionsfond

I och med 1996 års reform infördes en ny bestämmelse i lagen om de statsanställdas pensionsfond, enligt vilken arbetsgivare ska gottgöra för en ökning i pensionsutbetalningen.

I artikel 33 i lag nr 1/1997 föreskrivs följande: "om en förutbestämd [...] pension ökar till följd av en generell höjning av statsanställdas löner ska statskassan och andra arbetsgivare som försäkrar sina anställda i fronden **gottgöra**⁽¹⁶⁾ för den ökning av pensionsutbetalningarna som blir följden. [...]"

Den 8 oktober 1997 undertecknade finansministeriet ett avtal med de statsanställdas pensionsfond om betalning av statskassans åtaganden enligt artikel 33 i lag nr 1/1997 om de statsanställdas pensionsfond i fråga om anställda vid Sementsverksmiðja Ríkisins, till och med utgången av 1996. Dessa åtaganden motsvarade det förfallna ökade pensionsåtagandet för de anställda vid Sementsverksmiðjan hf. minus företagets andel av frondens tillgångar.

I artikel 3 i avtalet anges följande: "Med tillämpning av en beräknad ränta på 3,5 % uppskattades nuvärdet av LSR:s⁽¹⁷⁾ förfallna åtaganden för anställda vid Sementsverksmiðja Ríkisins vid utgången av 1996 till 494 816 380 isländska kronor. LSR:s tillgångar för betalning av åtaganden beräknas uppgå till 19 % av frondens förfallna obetalda åtaganden. Statens åtaganden för Sementsverksmiðjan hf. är därmed 400 801 268 isländska kronor."

Enligt den nya artikel 33 i lag nr 1/1997 kan betalning ske med hjälp av obligationer.

⁽¹⁴⁾ Tryckrum, två silor, utrustning för leverans av cement, pumphus, utrustning för vägning av bilar och tillhörande datorutrustning i leveranslokal, kran, rör och stålsilo med tillhörande utrustning, maskiner och toaletter, transformatorstation, trapphus och hall.

⁽¹⁵⁾ Premier till avdelning A i de statsanställdas pensionsfond betalas på grundval av den sammanlagda inkomsten för de anslutna anställda som tjänar in pensionsrättigheter på basis av de sammanlagda premier som betalas. Pensionsrättigheterna i avdelning A är, liksom i de flesta obligatoriska tjänstepensionsfonder, knutna till konsumentprisindex. De anslutna anställdas rätt till pension regleras i lag, och arbetsgivare måste med jämna mellanrum justera sina premier för att se till att frondens premieinkomster motsvarar åtagandena.

⁽¹⁶⁾ Myndighetens betoning.

⁽¹⁷⁾ Isländsk förkortning för de statsanställdas pensionsfond.

"Fondens styrelse får [...] godta ett förlagsbevis som betalning för förfallna åtaganden. [...] Ett åtagande som betalas på det sättet ska baseras på en försäkringsteknisk bedömning på betalningsdagen. En arbetsgivare som betalat sitt åtagande genom att ge ut ett förlagsbevis i enlighet med detta stycke ska inte ha något ytterligare ansvar för fondens åtaganden [...] för den period och de anställda som betalningen avser."

I artikel 4 i samma avtal anges följande: "Statskassan kommer att betala LSR för sitt åtagande enligt artikel 2 genom att överlämna obligationer i Sementsverksmiðjan hf. till ett sammanlagt belopp av 326 488 714 isländska kronor [...]. Obligationerna är inflationsindexerade till konsumentprisindex (KPI) med basindex 178,6. Årsräntan är 5,5 % (2,75 % på halvårsbasis) och ska beräknas per den 1 januari 1997. Räntan för perioden 1 januari 1997 till och med 30 augusti 1997 ska betalas separat den 1 november 1997. Nuvärdet av obligationerna per den 1 september 1997, med en beräknad ränta på 3,5 %, är 400 801 268 isländska kronor. Statskassan ska garantera LSR delbetalningar och betalning av ränta för dessa obligationer. Med dessa obligationer har statskassan till fullo reglerat sina åtaganden gentemot LSR när det gäller pensionstillägg enligt artikel 33 i lag nr 1/1997 om de statsanställdas pensionsfond till följd av medlemskap i LSR för anställda vid Sementsverksmiðja Ríkisins till LSR till och med utgången av 1996."

Enligt artikel 33 sista stycket i lag nr 1/1997 skulle alltså Sementsverksmiðjan hf., när företaget reglerat sitt åtagande genom att ge ut obligationer till det belopp som anges i avtalet av den 8 oktober 1997, inte ha något ytterligare ansvar för fondens åtaganden att betala ut pensioner för perioden till och med utgången av 1996 till de av dess tidigare anställda som regleringen avsåg. Obligationerna utgör därmed helt enkelt ett uppskov med betalningen av skulden.

Den 30 mars 1999 undertecknade Sementsverksmiðjan hf. och de statsanställdas pensionsfond ett andra avtal med stöd av artikel 33 i lag nr 1/1997. Enligt detta avtal skulle fonden göra en årlig uppskattning av det förfallna pensionsåtagande som uppstått under året för företags anställda som var anslutna till fondens avdelning B och fortfarande arbetade i företaget. Företaget skulle reglera dessa åtaganden efter avdrag för alla avgifter som redan betalats av de anställda och företaget med avseende på de rättigheter som tjänats in under året. Enligt de uppgifter som lämnats av de isländska myndigheterna var det 2003 fem anställda vid Sementsverksmiðjan hf. som fortfarande var anslutna till avdelning B i de statsanställdas pensionsfond.

2.2.3 *Statens övertagande av Sementsverksmiðjans pensionsförpliktelser*

Genom ett avtal av den 23 oktober 2003 mellan finansministeriet och de statsanställdas pensionsfond övertog finansministeriet på statskassans vägnar återstoden av de obligationer som

getts ut av Sementsverksmiðjan hf. för att betala företags förfallna åtaganden i enlighet med vad som uppgjorts i överenskommelsen från 1997. Regeringen övertog också Sementsverksmiðjans åtaganden gentemot de statsanställdas pensionsfond om årlig betalning och reglering av kompensationen för de anställda vid företaget som var anslutna till avdelning B i de statsanställdas pensionsfond (i enlighet med ett avtal mellan de statsanställdas pensionsfond och Sementsverksmiðjan hf. av den 30 mars 1999).

I och med detta avtal fullgjorde finansministeriet sitt åtagande enligt artikel 4 i det aktieköpsavtal som den 2 oktober 2003 ingicks med investerargruppen, Íslenskt sement ehf. Enligt denna bestämmelse "ska säljaren överta företags pensionsskulder och pensionsförpliktelser, som garanteras av regeringen och övertogs av företaget 1997 genom ett särskilt avtal. Säljaren ska också överta alla befintliga och framtida förpliktelser avseende årlig betalning av kompensation för de enskilda som nu betalar till avdelning B i de statsanställdas pensionsfond så länge de är anställda vid företaget."

Även om finansministeriet självt beslutade att överta dessa skulder och förpliktelser från Sementsverksmiðjan hf. i aktieköpsavtalet med investerargruppen Íslenskt sement ehf., var det på grundval av en särskild rättsakt, nämligen avtalet mellan finansministeriet och de statsanställdas pensionsfond av den 23 oktober 2003, som Sementsverksmiðjan hf. befriades från dessa förpliktelser.

Enligt de uppgifter som lämnats av de isländska myndigheterna ⁽¹⁸⁾ uppskattades pensionsförpliktelserna för redan pensionerade anställda till 412 miljoner isländska kronor år 2003. De framtida förpliktelserna för de anställda vid Sementsverksmiðjan hf. som fortfarande var anslutna till avdelning B i de statsanställdas pensionsfond beräknades uppgå till 10–15 miljoner isländska kronor, beroende på hur länge de anställda blev kvar i företaget.

3. ÅTGÄRDER SOM GRANSKAS I DETTA BESLUT

Som redan påpekats utvidgades genom beslut nr 367/06/KOL det formella granskningsförfarande som inletts i och med beslut nr 421/04/KOL till att även omfatta statens övertagande av företags pensionsrelaterade skulder.

⁽¹⁸⁾ De isländska myndigheterna lämnade genom skriftväxling information om anslutningen för de anställda vid Sementsverksmiðjan hf. Dessa uppskattade siffror lämnades i en skrivelse av den 12 november 2003. I en skrivelse av den 18 april 2006 förklarade de isländska myndigheterna vidare att 6 anställda var anslutna till de statsanställdas pensionsfond och 93 till privata pensionsfonder när företaget bildades 1993. De isländska myndigheterna förklarade att tjänstemän vid Sementsverksmiðjan hf. hade tillgång till de statsanställdas pensionsfond, medan arbetare var anslutna till det privata pensionssystemet, dvs. fackföreningarnas pensionsfonder. När företaget bildats 1993 kunde nya tjänstemän fortfarande ansluta sig till den statliga pensionsfonden. Sedan staten sålt sina aktier i Sementsverksmiðjan hf. 2003 måste alla nyanställda ansluta sig till en privat pensionsfond.

Samma dag, den 29 november 2006, antog myndigheten beslut nr 368/06/KOL om att avsluta det formella granskningsförfarandet avseende försäljningen av statens aktier i Sementsverksmiðjan hf. till Íslenskt sement ehf. den 29 november 2006 till ett pris av 68 miljoner isländska kronor. Myndigheten drog slutsatsen att försäljningen inte utgjorde statligt stöd.

I det här beslutet kommer myndigheten att undersöka om statligt stöd till förmån för Sementsverksmiðjan hf. förekommit i samband med följande åtgärder, om vilka myndigheten ännu inte fattat något beslut, och om stödet i så fall är förenligt:

1. Statens köp av egendom, tillgångar, aktier och obligationer från Sementsverksmiðjan hf.

I beslut nr 421/04/KOL tog myndigheten upp frågan om att det kunde förekomma statligt stöd i samband med den isländska statskassans förvärv av tillgångar som tillhörde Sementsverksmiðjan hf. ⁽¹⁹⁾ för 450 miljoner isländska kronor, om inte priset motsvarade tillgångarnas marknadsvärde.

2. Rätten för Sementsverksmiðjan hf. att behålla en del av tillgångarna och återköpa dem till ett fast pris

Genom beslut nr 421/04/KOL inledde myndigheten också det formella granskningsförfarandet gällande möjligheten för Sementsverksmiðjan hf. att behålla en del av den sålda egendomen i Reykjavik ⁽²⁰⁾, använda den för sin egen industriverksamhet och återlämna den till statskassan senast den 31 december 2011. Sementsverksmiðjan hf. skulle betala för allt underhåll och alla förbättringar av denna egendom men betalade ingen ersättning för nyttjanderätten. Enligt artikel 6 i köpeavtalet hade Sementsverksmiðjan hf. till och med den 31 december 2009 dessutom rätt att återköpa den ovan nämnda sålda egendomen i Reykjavik till ett sammanlagt pris av 95 miljoner isländska kronor, med en fast årsränta på 7 % per den 1 augusti 2003.

I beslut nr 421/04/KOL ansåg myndigheten preliminärt att avsaknaden av gottgörelse för nyttjandet av tillgångar i Reykjavik som sålts till statskassan utgjorde statligt stöd. Myndigheterna ansåg att staten skulle förlora intäkter om Sementsverksmiðjan hf. utnyttjade det ovan nämnda återköpspriset och staten sålde tillgångarna till ett pris under marknadsvärdet.

⁽¹⁹⁾ De tillgångar som avses är företagets egendom och tillgångar i Reykjavik, företagets kontorsbyggnad i Akranes (med undantag för ett och ett halvt våningsplan) samt Sementsverksmiðjans aktier och företagsobligationer i andra företag.

⁽²⁰⁾ Två tankar för lagring av cement, en byggnad för leverans/förpackning av cement, trappor och hall, skyddsror av cement, stängsel och grind, stålsilo med tillhörande utrustning, luftkompressorer, torkare och elektrisk utrustning i ett magasin vid kajen, kajkran, rörledning i skyddsror av cement, utrustning för vägning av fordon och tillhörande datorutrustning.

3. Statskassans övertagande av Sementsverksmiðjans pensionsförpliktelser

I beslut nr 367/06/KOL drog myndigheten preliminärt slutsatsen att statens övertagande av Sementsverksmiðjans pensionsrelaterade skulder utgjorde statligt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet. Myndigheten betvivlade att något av de undantag från det allmänna förbudet mot statligt stöd som anges i artikel 61.2 och 61.3 i EES-avtalet var tillämpligt. Om statligt stöd förekom ställde sig myndigheten tvivlande till att det skulle kunna förklaras som förenligt med EES-avtalets funktion. Myndigheten var närmare bestämt tveksam till att stödet kunde anses förenligt med utgångspunkt i bestämmelserna i riktlinjerna för statligt stöd till undsättning och omstrukturering.

4. SYNUNKTER FRÅN DE ISLÄNDSKA MYNDIGHETERNA

I en skrivelse av den 23 februari 2005 kommenterade de isländska myndigheterna de tvivel som myndigheten gett uttryck för i beslut nr 421/04/KOL. De isländska myndigheterna förklarade att återköpet av tillgångar från Sementsverksmiðjan hf. var ett led i en omstrukturering: "Staten skulle av företaget köpa samtliga tillgångar som inte var av vikt för driften och produktionen för att minska rörelsekostnaderna och göra företagets verksamhet lönsam."

Vad beträffar det rätta värdet på de återköpta tillgångarna hävdade de isländska myndigheterna att den mest korrekta värderingen var den som gjorts av experterna vid AV och VSO Ráðgjöf i september 2003. Dessa experter värderade egendomen i Reykjavik till 276 miljoner isländska kronor och kontorsbyggnaden i Akranes till 74,4 miljoner isländska kronor. De isländska myndigheterna ansåg att värderingen av tillgångarna i Reykjavik var mycket förmånlig för staten eftersom de hade ett strategiskt värde, baserat på det prognostiserade framtida värdet, "eftersom ett stort broprojekt planerades vid tidpunkten för försäljningen, som innebar att företagets hamn i Saeverhöfði i Reykjavik skulle stängas och anläggningarna därmed inte skulle kunna användas för företagets verksamhet. Bron kommer dock att medföra en ny stadsplanering för området och marken förväntas reserveras för ett bostadsområde, vilket kommer att höja dess värde betydligt."

När det gäller rätten att återköpa vissa tillgångar enligt artikel 6 i köpeavtalet av den 2 oktober 2003, uppgav de isländska myndigheterna i denna skrivelse att de var villiga att ändra avtalet och ersätta denna option med en förhandsrätt till marknadsvärde.

Slutligen anförde de isländska myndigheterna argument för att stöd som eventuellt beviljats i samband med försäljningen av Sementsverksmiðjan hf. kunde anses som förenligt på grundval av riktlinjerna för statligt stöd till undsättning och omstrukturering. Som stöd för sina argument bifogade de en omstruktureringsplan för Sementsverksmiðjan hf.

De isländska myndigheterna kommenterade inte myndighetens beslut nr 367/06/KOL om den isländska statens övertagande av pensionsrelaterade skulder från Sementsverksmiðjan hf.

5. SYNUNKTER FRÅN ÍSLENSKT SEMENT EHF.

Íslenskt sement ehf. kommenterade myndighetens beslut nr 421/04/KOL den 20 juni 2005 (diarienummer 323552). I denna skrivelse hävdade företaget att de tillgångar som staten återköpt från Sementsverksmiðjan hf. inte sålts separat utan i samband med aktieförsäljningen. Den försäljningen ingick därför som en integrerad del i det övergripande köpeavtalet om försäljningen av aktier i Sementsverksmiðjan hf. som helhet sett. Íslenskt sement ehf. ansåg dessutom att rätten för Sementsverksmiðjan hf. att utnyttja en del av de återköpta tillgångarna utgjorde en integrerad del i privatiseringen av företaget, vilket beaktats vid förhandlingarna om den sammanlagda köpesumman. Trots det skulle, enligt Íslenskt sement ehf., det objektiva marknadsvärdet av nyttjanderätten till dessa tillgångar vara obetydligt "om inte helt utan värde", eftersom tillgångarna endast kunde användas av Sementsverksmiðjan hf. som Islands enda cementtillverkare. Slutligen bestred Íslenskt sement ehf. att företagets rätt att återförvärva de tillgångar till vilka det hade nyttjanderätt för sammanlagt 95 miljoner isländska kronor innebar statligt stöd, eftersom dessa specialiserade anläggningar för cementtillverkning knappast hade något marknadsvärde.

I en skrivelse av den 7 maj 2007 (diarienummer 421504) framförde Íslenskt sement ehf. för det första sina synpunkter på myndighetens metod att dela upp ärendet i två delar, dvs. aktieförsäljningen och de övriga åtgärderna. Enligt företagets mening måste de olika transaktionerna ses som en helhet. "Ett villkor, både från säljarens (den isländska regeringen) och köparens (Íslenskt sement ehf.) sida, var att de avtal som ingicks på samma dag utgjorde en transaktion som inte kunde delas upp. Ett eller flera av avtalen kunde alltså inte ha slutits om inte alla de övriga slutits samtidigt och i förbindelse med varandra."

För det andra lade Íslenskt sement ehf. fram argument för att visa att inget statligt stöd förekommit i samband med den isländska statens övertagande av pensionsrelaterade skulder från Sementsverksmiðjan hf. Íslenskt sement ehf. förklarade att pensionsskulder inte fanns med på balansräkningen i årsredovisningen för 1996 utan bara noterats som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Företagets pensionsskulder löstes 1997 mot att man gav ut obligationer. Det betyder att de finansierades genom en skuld (obligationer) till de statsanställdas pensionsfond, som sedan bokfördes som en långfristig skuld i balansräkningen i årsredovisningen för 1997 och följande år. Íslenskt sement ehf. förklarade vidare att staten, i samband med försäljningen av sina aktier i Sementsverksmiðjan hf., tog över företagets skuld till de statsanställdas pensionsfond 2003. I årsredovisningen för 2003 hade därmed ett belopp på 388 028 317 isländska kronor dragits av från skulderna i balansräkningen samtidigt som företagets balanserade vinstmedel ökats med samma belopp.

För det tredje hänvisade Íslenskt sement ehf. till försäljningen av tillgångar från Sementsverksmiðjan hf. till staten för en köpesumma av 450 miljoner isländska kronor, som behandlats i myndighetens beslut nr 421/04/KOL. Alla aktier och obligationer såldes till staten till marknadsvärde⁽²¹⁾. Egendomen i Saevarhófdi i Reykjavík och delen av kontorsbyggnaden i Akranes värderades till 276 miljoner respektive 74,4 miljoner isländska kronor och såldes till staten för 280 miljoner respektive 72,5 miljoner isländska kronor.

Íslenskt sement ehf. hänvisade även till likvidationskostnaderna för Sementsverksmiðjan hf. som faststälts av MP Investment Bank Ltd 2003 och påpekade på nytt att likvidationskostnaden beräknats till 506 498 730 isländska kronor, inklusive sanering av anläggningen i Akranes.

Íslenskt sement ehf. drog följande slutsats: "Med tillämpning av den metod som EG-domstolen fastställt t.ex. för Gröditzer Stahlwerke GmbH är frågan i detta ärende om statens sammanlagda likvidationskostnader för företaget skulle överstiga statens kostnad för att ta över skulderna och sälja aktierna i företaget. Om så är fallet måste staten anses ha agerat i enlighet med principen om en privat investerare i en marknadsekonomi, eftersom en privat investerare skulle ha tagit över skulden och sålt aktierna i företaget på grundval av sunda ekonomiska argument." Íslenskt sement ehf. ansåg därför att "de sammanlagda likvidationskostnaderna översteg den totala kostnaden för försäljningen av företaget med 70 376 683 isländska kronor⁽²²⁾, och staten har därmed agerat i enlighet med principen om en privat investerare i en marknadsekonomi. Statens övertagande av företagets skuld till pensionsfonden i samband med statens försäljning av aktierna i företaget kan därför inte ha utgjort statligt stöd."

6. SYNUNKTER FRÅN AALBORG PORTLAND ÍSLANDI EHF.

Genom en skrivelse av den 2 september 2005 lämnade klaganden Aalborg Portland Íslandi ehf. synpunkter på myndighetens beslut nr 421/04/KOL. Företaget delade myndighetens farhågor men påpekade att övertagandet av Sementsverksmiðjans pensionsförpliktelser inte tagits upp i beslutet om att inleda granskningsförfarandet. Aalborg Portland Íslandi ehf. hade trots detta inga kommentarer till myndighetens beslut nr 367/06/KOL om att utvidga granskningsförfarandet till att även omfatta den isländska statens övertagande av pensionsrelaterade skulder från Sementsverksmiðjan hf.

⁽²¹⁾ Aktierna i företaget Geca värderades till 46,5 miljoner isländska kronor, aktierna i företaget Spölur till 40 miljoner isländska kronor och de obligationer som getts ut av Spölur till 11 miljoner isländska kronor.

⁽²²⁾ Íslenskt Sement uppger att den sammanlagda likvidationskostnaden för företaget var 390,4 miljoner isländska kronor, inklusive de köpesummor som staten betalat för marken i Reykjavík och Akranes. Om staten beslutat sig för att likvidera bolaget skulle likvidationskostnaden ha uppgått till anläggningstillgångarnas likvidationsvärde på 69,9 miljoner isländska kronor med avdrag för avtalsförbindelsen om sanering av anläggningen, vilket ger en sammanlagd likvidationskostnad för företaget på 390,4 miljoner isländska kronor. Statens beslut att ta över företagets skuld till de statsanställdas pensionsfond var värt 388 028 317 isländska kronor, och beslutet om försäljning av aktierna i företaget till Íslenskt Sement för 68 miljoner isländska kronor resulterade i en nettokostnad på 320 028 317 isländska kronor. Likvidationskostnaderna översteg därmed de sammanlagda kostnaderna för försäljningen av företaget med 70 376 683 isländska kronor.

7. YTTERLIGARE SYNUNKTER FRÅN ISLAND

I en skrivelse av den 8 april 2008 lämnade de isländska myndigheterna ytterligare information om en omstruktureringsplan som lämnats tidigare och dessutom en marknadsundersökning som inte tidigare lämnats till myndigheten.

II. BEDÖMNING

1. FÖREKOMST AV STATLIGT STÖD

Artikel 61.1 i EES-avtalet har följande lydelse:

”Om inte annat föreskrivs i detta avtal, är stöd som ges av EG-medlemsstater, Efta-stater eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med detta avtal i den utsträckning det påverkar handeln mellan de avtalsslutande parterna.”

1.1 KÖP AV EGENDOM, TILLGÅNGAR, AKTIER OCH OBLIGATIONER

På grundval av köpeavtalet köpte den isländska statskassan företags egendom och tillgångar i Reykjavik, företags kontorsbyggnad i Akranes (med undantag för ett och ett halvt våningsplan) samt Sementsverksmiðjans aktier och företagsobligationer i andra företag till ett pris av 450 miljoner isländska kronor.

I tabellen nedan visas en jämförelse upprättad av oberoende experter ⁽²³⁾ mellan marknadsvärdet för Sementsverksmiðjans egendom och tillgångar i Reykjavik och Akranes samt för aktierna och obligationerna och det pris statskassan betalat för dem:

(i miljoner ISK)

	Värdering av oberoende experter	Pris som betalats av den isländska statskassan
Mark, fastighet och utrustning på Sae-verhöfði 31 i Reykjavik	276	280
Kontorsbyggnad i Akranes (med undantag för ett och ett halvt våningsplan)	74,4	72,5
Aktier i Geca	46,5	46,5
Aktier i Spölur	40	40
Obligationer i Spölur	11	11
Totalt	447,9	450

Det handlar alltså, enligt oberoende experters uppskattning, om en differens på 2,1 miljoner isländska kronor (motsvarande 21 214 euro) som statskassan betalat över marknadsvärdet för de tillgångar som köpts. Differensen avser försäljningen av egendomen i Reykjavik, som såldes för ett belopp som var 4 miljoner isländska kronor högre än värderingen, och kontorsbyggnaden i Akranes, som såldes för ett belopp som var 1,9 miljoner isländska kronor lägre än värderingen.

Enligt rättspraxis får inte myndigheten godtyckligt fastställa ett marknadspris i detta beslut endast med utgångspunkt i en expertbedömning ⁽²⁴⁾. I stället måste myndigheten, när den fastställer marknadspriset på mark och byggnader, ”ta hänsyn till den osäkerhet som ett fastställande i efterhand av ett sådant marknadspris kan innebära” ⁽²⁵⁾. Det är inte säkert att en enda uppskattning per definition utgör det marknadsvärde en köpare skulle vara beredd att godta. Ett godtagbart marknadsvärde torde, efter testningen av marknaden, snarare återfinnas

inom en rimlig marginal. Enligt myndigheten finns det inte något självklart svar på hur stor en sådan marginal bör vara. Det kan eventuellt skilja sig från fall till fall.

Enligt myndighetens mening är skillnaden i nettopris på 2,1 miljoner isländska kronor mellan den oberoende expertens uppskattningar och det pris som statskassan slutligen betalade så liten att den inte utgör något bevis för att köpesumman inte återspeglade marknadsvillkoren. Det pris som den oberoende experten fastställt kan ses som vägledande. Stora avvikelser från den uppskattningen kan tyda på att statligt stöd förekommit. Myndigheten anser dock ⁽²⁶⁾ att en så liten avvikelse som denna inte är tillräcklig för att det ska kunna fastställas

⁽²⁴⁾ Förstainstansrättens dom av den 6 mars 2002 i de förenade målen T-127/99, T-129/99 och T-148/99, *Diputación Foral de Alava m.fl. mot kommissionen*, REG 2002, s. II-1275, punkt 71.

⁽²⁵⁾ Förstainstansrättens dom av den 29 mars 2007 i mål T-366/00, *Scott SA mot kommissionen*, REG 2007, s. II-797, punkt 93.

⁽²³⁾ Almenna Verkfræðistofan (AV) gjorde i februari 2003 en delvärdering av Sementsverksmiðjans egendom i Reykjavik och i november 2003 en fullständig värdering. Värdet av obligationer och aktier bestämdes av MP Verðbref i samband med fastställandet av företags likvidationsvärde före försäljningen av statens aktier. Daníel Rúnar Eliasson, auktoriserad fastighetsmäklare vid mäklarfirmen Hákot, gjorde i augusti 2003 en värdering av byggnaden i Akranes.

⁽²⁶⁾ Enligt domstolens rättspraxis kan myndigheten ”inte [...] anklagas för att ha gjort en ungefärlig utvärdering”, eftersom sådana utvärderingar alltid är ungefärliga, se mål T-366/00, *Scott SA mot kommissionen*, se ovan, punkt 96.

att Sementsverksmiðjan hf. beviljats statligt stöd. Den tyder snarare på att betalningen motsvarade ett rimligt marknadspris. Myndigheten anser följaktligen att Sementsverksmiðjan hf. inte beviljats statligt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet i samband med försäljningen av egendom, tillgångar, aktier och obligationer till den isländska statskassan.

1.2 RÄTTEN ATT BEHÅLLA EN DEL AV TILLGÅNGARNA OCH ÅTERKÖPA DEM TILL ETT FAST PRIS

Som anges i artikel 5 i köpeavtalet hade Sementsverksmiðjan hf. rätt att behålla en del av den sålda egendomen i Reykjavik⁽²⁷⁾, använda den för sin egen industriverksamhet och återlämna den till statskassan senast den 31 december 2011. Sementsverksmiðjan hf. skulle betala för allt underhåll och alla förbättringar av denna egendom men betalade inte någon ersättning för nyttjanderätten. Enligt artikel 6 i köpeavtalet hade Sementsverksmiðjan hf. till och med den 31 december 2009 dessutom rätt att återköpa den ovannämnda sålda egendomen i Reykjavik till ett sammanlagt pris av 95 miljoner isländska kronor, med upp-
lupna räntor beräknade på basis av en fast årsränta på 7 % per den 1 augusti 2003.

I en skrivelse av den 17 februari 2006 (diarienummer 363608) vidarebefordrade de isländska myndigheterna en kopia på engelska av ett avtal mellan Sementsverksmiðjan hf. och industriministeriet på den isländska regeringens vägnar till myndigheten. Genom detta avtal drogs företagets option att återköpa vissa tillgångar i Reykjavik tillbaka. De tillgångar som sålts till statskassan överlämnades till den per den 1 januari 2004. Från och med den dagen hyrde företaget, i enlighet med artikel 2 i avtalet, de tillgångar det utnyttjade för en obestämd period. Månadshyran för tillgångarna⁽²⁸⁾ är [...] isländska kronor. Hyran justeras årligen i enlighet med faktorprisindex. De isländska myndigheterna har uppgett att hyresbeloppet beräknats med användning av den normala beräkningsfaktorn för den isländska fastighetsmarknaden.

Myndigheten har ingen anledning att betvivla trovärdigheten och riktigheten i de uppgifter som de isländska myndigheterna lämnat, enligt vilka Sementsverksmiðjan hf. betalar marknadspris för hyran av tillgångarna⁽²⁹⁾. Till följd av de ovannämnda ändringarna av avtalet anser myndigheten således att det inte förekommit något statligt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet.

⁽²⁷⁾ Två tankar för lagring av cement, en byggnad för leverans/förpackning av cement, trappor och hall, skyddsror av cement, stängsel och grind, stålsilo med tillhörande utrustning, luftkompressor, torkare och elektrisk utrustning i ett magasin vid kajen, kajkran, rörledning i skyddsror av cement, utrustning för vägning av fordon och tillhörande datorutrustning.

⁽²⁸⁾ De tillgångar som hyrs är ett tryckrum, två silor, utrustning för leverans av cement och ett pumphus med en sammanlagd yta av 290 m². Dessutom hyrs utrustning för vägning av bilar, tomtmark, kran, rör och stålsilo, maskiner och toaletter, transformatorstation, trapphus och hall.

⁽²⁹⁾ De isländska myndigheterna har meddelat myndigheten att större delen av den mark i Sævarhöfði i Reykjavik som tidigare ägts av Sementsverksmiðjan hf. hyrdes ut till Jarðboranir hf. till ett pris av [...] isländska kronor per kvadratmeter. Den hyra som begärdes av Sementsverksmiðjan hf. var [...] isländska kronor. De isländska myndigheterna har vidare förklarat att uthyrningen av marken i Sævarhöfði utannonserats i tidningen Morgunblaðið i slutet av 2003 och att det mest fördelaktiga budet kom från Jarðboranir hf. till det ovannämnda priset. De isländska myndigheterna hävdade av dessa skäl att hyran motsvarade isländska marknadspriser.

1.3 ÖVERTAGANDET AV PENSIONS FÖRPLIKTELSE R N A

Genom ett avtal av den 23 oktober 2003 mellan finansministeriet och de statsanställdas pensionsfond övertog finansministeriet på statskassans vägnar återstoden av de obligationer som getts ut för att betala Sementsverksmiðjans förfallna åtaganden i enlighet med vad som uppgjorts i överenskommelsen från 1997. I enlighet med samma avtal övertog statskassan dessutom Sementsverksmiðjans förpliktelser för de anställda som fortfarande arbetade i företaget. Dessa förpliktelser skulle betalas och regleras årligen.

1.3.1 Förekomst av statliga medel

För att betraktas som statligt stöd måste stödåtgärden för det första beviljas av staten eller med hjälp av statliga medel. Enligt det avtal mellan finansministeriet och de statsanställdas pensionsfond som undertecknades i oktober 2003 ska statskassan, för Sementsverksmiðjans räkning, betala de belopp som företaget är skyldigt. När avtalet undertecknades uppskattades Sementsverksmiðjans skulder till pensionsfonden för pensionsutbetalningar till redan pensionerade anställda till 412 miljoner isländska kronor. De framtida förpliktelserna för övriga anställda i företaget som var anslutna till avdelning B i de statsanställdas pensionsfond och fortfarande var yrkesverksamma beräknades uppgå till mellan 10 och 15 miljoner isländska kronor. Övertagandet av de pensionsrelaterade skulderna och betalning från statskassan sker med hjälp av statliga medel.

1.3.2 Gynna vissa företag eller viss produktion

För det andra måste åtgärden ge mottagaren fördelar som befriar denne från kostnader som normalt belastar mottagarens budget

Staten övertog den skuld som Sementsverksmiðjan hf. hade till de statsanställdas pensionsfond för utbetalning av pensioner till de egna anställda. Sementsverksmiðjan hf. grundades 1955 som en del av statsförvaltningen. De anställda hos cementtillverkar-
en, som vid den tiden hette Sementsverksmiðja Ríkisins, anslöts till de statsanställdas pensionsfond i likhet med övriga anställda inom statsförvaltningen.

De statsanställdas pensionsfond reformerades av staten 1997. Pensionsfonden gjorde en försäkringsteknisk bedömning av de skulder den hade till sina medlemmar i form av framtida pensionsutbetalningar. Resultatet av denna bedömning jämfördes sedan med fondens tillgångar och skuldernas fördelning mellan de olika arbetsgivarna med anställda som var anslutna till fonden. De statsanställdas pensionsfonds skulder för redan pensionerade anställda vid Sementsverksmiðjan hf. uppgick vid utgången av 1996 till 400 miljoner isländska kronor⁽³⁰⁾.

⁽³⁰⁾ Enligt artikel 3 i avtalet mellan de statsanställdas pensionsfond och finansministeriet om betalning av statskassans åtaganden enligt artikel 33 i lag nr 1/1997 om de statsanställdas pensionsfond, uppgick förpliktelserna för Sementsverksmiðjan hf. i fråga om anställda vid Sementsverksmiðjan Ríkisins, till och med utgången av 1996, till 400 801 268 isländska kronor.

Statskassan betalade denna skuld till de statsanställdas pensionsfond med företagsobligationer. Skulden kvarstod i Sementsverksmiðjan bokföring fram till den 23 oktober 2003, när staten övertog en skuld som Sementsverksmiðjan hf. hade till pensionsfonden. Denna skuld avsåg å ena sidan pensionsutbetalningar till anställda vid Sementsverksmiðjan hf. som redan gått i pension när skulden fastställdes 1997. Å andra sidan avsåg skulden också den beräknade pensionsutbetalningen till fem anställda som då arbetade vid Sementsverksmiðjan hf. och fortfarande var anslutna till avdelning B i de statsanställdas pensionsfond ⁽³¹⁾.

Eftersom betalning av pensionsförpliktelser tillhör de normala kostnader som ett företag måste bära i sin verksamhet innebär statens övertagande av dessa utbetalningar att Sementsverksmiðjan hf. befriades från en rörelsekostnad. Därigenom beviljades detta företag en selektiv fördel av staten, eftersom andra företag måste bära alla pensionsrelaterade kostnader för sina egna anställda.

1.3.3 *Snedvridning av konkurrens och påverkan på handeln mellan de avtalsslutande parterna*

För det tredje måste stödåtgärden snedvrider konkurrensen och påverka handeln mellan de avtalsslutande parterna.

Företag som av staten beviljas en ekonomisk fördel som minskar deras normala kostnadsbörda hamnar i en bättre konkurrensposition än de som inte får denna fördel. Marknaden för cement är konkurrensutsatt inom EES. Det finns för närvarande två företag som verkar på den isländska cementmarknaden: Sementsverksmiðjan hf. och Aalborg Portland Íslandi ehf. Alla fördelar som beviljas Sementsverksmiðjan hf. och som minskar de omkostnader som företaget normalt sett skulle behöva bära förbättrar detta företags konkurrensposition i jämförelse med övriga faktiska eller potentiella marknadsaktörer på den isländska cementmarknaden, som inte får denna fördel. Statens stöd till Sementsverksmiðjan hf. inverkar därmed snedvridande på konkurrensen.

För det fjärde måste den anmälda åtgärden påverka handeln mellan de avtalsslutande parterna i EES-avtalet för att artikel 61.1 i EES-avtalet ska vara tillämplig.

Det företag som direkt konkurrerar med Sementsverksmiðjan hf. på den isländska marknaden är ett dotterbolag till ett företag i en annan stat som är avtalsslutande part i EES-avtalet. Detta företag tillverkar inte cement på Island utan importerar den från andra EES-länder till Island. Åtgärden påverkar därför handeln

mellan de avtalsslutande parterna i EES-avtalet, i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet.

1.3.4 *Slutsats*

Myndigheten anser av ovanstående skäl att staten beviljat Sementsverksmiðjan hf. statligt stöd genom att överta pensionsförpliktelser i enlighet med avtalet från oktober 2003 mellan finansministeriet och de statsanställdas pensionsfond.

2. FÖRFARANDEKRAV

I artikel 1.3 i del I i protokoll 3 till övervakningsavtalet anges att "Eftas övervakningsmyndighet skall underrättas i så god tid att den kan yttra sig om alla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder [...]. Staten i fråga får inte genomföra åtgärden förrän detta förfarande lett till ett slutgiltigt beslut."

De isländska myndigheterna anmälde visserligen, genom en skrivelse av den 29 augusti 2003, den planerade försäljningen av statens aktier i Sementsverksmiðjan hf., men deras under-tecknande av de ovannämnda avtalen innebär att eventuellt statligt stöd som beviljades i enlighet med de avtalen trädde i kraft innan myndigheten fattat något slutgiltigt beslut om anmälan. Det statliga stöd som beviljats i samband med denna transaktion utgör därför olagligt statligt stöd i den mening som avses i artikel 1 f i del II i protokoll 3, dvs. nytt stöd som införs i strid med artikel 1.3 i del I i det protokollet.

3. STÖDETS FÖRENLIGHET

Enligt artikel 61.3 c i EES-avtalet kan stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner anses vara förenligt med EES-avtalets funktion, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset. Omstruktureringsstöd ska bedömas enligt myndighetens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering (nedan kallade *riktlinjerna*).

I beslut nr 421/04/KOL framhöll myndigheten att de isländska myndigheterna inte lagt fram några argument eller styrkande handlingar för att möjliggöra en bedömning av stödets förenlighet med riktlinjerna. I en skrivelse i februari 2005 vidarebefordrade de isländska myndigheterna en omstruktureringsplan för Sementsverksmiðjan hf. I februari 2008 lämnade de isländska myndigheterna ytterligare upplysningar om omstruktureringsplanen. Nedan följer myndighetens bedömning av huruvida dessa nya upplysningar gör det möjligt att dra slutsatsen att stödet uppfyller kraven i riktlinjerna ⁽³²⁾.

⁽³¹⁾ Pensionsförpliktelserna för redan pensionerade anställda uppgick till 412 miljoner isländska kronor i oktober 2003. Vid samma tidpunkt uppskattades skulden för framtida förpliktelser för företagets befintliga anställda till omkring 10–15 miljoner isländska kronor.

⁽³²⁾ Förstainstansrättens dom av den 16 mars 2004 i mål T-157/01, *Danske Busvognmænd mot kommissionen*, REG 2004, s. II-917, punkt 116.

3.1 TILLÄMPLIGA RIKTLINJER

Stödet beviljades i oktober 2003 när staten befriade Sementsverksmiðjan hf. från dess pensionsförpliktelser. Bedömningen av stödets förenlighet kommer att grundas på 1999 års riktlinjer⁽³³⁾, som gällde då stödet beviljades.

3.2 FÖRETAG I SVÅRIGHETER

Enligt avsnitt 16.2.1 i riktlinjerna ska ett bolag med begränsat personligt ansvar för bolagsmännen, oavsett storlek och under alla omständigheter, anses befinna sig i svårigheter när över hälften av det tecknade kapitalet har förlorats och mer än en fjärdedel av detta kapital förlorats under de senaste tolv månaderna. Ett företag anses, oavsett bolagsform, enligt riktlinjerna befinna sig i svårigheter när det uppfyller villkoren i nationell lagstiftning för att vara föremål för ett kollektivt insolvensförfarande. Ett företags svårigheter visar sig normalt som ökande förluster, sjunkande omsättning, växande lager, överkapacitet, minskande kassaflöde, stigande skuldsättningsgrad och finansiella kostnader samt ett sjunkande värde, som kan gå ner till noll, på nettotillgångarna.

Sementsverksmiðjans tecknade kapital minskade från 1 096 miljoner isländska kronor 2000 till 458 miljoner isländska kronor 2003. Företagets omsättning minskade från 1,06 miljarder isländska kronor 2000 till 863 miljoner isländska kronor 2001 och 598 miljoner isländska kronor 2002. Företagets försäljning föll från [...] 2000 till [...] 2001 och [...] 2002. Produktionen minskade därmed med mer än [...] %. Rörelseresultatet försämrades kraftigt under samma period. Sementsverksmiðjan hf. gjorde en vinst på 70 miljoner isländska kronor 2000 men en förlust på 230 miljoner isländska kronor 2001. Företagets förlust 2002 var 220 miljoner isländska kronor. Mellan 2000 och 2002 steg Sementsverksmiðjans sammanlagda skulder från 733 miljoner isländska kronor till 1 157 miljoner isländska kronor. Omsättningstillgångarna minskade från 750 miljoner isländska kronor till 640 miljoner isländska kronor.

I 2002 års årsredovisning för Sementsverksmiðjan hf. uttryckte revisorerna allvarlig oro för företagets ekonomiska ställning. De ackumulerade förlusterna och den stora sannolikheten för fortsatta rörelseförluster under 2003 ledde till slutsatsen att det var tveksamt om företagets verksamhet kunde fortsätta.

Enligt de förklaringar och upplysningar som lämnats av de isländska myndigheterna hotades Sementsverksmiðjan hf. av konkurs och kunde inte återhämta sig med egna medel.

Myndigheten anser därför att Sementsverksmiðjan hf. då stödet beviljades befann sig i svårigheter i den mening som avses i riktlinjerna.

3.3 DEFINITION AV STÖD TILL OMSTRUKTURERING

Omstruktureringsstöd ska grundas på en realistisk, enhetlig och omfattande plan som syftar till att återställa ett företags långsiktiga lönsamhet. Enligt avsnitt 16.2.2 i riktlinjerna omfattar omstruktureringsstöd vanligtvis ett eller flera av följande inslag: omorganisation och rationalisering av företagets verksamhet i syfte att göra den effektivare, vilket i allmänhet innebär att företaget avyttrar förlustbringande verksamheter, omstrukturerar de verksamheter vars konkurrenskraft kan återställas samt, ibland, att det diversifierar och satsar på nya lönsamma verksamheter. Finansiell omstrukturering (kapitaltillskott, skuldminskning) måste oftast åtfölja den fysiska omstruktureringen. I riktlinjerna betonas dock att en omstrukturering inte kan begränsa sig till ett finansiellt stöd i syfte att överbygga tidigare förluster utan att frågan om orsakerna till dessa förluster utreds.

Omstruktureringsplanen för Sementsverksmiðjan hf. omfattade ett stort antal åtgärder. Den avsåg finansiell omstrukturering av företaget, omstrukturering av personal- och produktionskostnader och tillägg av alternativa inkomstkällor. I enlighet med riktlinjerna begränsade sig omstruktureringsplanen därmed inte till den finansiella omstruktureringen utan innefattade flera andra aspekter av Sementsverksmiðjans omstrukturering. Det rörde sig därmed inledningsvis om stöd av det slag som ska bedömas med utgångspunkt i riktlinjerna.

3.4 VILLKOR FÖR GODKÄNNANDE AV OMSTRUKTURERINGSSTÖD

Statligt omstruktureringsstöd för att hjälpa företag i svårigheter kan endast anses berättigat under vissa omständigheter. Det kan exempelvis vara fallet om det finns social- eller regionalpolitiska skäl eller därför att hänsyn bör tas till de små och medelstora företagens betydelse för ekonomin eller därför att det är önskvärt att undsätta företag för att bevara konkurrensen på marknaden, när nedläggningen av företag skulle kunna leda till ett monopol eller oligopol med mycket få företag.

3.4.1 Återställande av lönsamheten

Enligt avsnitt 16.3.2.2 b i riktlinjerna ska stödet beviljas under förutsättning att den omstruktureringsplan som myndigheten ska ha godkänt genomförs. Omstruktureringsplanen, som ska ha en så kort varaktighet som möjligt, ska göra det möjligt att återställa företagets långfristiga lönsamhet inom en rimlig tid och på grundval av realistiska antaganden om de framtida villkoren för verksamheten. Omstruktureringsstödet måste knytas till en genomförbar omstruktureringsplan som Eftastaten förbinder sig att följa. Denna plan ska läggas fram för myndigheten tillsammans med alla närmare upplysningar och i synnerhet en marknadsanalys.

Förbättringen av lönsamheten ska i första hand uppnås genom de interna åtgärder som anges i omstruktureringsplanen. Den får endast vara baserad på externa faktorer, såsom pris- och efterfrågeförändringar som företaget självt inte i högre grad kan påverka, om de antaganden som gjorts beträffande marknadens utveckling är allmänt erkända. En omstrukturering ska innebära att företaget överger de verksamheter som fortsätter att vara olönsamma även efter omstruktureringen.

⁽³³⁾ Offentliggjorda i EGT L 274, 26.10.2000, s. 1, och EES-supplement nr 48, 26.10.2000.

Enligt bestämmelserna i avsnitt 16.3.2.2 b i riktlinjerna ska omstruktureringsplanen innehålla en beskrivning av de omständigheter som ledde till att företaget hamnade i svårigheter, vilket gör det möjligt att bedöma om de föreslagna åtgärderna är lämpliga. I planen beaktas bland annat det nuvarande läget och den väntade utvecklingen vad gäller utbud av och efterfrågan på de berörda produkterna på marknaden baserat på optimistiska, pessimistiska och neutrala antaganden, samt företagets särskilda starka och svaga sidor. Den ska göra det möjligt för företaget att övergå till en ny struktur som ger det utsikter till långsiktig lönsamhet och möjligheter att fungera med egna resurser.

Omstruktureringen ska medföra en omvandling av företaget så att det, när omstruktureringen väl är genomförd, kan bära alla sina kostnader, inbegripet avskrivningar och finansiella kostnader. Den nuvärdesberäknade avkastningen på eget kapital i det omstrukturerade företaget måste enligt riktlinjerna vara tillräcklig för att företaget ska vara i stånd att konkurrera på marknaden av egen kraft.

Omstruktureringsplanen för Sementsverksmiðjan hf. innefattade fyra olika åtgärder:

- finansiell omstrukturering,
- omstrukturering av personalstyrkan,
- omstrukturering av produktionskostnaderna,
- alternativa inkomstkällor.

Finansiell omstrukturering

De isländska myndigheterna har förklarat att en av de viktigaste omstruktureringsåtgärderna var att minska skulderna genom försäljning av tillgångar. Under hösten 2003 likviderade Sementsverksmiðjan hf. alla tillgångar utan direkt anknytning till produktion och leverans av cement till den isländska marknaden. Med pengarna från denna försäljning kunde företaget minska de befintliga skulderna och åtminstone begränsa rörelseförlusterna. De totala intäkterna av försäljningen uppgick till 580 miljoner isländska kronor, som användes för att minska de långsiktiga och kortfristiga skulderna. Företagets huvudsakliga syfte var att minimera de finansiella kostnaderna under omstruktureringsperioden. Alla återstående långfristiga skulder omförhandlades sedan, så att företaget slapp amorteringar under två år efter försäljningen.

Enligt de uppgifter som lämnats var den svåraste delen av omstruktureringen för företaget att omförhandla skulder med borgenärer. Företaget tycks ha ökat sin kort- och långfristiga upplåning avsevärt under de tre år som föregick försäljningen, på grund av de förluster man gjort. Företaget hade tagit lån hos olika institut. Kreditinstitutet såg dessa lån till Sementsverksmiðjan hf. som lån som tagits av staten och var inte villiga att öka krediten till det privatiserade företaget förrän de utestående lånen återbetalats. Skuldnivåerna måste därför minskas

avsevärt, och detta åstadkoms genom försäljningen av tillgångar som var överflödiga i samband med produktion och/eller distribution av cement.

De isländska myndigheterna har uppgett att "det var av avgörande betydelse för [de finansiella] förhandlingarna att pensionskulden försvann från företagets balansräkning, så att det kunde uppvisa en genomförbar och förtroendeingivande återbetalningsplan. Det står klart att företaget inte hade kunnat betala både pensionsskulden och andra kort- och långfristiga lån och samtidigt upprätthålla den nivå i fråga om investeringar i anläggningstillgångar som krävdes för en fortsatt verksamhet i företaget. Även köparna och borgenärerna delade denna syn."

Att bli av med pensionsskulden och delvis återbetala andra skulder var väsentligt för att den finansiella omstruktureringen skulle godkännas.

Omstrukturering av personalstyrkan

Vid tidpunkten för försäljningen arbetade 63 anställda för Sementsverksmiðjan hf. En analys av företagets ekonomiska särdrag och av den marknad där det verkade visade att personalstyrkan måste minskas med minst 20 anställda. Minst 41 anställda behövdes för driften av fabriken. Avtalen med överflödiga personal sades upp. Avgångskostnaderna var höga eftersom vissa anställda arbetat så länge i företaget.

För det andra tillämpade företaget ett produktionsrelaterat bonussystem för de flesta av sina anställda. Det belopp som skulle delas ut till de anställda var fast, vilket innebar att kostnaden för produktionsbonusen förblev densamma för företaget oavsett antalet anställda. En förhandling inleddes med fackföreningen om att tillämpa produktionsbonusen per anställd, så att minskningen av det totala antalet anställda skulle motsvaras av en minskning av den sammanlagda produktionsbonus som betalades ut.

Omstrukturering av produktionskostnader och alternativa inkomstkällor

Enligt de isländska myndigheterna var den viktigaste åtgärden att omförhandla råvarupriserna. Dessutom ändrades cementens sammansättning för att minska energikostnaderna för produktionen.

När det gäller omförhandlingen av råvarupriserna hängde en stor del av Sementsverksmiðjans rörliga rörelsekostnader samman med priserna på den internationella eller nationella marknaden och kunde inte ändras. Detta var fallet i fråga om kol, el, kvartsmjöl och andra råvaror. Priset på snäcksand, den viktigaste inhemska råvaran, kunde dock sänkas med [...] %. Priset på andra inhemska råvaror kunde också förhandlas.

Dessutom hade Sementsverksmiðjan hf. börjat bränna vätskeavfall som en alternativ inkomstkälla och ett sätt att begränsa de sammanlagda bränslekostnaderna.

Överensstämmelse med omstruktureringskraven

Med utgångspunkt i de åtgärder som beskrivs ovan anser myndigheten att omstruktureringsplanen för Sementsverksmiðjan hf. överensstämmer med kraven i riktlinjerna. Omstruktureringsplanen innehöll en beskrivning av de omständigheter som lett till svårigheterna för Sementsverksmiðjan hf. Sementsverksmiðjan hf. kunde inte hantera konkurrensen och den ekonomiska nedgången inom byggsektorn i början av 2000-talet. Planen innefattade en genomgripande finansiell omstrukturering som omfattade omförhandling av skulder med borgenärer och den isländska statens övertagande av pensionsförpliktelserna gentemot de statsanställdas pensionsfond. Den finansiella omstrukturen åtföljdes av fysiska omstruktureringsåtgärder som omstrukturering av personalstyrkan (uppsägning av avtal med arbetstagare, omförhandling av förmåner för arbetstagare) och framför allt omstrukturering av produktionskostnaderna, den mest kostsamma delen av omstruktureringsplanen. Produktionskostnaderna sänktes, cementens sammansättning ändrades, leverantörsavtalen omförhandlades och marknadsinitiativ inleddes för att öka inkomsterna. I omstruktureringsplanen för Sementsverksmiðjan hf. förutsågs att lönsamheten skulle återställas inom en kort period på två år, vilket framstår som en rimlig tidsperiod. Planen har nu genomförts till fullo och gjort det möjligt för företaget att konkurrera på marknaden av egen kraft. Myndigheten anser därför, på grundval av de uppgifter som lämnats av de isländska myndigheterna, att omstruktureringsplanen för Sementsverksmiðjan hf. överensstämmer med kraven i avsnitt 16.3.2.2 b i riktlinjerna.

3.4.2 Förhindra otillbörlig snedvridning av konkurrensen

I avsnitt 16.3.2.2 c i riktlinjerna anges att åtgärder måste vidtas för att i möjligaste mån mildra de negativa följderna av stödet för konkurrenterna. I annat fall måste stödet anses strida mot det gemensamma intresset och därmed som oförenligt med EES-avtalets funktion. Detta villkor tar sig vanligtvis uttryck i att företaget måste begränsa sin närvaro på sin marknad eller sina marknader när omstruktureringsperioden är slut. Om den relevanta marknaden är försumbar ur EES-hänseende, eller om företagets marknadsandel är försumbar, bör det inte anses föreligga någon otillbörlig snedvridning av konkurrensen.

Enligt bestämmelserna i avsnitt 16.3.2.2 c i riktlinjerna ska myndigheten fastställa hur omfattande begränsningen ska vara för att ingen otillbörlig snedvridning av konkurrensen ska äga rum, på grundval av den marknadsundersökning som bifogas omstruktureringsplanen och, när ett förfarande har inletts, på grundval av de upplysningar som marknadsaktörerna lämnar.

I det aktuella fallet inledde myndigheten det formella granskningsförfarandet i december 2004 och utvidgade det i november 2006. Det har emellertid inte inkommit några synpunkter från berörda parter som ger någon information om behovet av att vidta uppvägande åtgärder och i så fall i vilken omfattning.

Företag vars fortsatta drift knappast kan få påtagliga effekter på konkurrenssituationen inom EES-området behandlas gynnsammare i riktlinjerna. De isländska myndigheterna har lagt fram en marknadsundersökning avseende Sementsverksmiðjan hf. och den isländska cementmarknaden, som är den enda marknad där företaget verkar. Enligt denna undersökning är den sammanlagda marknaden för cement på Island begränsad på grund av landets lilla befolkning. Två företag är verksamma på den isländska cementmarknaden: Sementsverksmiðjan hf. och Aalborg Portland Íslandi hf. Det förra företaget tillverkar och säljer cement och slaggcement, medan det senare importerar cement från Danmark och säljer den på Island. År 2002 uppgick förbrukningen av cement på Island till 122 899 ton⁽³⁴⁾. Cementförbrukningen i EU uppgick 2002 till 217,6 miljoner ton. Den isländska cementmarknadens andel av EES-marknaden kan därför betraktas som försumbar.

Enligt bestämmelserna i avsnitt 16.1.3 i riktlinjerna får omstruktureringssöd anses vara berättigat inte bara av social- eller regionalpolitiska skäl utan även därför att det är önskvärt att bevara konkurrensen på marknaden, när nedläggningen av företaget skulle kunna leda till ett monopol eller oligopol med mycket få företag. Det skulle bli fallet på Island om Sementsverksmiðjan hf. försvann från marknaden, som sannolikt skulle bli en monopolmarknad som skulle vara beroende av den cement som importeras av det enda konkurrerande företaget på den isländska cementmarknaden. Den isländska cementmarknaden har kännetecknats av antingen ett monopol eller ett oligopol med endast två marknadsaktörer och har därför mycket begränsade möjligheter och dragningskraft på andra aktörer, eftersom den är så liten och har så små utvecklingsmöjligheter (i detta avseende hänvisas till resultatet av den ovannämnda marknadsundersökningen).

Myndigheten anser därför inte att det är nödvändigt att kräva ytterligare åtgärder för att begränsa företagets närvaro på marknaden.

3.4.3 Begränsning av stödet till vad som är absolut nödvändigt

Stödbeloppet och stödnivån ska enligt bestämmelserna i avsnitt 16.3.2.2 d i riktlinjerna begränsas till vad som är absolut nödvändigt för att möjliggöra en omstrukturering med hänsyn till de finansiella resurser som företaget, aktieägarna eller den företagsgrupp som företaget tillhör har. Därför ska de stödmottagande företagen i väsentlig utsträckning bidra till omstrukturen med egna medel, inbegripet genom försäljning av tillgångar som inte är oundgängliga för företagets överlevnad, eller genom extern finansiering på marknadsmissiga villkor. För att begränsa den snedvridande effekten ska stödet enligt bestämmelserna i avsnitt 16.3.2.2 d i riktlinjerna ges i sådan form eller med ett sådant belopp att det inte förser företaget med ett överskott av likvida medel som skulle kunna användas för aggressiva verksamheter som snedvrider marknaden och som inte har anknytning till omstrukturen.

⁽³⁴⁾ 38,215 ton cement importerades till Island och 84,684 ton tillverkades i landet.

Myndigheten ska i överensstämmelse med riktlinjerna undersöka storleken på företagets skulder efter omstruktureringen, bland annat efter alla uppskov med eller minskningar av fordringar. Myndigheten ska också undersöka om någon del av stödet används för att finansiera nyinvesteringar som inte är nödvändiga för att återställa företagets lönsamhet. Det ska alltid visas att stödet endast syftar till att återställa företagets lönsamhet och inte gör det möjligt för mottagaren att under loppet av omstruktureringen utveckla sin produktionskapacitet, utom i de fall då stödet behövs för att återställa lönsamheten men då utan att medföra en otillbörlig snedvridning av konkurrensen.

En grundläggande del av omstruktureringsplanen för Sementsverksmiðjan hf. utgjordes av försäljning av tillgångar som inte var oundgängliga för företagets överlevnad, t.ex. mark och byggnader, och även aktier och företagsobligationer i andra företag som företaget kunde avyttra för att få likvida medel för att

betala sina skulder. Företagets skulder återbetalades dessutom i den mån det var möjligt, och skulder omförhandlades för att underlätta återbetalningen så att företagets verksamhet skulle kunna fortsätta. Kostnader och strukturer med anknytning till personal och produktion omstrukturerades och finansierades med företagets egna medel. Statens enda ingripande bestod i övertagandet av Sementsverksmiðjans pensionsrelaterade skulder till ett belopp motsvarande omkring 425 miljoner isländska kronor. Detta ansågs som ett nödvändigt villkor för att företagets borgenärer skulle möjliggöra omstruktureringen. Myndigheten drar därför slutsatsen att det stöd som statskassan beviljade var begränsat till vad som var absolut nödvändigt, eftersom det endast bestod i den isländska statens övertagande av den skuld som Sementsverksmiðjan hf. hade till de statsanställdas pensionsfond.

Omstruktureringskostnaderna kan sammanfattas enligt följande:

a) omförhandlingar med borgenärer	10 811 853 isländska kronor 2 648 904 isländska kronor (avgift för genomförandet av den finansiella omstruktureringen)
b) omstrukturering av personalstyrkan	19 098 479 isländska kronor 2 702 963 isländska kronor (avgift för genomförandet av omstruktureringen av personalstyrkan)
c) omstrukturering av produktionskostnader och alternativa inkomstkällor	1 018 200 000 isländska kronor
d) omvärdering av tillgångar	511 856 488 isländska kronor

Myndigheten anser att den isländska statens medverkan i omstruktureringen av Sementsverksmiðjan hf. genom övertagandet av företagets pensionsrelaterade skulder till de statsanställdas pensionsfond var nödvändigt för fullgörandet av Sementsverksmiðjans omstrukturering. Statens övertagande av de pensionsrelaterade skulderna sågs av företagets borgenärer som en grundförutsättning för förhandling om andra skulder. Tack vare detta statliga stöd fick Sementsverksmiðjan hf. de resurser som krävdes för att finansiera de rena omstruktureringsåtgärderna.

Även om övertagandet av pensionsskulder inte utgjorde en kostnad för Sementsverksmiðjan hf. utan för staten, skulle det inkluderas i helhetsbedömningen av omstruktureringen av Sementsverksmiðjan hf. Stödet var nödvändigt för att de olika omstruktureringsåtgärderna skulle kunna genomföras. Mot denna bakgrund och med hänsyn till de utgifter som krävdes för att Sementsverksmiðjans lönsamhet skulle kunna återställas anser myndigheten att stödbeloppet i samband med denna omstrukturering var begränsat till vad som var absolut nödvändigt.

3.4.4 Omstruktureringsstöd till stödområden

I enlighet med avsnitt 16.3.2.5 i riktlinjerna kommer myndigheten att ta hänsyn till regionala utvecklingsbehov när den bedömer omstruktureringsstöd till stödområden. Villkoren för att bevilja stöd i stödområden kan vara mindre strikta vad beträffar genomförandet av uppvägande åtgärder. Det innebär emellertid inte att myndigheten kommer att ha en mer tolerant inställning till stöd för omstrukturering av företag i svårigheter som är belägna i ett stödområde, för att hjälpa en region att hålla företag vid liv med hjälp av sådana medel. Det ligger i stället i regionens intresse att så snabbt som möjligt utveckla andra lönsamma och varaktiga verksamheter.

Sementsverksmiðjans fabrik ligger i Akranes, i den centrala västliga delen av Island. Detta område finns med på den karta över stödområden på Island som godkännts av myndigheten i beslut nr 253/01/KOL av den 8 augusti 2001. Området kännetecknas av en arbetslöshet som ligger över det nationella genomsnittet och avfolkning. Cementfabriken har legat i Akranes sedan 1958 och varit ett viktigt inslag i det lokala näringslivet. I en ort med omkring 5 500 invånare skulle en nedläggning av fabriken få mycket allvarliga konsekvenser och ytterligare bidra till den pågående avfolkningen och den allmänna sociala och ekonomiska nedgången.

3.4.5 Fullständigt genomförande av omstruktureringsplanen

Företaget ska enligt bestämmelserna i riktlinjerna genomföra den omstruktureringsplan som godkänts av myndigheten i sin helhet och ska fullgöra varje annan skyldighet som anges i myndighetens beslut ⁽³⁵⁾. Myndigheten betraktar det som ett missbruk av stöd om planen inte följs eller skyldigheterna inte fullgörs.

Följande tidsplan har fastställts för omstruktureringsplanen:

Åtgärd	Omstruktureringen påbörjas	Omstruktureringen avslutas
Finansiella omstruktureringsåtgärder (förhandling och återbetalning av skulder till kreditinstitut, statens övertagande av pensionsskulder)	september 2003	oktober 2003
Omstrukturering av personalstyrkan (upsägning av anställda, omförhandling med fackföreningar)	oktober 2003	april 2004
Omstrukturering av produktionskostnader (prisförhandling med leverantörer, alternativa inkomster och sänkta kostnader)	oktober 2003	december 2004

Enligt omstruktureringsplanen skulle företaget börja gå med vinst efter omstruktureringen i juli 2005. De isländska myndigheterna har meddelat myndigheten att Sementsverksmiðjan hf. slutfört omstruktureringsplanen och nådde ett nollresultat 2005. Mellan juni 2003 och maj 2004 genererade Sementsverksmiðjan hf. en förlust på 83 miljoner isländska kronor, jämfört med 2002 års förlust på 250 miljoner isländska kronor. Mellan juni 2004 och maj 2005 gjorde företaget en vinst på 22 miljoner isländska kronor.

Dessa uppgifter visar att omstruktureringsplanen för Sementsverksmiðjan hf. hade så kort varaktighet som möjligt, gjorde det möjligt att återställa företagets lönsamhet inom en rimlig tid och därmed var grundad på realistiska antaganden om de framtida villkoren för verksamheten.

3.4.6 Övervakning och årliga rapporter

Myndigheten måste kunna försäkra sig om att omstruktureringsplanen genomförs på ett riktigt sätt. Det sker normalt med hjälp av de regelbundna och detaljerade rapporter som den berörda Eftastaten lämnar till myndigheten. I det aktuella fallet har dock omstruktureringen redan avslutats och företagets lönsamhet har återupprättats. Inga omstruktureringsåtgärder återstår, utan alla har slutförts framgångsrikt. Därför finns det i det här fallet inget behov av att rapportera om genomförandet av omstruktureringsplanen.

⁽³⁵⁾ Omstruktureringsplanen skulle i princip ha överlämnats i sin helhet tillsammans med anmälan innan stödet beviljades. I detta fall lämnades inte planen i förväg, men de huvudsakliga inslagen i omstruktureringsplanen fastställdes innan omstruktureringen ägde rum. Myndigheten anser därför att den kan godkännas med stöd av riktlinjerna.

3.5 PRINCIPEN OM "EN ENDA GÅNG"

I syfte att undvika stödmisbruk får omstruktureringssöd endast beviljas en enda gång. När ett förslag till omstruktureringssöd anmäls till myndigheten ska Eftastaten enligt avsnitt 16.3.2.3 i riktlinjerna ange om företaget i fråga redan tidigare har mottagit omstruktureringssöd, inklusive stöd som beviljats innan riktlinjerna trädde i kraft och stöd som inte anmälts.

De isländska myndigheterna har uppgett att principen om "en enda gång" har följts. De har även uppgett att företaget inte mottagit något stöd tidigare och att det inte finns några planer på att bevilja företaget stöd i framtiden.

4. SLUTSATS

Av de skäl som anges ovan anser myndigheten att stödet till Sementsverksmiðjan hf. i samband med den isländska statens övertagande av företagets pensionsrelaterade skulder utgör omstruktureringssöd som är förenligt med EES-avtalets funktion i enlighet med bestämmelserna i de riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering som gällde då stödet beviljades.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Statens övertagande av de pensionsförpliktelser som Sementsverksmiðjan hf. hade gentemot de statsanställdas pensionsfond utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet.

Artikel 2

Det stöd som avses i artikel 1 är förenligt med EES-avtalets funktion med stöd av artikel 61.3 c i EES-avtalet jämförd med de riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering som myndigheten antog 1999.

Artikel 3

Detta beslut riktar sig till Republiken Island.

Artikel 4

Endast den engelska texten är giltig.

Utfärdat i Bryssel den 28 maj 2008.

För Eftas övervakningsmyndighet

Per SANDERUD
Ordförande

Kristján Andri STEFÁNSSON
Ledamot av kollegiet

BESLUT AV EFTAS ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET**nr 405/08/KOL****av den 27 juni 2008****om att avsluta det formella granskningsförfarandet beträffande den isländska bostadsfinansieringsfonden (Íbúðalánasjóður – ILS)****(Island)**

EFTAS ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET HAR ANTAGIT DETTA BESLUT ⁽¹⁾,

med beaktande av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ⁽²⁾, särskilt artiklarna 59.2, 61–63 och protokoll 26,

med beaktande av avtalet mellan Eftastaterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol ⁽³⁾, särskilt artikel 24,

med beaktande av artikel 1.2 i del I och artiklarna 4.4 och 6 i del II av protokoll 3 till övervakningsavtalet ⁽⁴⁾,

med beaktande av myndighetens riktlinjer ⁽⁵⁾ för tillämpning och tolkning av artiklarna 61 och 62 i EES-avtalet,

med beaktande av myndighetens beslut nr 195/04/KOL om de genomförandebestämmelser som avses i artikel 27 i del II av protokoll 3 ⁽⁶⁾,m

med beaktande av Eftadomstolens dom i mål E-9/04 om talan om ogiltigförklaring av beslut nr 213/04/KOL om bostadsfinansieringsfonden ⁽⁷⁾,

med beaktande av myndighetens beslut nr 185/06/KOL om att inleda ett formellt granskningsförfarande beträffande den isländska bostadsfinansieringsfonden ⁽⁸⁾,

efter att i enlighet med nämnda artiklar ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig och med beaktande av dessa synpunkter, och

av följande skäl:

I. SAKFÖRHÅLLANDEN**1. FÖRFARANDE**

Genom en skrivelse av den 20 november 2003 från Islands delegation vid Europeiska unionen, genom vilken en skrivelse från det isländska finansministeriet av samma datum vidarebefordrades, båda mottagna och registrerade av myndigheten den 25 november 2003 (dok. nr: 03-8227 A, numera diarie nr: 255584), anmälde de isländska myndigheterna, enligt artikel 1.3 i del I av protokoll 3, en ökning av den maximala utlåningen för den isländska bostadsfinansieringsfonden (nedan kallad ILS) till upp till 90 % av bostadens inköpspris.

Den 11 augusti 2004 antog myndigheten beslut nr 213/04/KOL. I detta beslut konstaterade myndigheten, utan att inleda det formella granskningsförfarandet, att den isländska lagstiftningen gällande ILS innebar ett stöd till ILS, men att detta stöd var förenligt med reglerna för statligt stöd i enlighet med artikel 59.2 i EES-avtalet.

Detta beslut överklagades i Eftadomstolen av de isländska bankernas och värdepappersmäklarnas sammanslutning, en sammanslutning som sedan dess har gått samman med andra sammanslutningar inom finans- och försäkringsområdet, och som nu verkar under namnet *Samtök fjármálafyrirtækja* (nedan kallad SFF). Genom domen av den 7 april 2006 i mål E-9/04 biföll Eftadomstolen talan och ogiltigförklarade myndighetens beslut nr 213/04/KOL.

När myndigheten, på grundval av den tillgängliga informationen, drog den preliminära slutsatsen att de omtvistade stödåtgärderna utgjorde ett nytt stöd, antog myndigheten den 21 juni 2006 beslut nr 185/06/KOL om att inleda ett formellt granskningsförfarande beträffande ILS-systemet. Myndigheten skickade detta beslut till de isländska myndigheterna genom en skrivelse av den 21 juni 2006 (diariernr 377864).

Beslut nr 185/06/KOL offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning* och EES-supplementet till detta ⁽⁹⁾. Övervakningsmyndigheten uppmanade berörda parter att inkomma med synpunkter på beslutet.

Genom en skrivelse av den 20 november 2006 från Islands delegation vid Europeiska unionen, som mottogs och registrerades av myndigheten den 21 november 2006, mottog myndigheten synpunkter på beslutet av de isländska myndigheterna (diarie nr 399173).

⁽¹⁾ Nedan kallad *myndigheten*.

⁽²⁾ Nedan kallat *EES-avtalet*.

⁽³⁾ Nedan kallat *övervakningsavtalet*.

⁽⁴⁾ Nedan kallat *protokoll 3*.

⁽⁵⁾ Riktlinjer för tillämpning och tolkning av artiklarna 61 och 62 i EES-avtalet och artikel 1 i protokoll 3 till övervakningsavtalet, antagna och utfärdade av myndigheten den 19 januari 1994, offentliggjorda i *Europeiska gemenskapens officiella tidning* (nedan kallad EGT [EUT efter 2003]) L 231 av den 3 september 1994, s. 1, och EES-supplement 1994 nr 32. Riktlinjerna ändrades senast den 19 december 2007. Nedan kallade *riktlinjerna för statligt stöd*. Den uppdaterade versionen av riktlinjerna för statligt stöd har offentliggjorts på myndighetens webbplats: <http://www.eftasurv.int/fieldsofwork/fieldstateaid/guidelines/>

⁽⁶⁾ Offentliggjort i EUT L 139 av den 25 maj 2006, s. 37, och EES-supplement 2006 nr 26.

⁽⁷⁾ Eftadomstolens dom av den 7 april 2006 i mål E-9/04, De isländska bankernas och värdepappersmäklarnas sammanslutning mot Eftas övervakningsmyndighet, Eftadomstolens rapport från 2006, s. 42.

⁽⁸⁾ Beslut nr 185/06/KOL av den 21 juni 2006 om att inleda ett formellt granskningsförfarande beträffande den isländska bostadsfinansieringsfonden (EUT C 314, 21.12.2006, s. 89, och EES-supplement nr 63).

⁽⁹⁾ Se fotnot 8.

Genom en skrivelse av den 24 november 2006 (diarie nr 399801) vidarebefordrade myndigheten synpunkterna från de isländska myndigheterna till SFF och uppmanade SFF att bemöta synpunkterna.

Myndigheten mottog ytterligare synpunkter från de isländska myndigheterna genom en skrivelse av den 3 januari 2007 från Islands delegation vid Europeiska unionen, som mottogs och registrerades av myndigheten den 4 januari 2007 (diarie nr 405009).

Genom en skrivelse av den 31 januari 2007, som mottogs och registrerades av myndigheten den 2 februari 2007 (diarie nr 408361), svarade SFF på myndighetens skrivelse av den 24 november 2006, och detta svar vidarebefordrades till de isländska myndigheterna den 5 februari 2007 (diarie nr 408509).

Genom en skrivelse av den 28 februari 2007, som mottogs och registrerades av myndigheten den 1 mars 2007 (diarie nr 411962), lämnade SFF synpunkter på myndighetens beslut nr 185/06/KOL. Myndigheten vidarebefordrade dessa synpunkter till de isländska myndigheterna genom en skrivelse av den 5 mars 2007 (diarie nr 412290).

Genom en skrivelse från Islands delegation vid Europeiska unionen av den 5 mars 2007, som mottogs och registrerades av myndigheten den 9 mars 2007 (diarie nr 412950), bemötte de isländska myndigheterna de synpunkter som SFF lämnade den 31 januari 2007.

Genom en skrivelse av den 4 april 2007 (diarie nr 415881), begärde myndigheten vissa klargöranden från de isländska myndigheterna.

Genom en skrivelse av den 30 april 2007 från Islands delegation vid Europeiska unionen, som mottogs och registrerades av myndigheten den 30 april 2007 (diarie nr 419451), svarade de isländska myndigheterna på myndighetens brev av den 5 mars 2007.

Genom en skrivelse av den 14 juni 2007 från Islands delegation vid Europeiska unionen, som mottogs och registrerades av myndigheten den 14 juni 2007 (diarie nr 425255), svarade de isländska myndigheterna på myndighetens brev av den 4 april 2007.

Ytterligare information tillhandahölls av representanterna för de isländska myndigheterna genom ett e-postmeddelande av den 21 augusti 2007 (diarie nr 435379).

Genom en skrivelse av den 28 december 2007 (diarie nr 442805) begärde myndigheten ytterligare information från de isländska myndigheterna om statliga garantier enligt isländsk lagstiftning. Genom en skrivelse av den 24 oktober 2007 från Islands delegation vid Europeiska unionen, som mottogs och registrerades av myndigheten den 25 oktober 2007 (diarie nr 448739), svarade de isländska myndigheterna på denna begäran.

Ytterligare diskussioner om ärendet fördes av representanter för myndigheten och den isländska regeringen under flera möten, sista gången vid paketmötet den 29 oktober 2007 i Reykjavik.

Genom ett e-postmeddelande av den 27 november 2007 lämnade rättsliga företrädare för SFF in ytterligare information om ILS-granskningen (diarie nr 454226).

Ärendet diskuterades med den klagande vid ett möte den 6 mars 2008, varefter den klagande lämnade ytterligare synpunkter den 28 mars 2008 (diarie nr 471552).

Den isländska regeringen lämnade in sina synpunkter på dessa slutliga synpunkter från den klagande genom en skrivelse av den 15 april 2008 (diarie nr 473576).

2. BAKGRUND TILL DE ISLÄNDSKA BESTÄMMELSERNA GÄLLANDE BOSTADSSEKTORN

2.1 INLEDNING

I följande avsnitt kommer myndigheten att beskriva situationen enligt isländsk lagstiftning beträffande bostadssystemet. Beskrivningen omfattar lagstiftningen, så som den såg ut vid den tidpunkt då EES-avtalet trädde i kraft, och beskriver förändringar i lagstiftningen i de fall då dessa har antagits vid en senare tidpunkt.

I avsnitt 3 beskrivs den rättsliga grunden enligt isländsk lagstiftning för vart och ett av de potentiella inslagen av stöd, så som de identifierades i beslut nr 185/06/KOL vid inledandet av det formella granskningsförfarandet. De rättsliga bestämmelser som gällde då EES-avtalet trädde i kraft, liksom förändringar i lagstiftningen kommer att diskuteras.

2.2 BOSTADSSYSTEMET

2.2.1 Inledning

Under de senaste 50 åren har offentliga interventioner på den isländska bostadsmarknaden syftat till att stimulera eget ägande av bostäder. 1955 lades grunden för en systematisk statlig inblandning, både vad gäller utformningen av bostadspolitiken och tillhandahållandet av lån för privatbostäder. Det statliga bostadsinstitutet (*Húsnaðisstofnun ríkisins*) inrättades genom lag nr 51/1980 (*lög um Húsnaðisstofnun ríkisins*) och tillhandahöll bland annat lån med förmånliga villkor till köpare av privatbostäder.

1986 genomgick bostadslånesystemet vissa förändringar, som bland annat innebar att pensionsfonder till viss del användes för att finansiera systemet. De isländska bankerna tillhandahöll inte i allmänhet någon finansiering för privatbostäder. När det statliga bostadsinstitutet beviljade bostadslån under marknadsräntorna blev resultatet en kraftig ökning av efterfrågan, vilket i sin tur ledde till att pensionsfondernas resurser överskreds. För att komma till rätta med denna situation och för att generera mer finansiella resurser för bostadsfinansiering, infördes ett bostadsobligationssystem 1989, som kommer att beskrivas i detalj nedan.

2.2.2 Lag nr 97/1993 om det statliga bostadsinstitutet (lög um Húsnæðisstofnun ríkisins)

2.2.2.1 Inledning

Vid den tidpunkt då EES-avtalet trädde i kraft den 1 januari 1994, reglerades det statliga bostadsinstitutet av lag nr 97/1993. Denna lag var i själva verket en konsoliderad version av lag nr 86/1988 med samma namn, som hade ändrats ett flertal gånger⁽¹⁰⁾.

Enligt artikel 1 i lag nr 97/1993 var syftet med lagen att främja islänningarnas säkerhet i fråga om boende genom beviljande av lån och genom organisation av angelägenheter som gällde boende och bostadsbyggande. Vidare skulle den främja lika rättigheter i fråga om boende genom att tillhandahålla medel som är särskilt avsedda för att öka människors chanser till att förvärva eller hyra bostäder på överkomliga villkor.

Enligt villkoren i lag nr 97/1993 var fyra olika offentliga organ verksamma inom bostadssystemet, nämligen det statliga bostadsinstitutet (*Húsnæðisstofnun ríkisins*), den statliga bostadsstyrelsen, den statliga byggnadsfonden (*Byggingarsjóður ríkisins*) och arbetarnas bostadsfond (*Byggingarsjóður verkamanna*).

2.2.2.2 Det statliga bostadsinstitutet och den statliga bostadsstyrelsen

Den rättsliga grunden för det statliga bostadsinstitutet fastställdes i artikel 2 i lagen. Enligt denna bestämmelse var myndigheten en statlig institution som var underkastad en separat styrelse (den statliga bostadsstyrelsen) inom socialministerns administrativa verksamhetsområde, som hade högsta ansvaret för bostadsfrågor. Institutet skulle hantera och genomföra de bostadsrelaterade funktioner som de offentliga myndigheterna hade fått i uppdrag genom lagen.

Socialministern fick ge ut en förordning för att mer i detalj bestämma myndighetens struktur, se artikel 3 i lagen. Ministern fick också tillstånd att slå samman den övergripande ledningen, verksamheterna och personalen för två eller flera enheter, avdelningar och fonder som reglerades i lagen. Kostnaden för att driva det statliga bostadsinstitutet skulle delas mellan de fonder som myndigheten hade hand om, med hänsyn till deras verksamhetsomfattning och utestående tillgångar vid räkenskapsårets slut.

Det statliga bostadsinstitutet styrdes av den statliga bostadsstyrelsen ("styrelsen"). Den bestod av sju ledamöter som utsågs av parlamentet efter varje parlamentsval, se artikel 4 i lagen. Enligt artikel 5 i lagen skulle styrelsen ha hand om finanserna, verksamheten och andra aktiviteter för det statliga bostadsinstitutet, den statliga byggnadsfonden och arbetarnas bostadsfond. Den skulle också säkerställa att myndigheterna utförde sina uppgifter i enlighet med den rådande lagstiftningen och de administrativa bestämmelserna. Vidare hade styrelsen bland annat tilldelats uppgiften att fördela medel till exploatörer av subventionerade bostäder.

Den statliga bostadsstyrelsen var också bemyndigad, efter godkännande av socialministern, att skapa nya lånekategorier, se artikel 11.2. Ytterligare specifikationer om lånen fastställdes i artiklarna 12–15 i lagen.

2.2.2.3 Den statliga byggnadsfonden

Den statliga byggnadsfondens roll och uppgift fastställdes i artikel 8 i lag nr 97/1993. Enligt denna bestämmelse skulle fonden ägna sig åt låneverksamhet och bostadsobligationstransaktioner i enlighet med bestämmelserna i lagen och förordningar som fastställts i enlighet med lagen. Fonden ansvarade också för den upp- och utlåning som hade ägt rum med hänsyn till fonden eller som det skulle tas beslut om i framtiden. I artikel 9 i lagen fastställdes hur den statliga byggnadsfonden skulle finansieras:

1. Genom avkastning på fondens egna kapital, dvs. amorteringar, räntor och prisindexerade betalningar på beviljade lån.
2. Enligt årliga bidrag från statskassan, enligt vad som stadgas i budgetlagen.
3. Via försäljning av obligationer till arbetslöshetsförsäkringsfonden (*Vinnumálaskrifstofa félagsmáláduneytis*), till pensionsfonder enligt överenskommelse mellan det statliga bostadsinstitutet och fonderna, och genom andra typer av upplåning, som kan bestämmas mer i detalj i den tillämpliga investerings- och kreditplanen vid den aktuella tidpunkten."

I artikel 11 i lagen gavs tillstånd till den statliga byggnadsfonden att bevilja lån inom följande kategorier, under förutsättning att medel hade ställts till förfogande i fondens budget för det relevanta året:

1. Lån för byggande av äldreboende, daghem för barn och daglig verksamhet för äldre människor.
2. Särskilda lån för personer med särskilda behov.
3. Lån eller bidrag till tekniska innovationer och andra reformer inom byggnadsindustrin."

Alla lån från den statliga byggnadsfonden skulle vara fullständigt indexreglerade, se artikel 16 i lagen. Varje lån skulle säkras genom en inteckning med bästa förmånsrätt eller inteckning med näst bästa prioritet i den bostad som lånet hade beviljats för. Vidare var det tillåtet att kräva att det beviljade lånet och inteckningen inte skulle överskrida en viss andel av inköpspriset, fastighetstaxeringsvärdet eller brandförsäkringsvärdet.

2.2.2.4 Bostadsobligationer

Så som nämns ovan inrättades ett så kallat bostadsobligationssystem 1989. I enlighet därmed gavs den statliga byggnadsfonden, enligt artikel 18 i lag nr 97/1993, tillstånd att driva en separat bostadsobligationsenhet, vars finanser skulle hållas separerade från fondens andra aktiviteter. Enligt artikel 19 i lagen var bostadsobligationsenhetens roll följande:

⁽¹⁰⁾ Konsolideringen gjordes i enlighet med lag nr 61/1993, om ändring av lag nr 86/1988, och trädde i kraft den 12 augusti 1993.

- "a) Att emittera olika kategorier av säljbara obligationer i den statliga byggnadsfondens namn, nedan kallade bostadsobligationer, som omfattas av de villkor som fastställs i denna lag eller enligt någon förordning.
- b) Att byta ut skuldebrev som är säkrade genom inteckningar i en bostad som har utfärdats i samband med köp av en fastighet, byggande av en ny bostad eller omfattande utbyggnad, ombyggnad eller renovering av en befintlig bostad [...].
- c) Att främja säljbarheten av bostadsobligationer på marknaden vid varje tidpunkt."

Bostadsobligationssystemet var inte något traditionellt hypotekslånesystem, utan ett obligationsswapsystem, vilket innebar att bostadsköparna ansökte hos bostadsobligationsenheten om utfärdande av en inteckningsobligation, för vilken fastigheten som skulle köpas lämnades som säkerhet. Bostadsobligationsenheten köpte sedan denna obligation av bostadsköparen och betalade för den genom att emittera bostadsobligationer till säljaren. Dessa bostadsobligationer kunde man därefter handla fritt med på värdepappersmarknaden. Säljaren kunde sälja obligationerna på värdepappersmarknaden, använda dem som betalningsmedel eller behålla dem.

Enligt artikel 21 i lagen, hade bostadsobligationsenheten tillstånd att använda sig av en räntemarginal för att täcka sina driftskostnader och förväntade förluster till följd av utestående lån. Socialministern skulle fastställa räntemarginalens nivå efter ett förslag från den statliga bostadsstyrelsen.

De inteckningshandlingar som köptes av bostadsobligationsenheten skulle utfärdas för en maximal låneperiod på 25 år, se artikel 26 i lagen. Enligt artikel 27 kunde dessa inteckningshandlingar bytas mot bostadsobligationer till ett belopp som uppgick till högst 75 % av en fastighets skäligt fastställda pris. Socialministern var bemyndigad att fastställa den maximala procentsatsen genom en förordning, varvid denne kunde fastställa en högre procentsats för nybyggnation och förstagångsinköp av en bostad. Enligt artikel 29 i lagen skulle bostadsobligationsenheten främja säljbarheten för bostadsobligationer på marknaden. I detta syfte skulle enheten sträva efter att samarbeta med banker, pensionsfonder och andra aktörer på den finansiella marknaden. Vidare hade den statliga byggnadsfonden rätt att avyttra en del av sina fonder för transaktioner med bostadsobligationer för att främja jämvikten på marknaden.

Lagen i sig innehöll inte några bestämmelser om vem som var berättigad till lån i bostadsobligationssystemet. Sådana regler fanns i stället fastställda i förordning (EEG) nr 467/1991 om bostadsobligationsenheten och transaktioner med bostadsobligationer (*um húsbrefadeild og húsbrefaviðskipti*). När det gäller lån till företag föreskrevs i förordningen att byggföretag var berättigade att låna från systemet. Ett byggföretag definierades som varje erkänd aktör som bygger och säljer färdigställda lägenheter i enlighet med den relevanta branschstandarden, se artikel 1 i förordningen. Regler gällande lån till nya byggnader angavs i

artikel 10 i förordningen och artikel 25 föreskrev ett särskilt krav på entreprenadföretag enligt vilket det krävdes att de lämnade en garanti från ett finansinstitut eller en kommun.

2.2.2.5 Arbetarnas bostadsfond

Syftet med arbetarnas bostadsfond var att tillhandahålla lån för subventionerade bostäder med målet att lösa bostadsbehovet för dem som kräver särskilt stöd för detta, se artikel 47 i lagen. Artikel 48 gällde finansieringen av arbetarnas bostadsfond, som kunde åstadkommas enligt följande:

- "a) Genom avkastning på fondens egna kapital, dvs. amorteringar, räntor och prisindexerade betalningar på beviljade lån.
- b) Genom årliga bidrag från statskassan, enligt vad som stadgas i budgetlagen vid varje enskild tidpunkt.
- c) Genom lån från kommuner till det statliga bostadsinstitutet, se artikel 42.
- d) Genom försäljning av obligationer till pensionsfonder i enlighet med avtal som slutits mellan det statliga bostadsinstitutet och pensionsfonderna.
- e) Genom särskild upplåning, som fastställts i investerings- och kreditplanerna vid den aktuella tidpunkten, då de disponibla fonderna enligt punkterna a–d inte räcker till för den planerade utvecklingen."

Lånekategorierna för arbetarnas bostadsfond fanns förtecknade i artikel 50 i lagen och omfattade följande:

- "1. Lån för hyrköp av subventionerade bostäder (för 90 % av inköpspriset).
2. Lån för privatägda subventionerade bostäder (för 90 % av inköpspriset).
3. Lån för hyrda subventionerade bostäder (för 90 % av inköpspriset).
4. Lån för allmänna hyrköpsbostäder (för 70 % och 20 % av inköpspriset). [...]"

Lån för subventionerade bostäder beviljades av den statliga bostadsstyrelsen från arbetarnas bostadsfond, se artikel 52 i lagen. Lånet kunde vara upp till 90 % av byggkostnaderna eller köpesumman, dock fick det inte överstiga 90 % av den kostnadsbas som den statliga bostadsstyrelsen hade godkänt, minus ett särskilt bidrag på 3,5 % från kommunerna för varje socialbostad, se artikel 42.2 i lagen⁽¹⁾. När det gällde rätten till socialhjälp angavs i artikel 64 i lagen att rätten till lån för privatägda subventionerade bostäder var begränsad till dem som uppfyllde följande villkor:

⁽¹⁾ I kapitel VIII i lag nr 97/1993 fanns regler om bostadskooperativ. Dessa regler överfördes inte till bostadslagen från 1998. Bostadskooperativ regleras för närvarande av en separat lag, nr 66/2003. När det gäller dessa kooperativs berättigande till lån från bostadsfinansieringsfonden, regleras detta av bestämmelserna i kapitel VIII i bostadslagen, se punkt d i artikel 5 i lag nr 66/2003.

- "a) Inte redan äger en lägenhet eller jämförbar tillgång i någon annan form.
- b) Har haft en medelinkomst under de senaste tre åren innan någon tilldelning sker som inte överstiger [...]. Dessa inkomstgränser ska fastställas av den statliga bostadsstyrelsen i början av varje år [...].
- c) Uppvisar betalningsförmåga som har bedömts av bostadsnämnden i en kommun [...]."

I artikel 65 angavs att de som ansöker om hyreslägenheter måste uppfylla villkoren i punkterna a och b.

Ägaren av en socialbostad som ville sälja denna lägenhet skulle meddela bostadsnämnden eller någon annan exploatör om sådana avsikter, se artikel 85 i lagen. Exploatören skulle köpa lägenheten och sälja den igen i enlighet med lagen och de bestämmelser som fastställts enligt lagen. Vid förvärv av en lägenhet skulle dess säljare få tillbaka det bidrag som säljaren hade tillhandahållit vid köpet av lägenheten och de amorteringar som denne hade betalt på lånet från arbetarnas bostadsfond från den tidpunkt då köpeavtalet ingicks. Genom artikel 86 anfördes kommunerna uppdraget att beräkna försäljningspriset för en subventionerad lägenhet.

2.2.3 Bostadslagen nr 44/1998 (*lög um húsnaðismál*)

2.2.3.1 Inledning – viktiga ändringar

Bostadslagen nr 44/1998 trädde i kraft den 1 januari 1999. Genom denna lag inrättades bostadsfinansieringsfonden. Vid samma tid upphävdes den ovan nämnda lagen nr 97/1993 om det statliga bostadsinstitutet. Enligt artikel 1 i bostadslagen är syftet med lagen att främja säkerhet och lika rättigheter beträffande islänningarnas boende genom beviljande av lån och organisation av bostadsrelaterade angelägenheter. Vidare ska medel tillhandahållas som är särskilt avsedda för att öka människors chanser till att förvärva eller hyra bostad på överkomliga villkor. Med andra ord är syftet med lagen fullständigt överensstämmande med det som fastställdes i den ovan nämnda artikel 1 i den tidigare lagen nr 97/1993.

I det lagförslag som senare blev bostadslagen beskrevs de viktigaste ändringarna på följande sätt:

"De viktigaste ändringarna i lagförslaget rör systemet för subventionerade bostäder. Den huvudsakliga förändringen som föreslås är att byggande och förvärv av privatägda subventionerade lägenheter kommer att stoppas och att ett nytt lånesystem för subventionerade lån kommer att inrättas. De nuvarande bestämmelserna om byggande av hyreslägenheter kommer att kvarstå men det föreslås att artiklarna om hyrköp slopas. Utöver det ovannämnda kommer ett oberoende lagförslag att behandla byggnads- och bostadskooperativ.

I andra avseenden kan huvudförändringarna i lagförslaget sammanfattas i tre punkter. För det första rör de socialbidrag. För det andra handlar de om kommunernas deltagande i sådant stöd och för det tredje omfattar ändringarna den organisatoriska uppbyggnaden av bostadsangelägenheter." ⁽¹²⁾

När socialministern lämnade in lagförslaget till parlamentet, förklarade han de viktigaste förändringarna i lagstiftningen enligt det nya lagförslaget på följande sätt:

"Huvuddragen är följande:

Det statliga bostadsinstitutet kommer att avskaffas.

Den statliga byggnadsfonden och arbetarnas bostadsfond kommer att slås samman till bostadsfinansieringsfonden och det statliga bostadsinstitutets tillgångar kommer också att bli en del av fonden. [...]

Bostadsobligationssystemet kommer att förbli oförändrat när det gäller fastighetstransaktioner på den allmänna marknaden. Bostadsfinansieringsfonden ska då tiden är mogen bli självgående. En punkt i detta avseende är att det förutsätts att äldre lån som fonden har tagit kommer att omstruktureras. Genom omstruktureringen kommer det att bli möjligt att uppnå avsevärt bättre räntor än vad byggnadsfonderna har idag. Denna fond kommer att vara mycket stark. Den kommer att ha ett kapital på 26 miljarder isländska kronor och kommer att ha tillgång till de bästa utlåningsräntorna." ⁽¹³⁾

2.2.3.2 Institutionell uppbyggnad

Bostadsfinansieringsfonden är en oberoende statligt ägd institution som är underkastad en separat styrelse inom socialministerns administrativa verksamhetsområde, se artikel 4 i bostadslagen. Fondens ersätter det tidigare statliga bostadsinstitutet. Enligt artikel 7 ska ministern utse en styrelse med fem ledamöter för fonden med en mandatperiod på fyra år. I artikel 8 anges att styrelsen ska anställa en verkställande direktör som ska ansvara för fondens dagliga drift, anställa personal etc.

Så som anges ovan innebar lagen att både den statliga byggnadsfonden och arbetarnas bostadsfond avskaffades. Fonderna var tänkta att slås samman och avskaffas då lagen trädde i kraft. Från och med samma datum tog bostadsfinansieringsfonden över båda fondernas funktioner, rättigheter, tillgångar, ansvar och skyldigheter, se artikel 53 i lagen. De rättigheter och privilegier som de åtnjöt enligt lagen gällde härmed bostadsfinansieringsfonden. Bostadsfinansieringsfonden tog på liknande sätt över alla rättigheter och skyldigheter som hörde samman med de skuldebrev som den statliga byggnadsfonden och arbetarnas bostadsfond ägde och skulle överta deras plats i de rättstvister som fördes emot dem eller som fördes på deras vägnar.

⁽¹²⁾ Myndighetens inofficiella översättning. Den ursprungliga texten på isländska finns på <http://www.althingi.is/altext/122/s/0877.html>

⁽¹³⁾ Myndighetens inofficiella översättning. Den ursprungliga texten på isländska finns på <http://www.althingi.is/altext/122/03/r06115030.sgm>

De uppgifter som bostadsfinansieringsfonden anförtros enligt lagen finns i artikel 9 i bostadslagen och omfattar följande:

- ”1. Utlåning och administrering av bostadsobligationstransaktioner i enlighet med bestämmelserna enligt denna lag.
2. Utlåning till kommuner, företag och föreningar för byggande och köp av bostäder. [...]”

Så som var fallet för den statliga byggnadsfonden och arbetarnas bostadsfond enligt den tidigare lagen nr 97/1993 finansieras även bostadsfinansieringsfonden genom 1) avkastning på eget kapital och 2) emittering och försäljning av obligationer, se artikel 10 i bostadslagen. Däremot överfördes inte det system som fastställdes i lag nr 97/1993 i fråga om finansiering via direkta bidrag från statskassan till bostadslagen.

Enligt artikel 11 i bostadslagen ska bostadsfinansieringsfonden skydda och generera avkastning på de pengar fonden har hand om. När tillstånd har erhållits från socialministern kan fonden ta beslut om den helt eller delvis ska överlämna bevakningen av sina tillgångar till andra parter. De är viktigt att se till att fonden alltid har tillräckligt med likvida medel för att uppfylla sina skyldigheter.

2.2.3.3 Lånekategorier

2.2.3.3.1 De tre lånetyperna

I artikel 15 i bostadslagen fastställdes de tre kategorierna av lån som bostadsfinansieringsfonden ska erbjuda⁽¹⁴⁾. Kategorierna var

- allmänna lån, enligt kapitel VI i lagen, för byggande och köp av bostäder,
- tilläggs lån till enskilda, enligt kapitel VII i lagen, för byggande och köp av bostäder,
- lån för hyresbostäder till kommuner, föreningar och företag, enligt kapitel VIII i lagen, för byggande och köp av bostäder för uthyrning.

Enligt artikel 16.1 fick fonden skapa nya lånekategorier, som skulle godkännas av socialministern.

2.2.3.3.2 Allmänna lån

I bostadslagen behölls det system med allmänna bostadslån som hade införts via bostadsobligationssystemet 1980 och som också tillämpades enligt lag nr 97/1993. I den nya lagen inför-

des inga ändringar beträffande denna lånekategori. För att administrera allmänna lån skulle bostadsfinansieringsfonden driva en bostadsobligationsenhet, på samma sätt som det tidigare statliga bostadsinstitutet, vars finanser skulle hållas separerade från andra aktiviteter inom fondens verksamhetsområde, se artikel 17 i bostadslagen⁽¹⁵⁾.

Bostadsobligationsenheten hade följande uppgifter:

- ”1. Att emittera kategorier av säljbara obligationer i bostadsfinansieringsfondens namn som omfattas av de villkor som fastställs i denna lag eller enligt någon förordning.
2. Att byta ut skuldebrev som är säkrade genom inteckningar och bostadsobligationer.
3. Att främja bostadsobligationernas säljbarhet på marknaden. [...]”

En inteckningsobligation skulle vara indexreglerad och ha samma lånevillkor som bostadsobligationer, som lämnades i utbyte mot inteckningsobligationen, utöver räntemarginalen, se artikel 19 i lagen. Denna marginal skulle kunna sättas så att den täckte bostadsobligationsenhetens driftkostnader och förväntade förluster på grund av utestående lån, se artikel 28 i lagen. Socialministern skulle fastställa räntemarginalens nivå efter ett förslag från bostadsfinansieringsfondens styrelse.

Inteckningshandlingar och bostadsobligationer skulle kunna lämnas i utbyte mot ett belopp som inte överskred 70 % av fastighetens uppskattade värde, om ägaren byggde eller köpte sin första bostad, respektive 65 % för alla andra fall, se artikel 19 i lagen. Detta innebar med andra ord en minskning från det tidigare taket på 75 % av det uppskattade priset enligt den ovan nämnda artikel 27 i den tidigare lagen nr 97/1993. Socialministern fick i en förordning bestämma det maximala antalet inteckningshandlingar som skulle kunna köpas av bostadsobligationsenheten för varje fastighet. Enligt artikel 21 i lagen skulle den längsta låneperioden för inteckningshandlingar som köptes av bostadsobligationsenheten uppgå till 40 år. Ytterligare regler fanns angivna i förordning (EG) nr 7/1999 om bostadsobligationsenheten och transaktioner med bostadsobligationer (*um húsbrefadeild og húsbrefaviðskipti*).

När det gäller utlåning till byggnadsföretag återspeglade reglerna i denna förordning de regler som fanns i den tidigare förordningen 467/1991/EEG med samma namn och som tillämpades enligt den tidigare lagen⁽¹⁶⁾.

⁽¹⁴⁾ Så som kommer att beskrivas nedan avskaffades en av kategorierna, tilläggs lån, genom lag nr 120/2004 (se 2.2.3.4.2).

⁽¹⁵⁾ Genom lag nr 57/2004 avskaffades de bestämmelser som hänförde sig till bostadsobligationer eftersom fonden började bevilja kontantlån (se 2.2.3.4.1).

⁽¹⁶⁾ Se 2.2.2.4.

Så som framgår av det ovanstående förblev swapsystemet för bostadsobligationer detsamma när bostadslagen hade trätt i kraft. Bostadsobligationsenheten för bostadsfinansieringsfonden anfördes samma funktioner som enheten hade haft i det statliga bostadsinstitutet, se artikel 19 i lag nr 97/1993 och artikel 17 i bostadslagen, som båda citeras ovan. Det framgår också av kommentarerna till kapitel VI i det lagförslag som blev bostadslagen, att kapitlet i sak innehöll motsvarande bestämmelser som kapitel IV i lag nr 97/1993⁽¹⁷⁾.

2.2.3.3.3 Tilläggsån

Genom bostadslagen fick bostadssystemet en ny lånekategori, så kallade tilläggsån, som var avsedd för personer med låga inkomster. Dessa lån kunde beviljas utöver de allmänna lånen och ersatte flera subventionerade lån som beviljades enligt lag nr 97/1993, men avskaffades senare⁽¹⁸⁾. Enligt artikel 30 kunde bostadsfinansieringsfonden, efter en begäran av en kommunal bostadsnämnd, bevilja tilläggsån till enskilda personer som hade rätt till ett allmänt lån för att köpa en lägenhet, som skulle täcka 25 % av lägenhetens uppskattade värde. Precis som med subventionerade lån enligt det tidigare systemet i lag nr 97/1993 innan bostadsfinansieringsfonden inrättades, kunde den totala utlåningen från bostadsfinansieringsfonden (allmänt lån och tilläggsån) aldrig överskrida 90 % av lägenhetens uppskattade värde.

Det var socialministerns uppgift att fastställa en förordning som ytterligare beskrev kraven för att bevilja tilläggsån. Följande kriterier skulle beaktas vid beviljandet av dessa lån: familjens storlek, tillgångar, inkomst, lägenhetens storlek och typ av bostad. Socialministern utfärdade förordning nr (EG) 783/1998 om tilläggsån som mer i detalj beskrev de villkor som de sökande var tvungna att uppfylla för att vara berättigade till tilläggsån. I artiklarna 5 och 6 i förordningen angavs att den sökande inte kunde överskrida vissa gränser när det gällde inkomst och tillgångar för att vara berättigad till ett tilläggsån⁽¹⁹⁾. I artikel 8 angavs att den sökande var tvungen att godkännas efter en bedömning av betalningsförmågan. I artikel 4 angavs att kommunerna hade rätt att ta fram ytterligare riktlinjer som bostadsnämnderna skulle ta hänsyn till. Dessa riktlinjer kunde omfatta nuvarande bostadssituation, den nuvarande bostadstypen och dess skick, samt familjens storlek och hälsa⁽²⁰⁾. Huvudkriterierna för att bestämma om någon var berättigad till "subventionerade" lån fortsatte alltså att vara brist på tillgångar och låg inkomst, precis så som var fallet enligt de regler som gällde innan bostadslagen antogs.

⁽¹⁷⁾ <http://www.althingi.is/altext/122/s/0877.html>

⁽¹⁸⁾ Dessa tilläggsån avskaffades genom lag nr 120/2004, se avsnitt 2.2.3.4.2.

⁽¹⁹⁾ En enskild person fick inte tjäna mer än 1 620 000 isländska kronor eller ha tillgångar som översteg 1 900 000 isländska kronor. Dessa siffror skulle justeras årligen.

⁽²⁰⁾ När det gäller de förluster som bostadsfinansieringsfonden kan ådra sig vid beviljandet av dessa tilläggsån, föreskrevs det i artikel 43 i bostadslagen att kommunerna skulle äga och driva en så kallad reservfond som administrerades av bostadsfinansieringsfonden. Enligt artikel 44 får bostadsfinansieringsfonden ersättning från reservfonden för de förluster som de åsamkas av tilläggslånen. I artikel 45 föreskrevs att kommunerna inledningsvis skulle betala ett bidrag på 5 % av varje tilläggsån som beviljas i kommunen.

Till skillnad från de tidigare reglerna enligt lag nr 97/1993 innehöll bostadslagen inte några bestämmelser för lån till så kallade subventionerade hyrköpsbostäder. Vidare innehöll bostadslagen inte några bestämmelser som hänförde sig till försäljning av subventionerade lägenheter, eftersom de kunde säljas på den allmänna marknaden om de villkor som angavs i artikel 32 i bostadslagen var uppfyllda.

2.2.3.3.4 Hyreslägenheter

Den tredje lånekategorin, lån till hyreslägenheter, regleras i kapitel VIII i bostadslagen. Enligt artikel 33 kan bostadsfinansieringsfonden erbjuda lån för byggande eller köp av bostäder som är avsedda att hyras ut till kommuner, föreningar eller företag som har som målsättning att bygga, äga och förvalta sådana bostäder. Lån kan beviljas för upp till 90 % av byggkostnaderna eller köpesumman men får inte överskrida 90 % av den kostnadsbas som har godkänts av fondens styrelse, se artikel 36 i lagen. Enligt artikel 37 i lagen ska rätten till hyresbostäder bero på den sökandes sociala omständigheter och om den sökandes inkomst och tillgångar faller inom de gränser som anges mer detaljerat i en förordning som har utfärdats av socialministern.

I de allmänna kommentarerna till kapitel VIII i lagförslaget till bostadslagen angavs att när det gäller denna typ av lån, skulle till största delen samma regler som gällde enligt den tidigare lagen nr 97/1993 fortsätta att gälla⁽²¹⁾. Följaktligen är denna lånekategori i huvudsak samma som den som fanns tidigare i reglerna för arbetarnas bostadsfond. Det maximala lånebeloppet för denna lånekategori var 90 % av byggkostnaderna eller köpesumman, varvid båda omfattas av villkoren i bostadslagen och lag nr 97/1993. På samma sätt grundades berättigandet till dessa hyreslägenheter på kriteriet om behov av socialt stöd, såsom brist på tillgångar och låg inkomst.

2.2.3.4 Ändringar som har gjorts 2004

2.2.3.4.1 Lag nr 57/2004

2004 antogs två lagar om ändring av bostadslagen, lag nr 57/2004 (*lög um breytingu á lögum um húsnæðismál, nr. 44/1998*) och lag nr 120/2004 (*lög um breytingu á lögum um húsnæðismál, nr. 44/1998*). I lag nr 57/2004, som trädde i kraft den 1 juli 2004, avskaffades swapsystemet för bostadsobligationer. I stället betalades de allmänna lån som bostadsfinansieringsfonden tillhandahöll ut i kontanter. Huvudsyftet med dessa förändringar beskrevs på följande sätt i lagförslaget:

⁽²¹⁾ <http://www.althingi.is/altext/122/s/0877.html>

”Syftet med det lagförslag som lämnas här är att garantera islänningar gynnsammare bostadslån via bostadsfinansieringsfonden genom billigare finansiering på den allmänna låne marknaden. Detta syfte ska uppnås genom en omorganisation av bostadsfinansieringsfondens obligationsemittering, vilket kommer att förbättra finansieringens effektivitet och eliminera de största bristerna med den nuvarande emitteringen [...]”⁽²²⁾

Efter ändringarna angavs följande i artikel 19 i bostadslagen:

”Lån som erbjuds av bostadsfinansieringsfonden ska betalas ut i kontanter. Innan ett lån betalas ut ska låntagaren utfärda en inteckningshandling och se till att den blir officiellt registrerad. Varje låntagares inteckning ska indexregleras enligt konsumentprisindexet, se lagen om konsumentprisindex, och ska innefatta ränta i enlighet med artikel 21.”

Artikel 10.2 och 10.3 i lagen om finansieringen av fonden ändrades så att de motsvarade avskaffandet av bostadsobligationssystemet:

”Bostadsfinansieringsfonden ska finansiera de uppgifter som tilldelats den enligt denna lag på följande sätt:

1. Genom avkastning på fondens egna kapital, dvs. amorteringar, räntor och prisindexerade betalningar på beviljade lån.
2. Genom emittering och försäljning av ILS-obligationer, och genom upplåning enligt vad som stadgas i budgetlagen vid varje enskild tidpunkt.
3. Genom serviceavgifter i enlighet med artikel 49.”

Även om serviceavgifterna inte angavs tidigare i artikel 10 som ett finansieringsmedel, var artikel 49 en del av lagen allt sedan den trädde i kraft och hade inte ändrats. Genom artikel 5 i lag nr 57/2004 utökades artikel 11 i bostadslagen med två nya punkter om hantering av tillgångar och skulder:

”Bostadsfinansieringsfonden ska hålla sina intäkter och utgifter i balans och ska upprätta förhandsplaner i detta hänseende. Fonden ska upprätta ett riskhanteringssystem för detta ändamål.

Bostadsfinansieringsfonden får bedriva handel med sina egna finansieringsobligationer och andra värdepapper. Efter att ha inhämtat synpunkter från styrelsen för fond- och finansinspektionen ska ministern, genom en förordning, utfärda bestämmelser om fondens riskkriterier, riskhantering, interna kontroll och dess handel med värdepapper.”

⁽²²⁾ Myndighetens inofficiella översättning.

Flera andra ändringar gjordes genom lag nr 57/2004. De hänförde sig mestadels till frågor som kan betecknas som tekniska ändringar i samband med avskaffandet av obligationsswapsystemet, se artiklarna 9–20 i ändringslagen. Denna lag innebar inte några ändringar i fråga om innebörden för de allmänna lånen eller vem som var berättigad till att få dem.

2.2.3.4.2 Lag nr 120/2004

Genom lag nr 120/2004, som trädde i kraft den 3 december 2004, höjdes gränsen för bostadsfinansieringsfondens allmänna lån till 90 % av fastighetens uppskattade värde från det tidigare högsta värdet på 70 %. Samtidigt fick socialministern befogenhet att ändra beloppet genom en administrativ förordning, se artikel 19 i lagen. Vidare avskaffades kapitel VII i lagen om tilläggs-lån som ett resultat av att gränsen för de allmänna lånen höjdes. I kommentarerna till artikel 4 i lagförslaget, i vilken bland annat kapitel VII i bostadslagen om tilläggs-lån avskaffades, gavs följande förklaringar:

”Om lagförslaget antas kommer alla fastighetsköpare att ha möjlighet till lån motsvarande 90 % av värdet och behovet av tilläggs-lån kommer därför att upphöra. Räntesatsen för tilläggs-lånen var, för första halvåret 2004, 5,3 % dvs. avsevärt högre än räntesatsen för de allmänna lånen efter att ändringarna om obligationsemittering för bostadsfinansieringsfonden trädde i kraft den 1 juli 2004. Från september har tilläggs-lånen följt samma räntesats som de allmänna lånen. Denna ändring har resulterat i avsevärt bättre villkor för köpare med få tillgångar och låg inkomst. Under de aktuella omständigheterna finns det därför ingen anledning att tillhandahålla en separat lånekategori för denna grupp.”⁽²³⁾

Socialministern har utnyttjat de befogenheter som denne beviljades enligt ovanstående lag. Den maximala gränsen har sänkts till 80 % och höjts igen till 90 % men sedan sänkts igen till 80 % som är den nuvarande gränsen⁽²⁴⁾.

3. RÄTTSLIG GRUND ENLIGT ISLÄNDSK LAG FÖR EVENTUELLA INSLAG AV STATLIGT STÖD

I sitt beslut om att inleda ett formellt granskningsförfarande identifierade myndigheten följande möjliga statliga stödåtgärder:

- Den statliga garantin.
- Befrielse från inkomst- och förmögenhetsskatt.
- Räntesubventioner.
- Inga utdelningsbetalningar.
- Det faktum att ILS inte omfattas av kapitaltäckningskrav och regler om minsta kapitaltäckningsgrad.

⁽²³⁾ Myndighetens inofficiella översättning. Den ursprungliga texten på isländska finns på <http://www.althingi.is/altext/131/s/0223.html>

⁽²⁴⁾ Se förordning (EG) nr 540/2006, senast ändrad genom förordning (EG) nr 587/2007. I förordningen fastställs också ett nominellt utlåningstak som för närvarande uppgår till 18 miljoner isländska kronor.

3.1 STATLIG GARANTI

Bostadsfinansieringsfonden är en statlig institution som lyder under offentlig rätt, se artikel 4 i bostadslagen nr 44/1998 och jämför med artikel 2 i den tidigare lagen nr 97/1993. Detta innebär att det, i enlighet med den allmänna praxisen för den isländska offentliga rätten som gäller alla statliga institutioner, kan ställas en statlig garanti för alla dess skyldigheter.

Den nämnda praxisen enligt isländsk lag fanns redan innan EES-avtalet trädde i kraft. I de allmänna kommentarerna till det lagförslag som blev lag nr 121/1997 om statliga garantier (*lög um ríkisábyrgðir*) angavs följande: "Detta grundar sig på den otvetydiga regeln enligt isländsk lagstiftning om att staten ansvarar för sina institutioners och företags skyldigheter, såvida inte garantin är begränsad av en explicit lagbestämmelse [...] eller att statens ansvar i ett aktiebolag är begränsad till aktiekapitaltillskottet." ⁽²⁵⁾ Garantin gäller alla statliga institutioner, oberoende av när de grundades eller deras verksamhet, eller förändringar av verksamheten. Därför gäller den även det tidigare statliga bostadsinstitutet och de tre andra organen som var verk samma inom bostadsfinansieringsområdet innan bostadslagen trädde i kraft.

3.2 BEFRIELSE FRÅN INKOMST- OCH FÖRMÖGENHETSSKATT

I sitt beslut om att inleda ett förfarande identifierade myndigheten befrielsen från inkomst- och förmögenhetsskatt som ILS åtnjuter som den andra eventuella statliga stödåtgärden.

Statskassan, alla statliga institutioner och alla statliga företag som staten har obegränsat ansvar för har, långt innan EES-avtalet trädde ikraft, varit befriade från inkomst- och förmögenhetsskatt, se artikel 4.1 i inkomstskattelagen nr 90/2003 (*lög um tekjuskatt og eignarskatt*). Denna allmänna skattebefrielse gäller bostadsfinansieringsfonden eftersom den är en statlig institution.

Den rättsliga grunden för skattebefrielsen då EES-avtalet trädde i kraft angavs i artikel 4.1 i lag nr 75/1981 om inkomst- och förmögenhetsskatt (*lög um tekjuskatt og eignarskatt*). Den nuvarande lagen om inkomstskatt är en konsoliderad version av lag nr 75/1981 om inkomst- och förmögenhetsskatt. Därför omfattas bostadsfinansieringsfondens föregångare också av denna skattebefrielse.

När det gäller förmögenhetsskatten avskaffades denna för alla genom lag nr 129/2004 (*lög um breyting á lögum nr 90/2003*)

och togs ut sista gången för tillgångar i slutet av år 2005. Fram till dess att lag nr 129/2004 antogs, befriades även de ovan nämnda institutionerna från att betala förmögenhetsskatt genom artikel 4.1 i lag nr 90/2003. Därför omfattas bostadsfinansieringsfondens föregångare också av denna skattebefrielse.

3.3 RÄNTESUBVENTIONER

I sitt beslut om att inleda ett förfarande identifierade myndigheten räntesubventioner som den tredje potentiella statliga stödåtgärd, vilket de facto motsvarar direkta budgetbidrag till ILS för att täcka de skulder som uppstår vid utlåning under marknadsräntorna för byggande av subventionerade hyresbostäder.

En av lånekategorierna i arbetarnas bostadsfond var lån till subventionerade hyresbostäder, se artikel 50 i lag nr 97/1993 som citeras ovan. I kapitel VIII i bostadslagen finns de aktuella reglerna om lån till subventionerade hyreslägenheter, och så som nämns ovan, är det till största delen samma regler som de som gällde tidigare. Därför fick både det statliga bostadsinstitutet, via arbetarnas bostadsfond, och ILS i uppdrag att tillhandahålla denna lånekategori.

Så som anges ovan var direkta budgetbidrag ett av finansieringsmedlen för arbetarnas bostadsfond, se artikel 48 i lag nr 97/1993. Dessa bidrag skulle delvis täcka fondens driftskostnader, inklusive kostnaderna som hörde samman med de subventionerade hyreslägenheterna. Räntesatsen för denna lånekategori fastställdes årligen av regeringen, se artikel 52 i lagen.

När det gäller situationen efter att bostadslagen hade trätt i kraft, sörjde den preliminära artikeln IX i bostadslagen, som antogs 1998, för att lån för subventionerade hyreslägenheter skulle fortsätta att beviljas till de räntesatser som gällde vid denna tidpunkt fram till slutet av år 2000.

Den 21 augusti 2001, ingick socialministern och finansministern ett särskilt avtal som föreskrev en subventionerad räntesats för denna lånekategori för 400 hyreslägenheter varje år ⁽²⁶⁾. Den 26 september 2005 ingick ministrarna ett nytt avtal, där de justerade bidraget till ILS mot bakgrund av sänkningen av räntesatserna och ökningen av det maximala bidraget för varje lägenhet. Enligt dessa avtal skulle ILS erhålla ett budgetbidrag för de förluster som uppstod för denna lånekategori i den utsträckning som anges i avtalen.

⁽²⁵⁾ Myndighetens inofficiella översättning. Den ursprungliga texten på isländska finns på <http://www.althingi.is/altext/122/s/0099.html>

⁽²⁶⁾ Skrivelse från den isländska regeringen av den 3 januari 2007, sidan 10.

3.4 INGA UTDELNINGSBETALNINGAR

I sitt beslut om att inleda ett förfarande identifierade myndigheten det faktum att ILS inte behöver betala några utdelningar till staten som den fjärde potentiella stödåtgärden. Detta beror på de allmänna principerna i den isländska offentliga rätten, enligt vilka statliga institutioner, som är organiserade som ILS, inte behöver betala några utdelningar⁽²⁷⁾. Som sådan har denna princip funnits redan innan EES-avtalet trädde i kraft och den rättsliga situationen för ILS föregångare var därför den samma.

Denna allmänna princip återspeglar bland annat det faktum att syftet med dessa institutioner inte är att vara vinstdrivande utan att tillhandahålla de tjänster som parlamentet har beslutat att staten ska utföra. Enligt isländsk offentlig rätt behöver en statlig institution en rättslig grund för att ta betalt för sina tjänster och avgiften får inte överstiga kostnaden för att tillhandahålla dem⁽²⁸⁾. Då en statlig institution har rätt enligt lagen att debitera mer än kostnaderna, eller som i fallet med ILS, få avkastning på sina fonder, se artikel 11 i bostadslagen, krävs en separat rättslig grund för institutionen att betala utdelning till den isländska staten.

Denna tolkning av den isländska lagen bekräftas i den isländska regeringens skrivelse av den 15 april 2008 där följande konstateras: "I enlighet med lagen om statlig finansiell rapportering nr 88/1997 (*lög um fjárreiður ríkisins*) är den allmänna praxisen att offentliga organ endast behöver generera vinst om de är skyldiga till detta enligt lag. Vidare krävs en rättslig grund om ett offentligt organ är tvunget att betala utdelningar. Om ett offentligt organ genererar vinst ska det lämna en normal andel av sin vinst som utdelningar till statskassan, i enlighet med artikel 42 i lag nr 88/1997. Offentliga organ som betalar utdelning, såsom Landsvirkjun, omfattas av en rättslig skyldighet att göra detta. Hänvisning kan göras till artikel 4 i lag nr 42/1983 om Landsvirkjun (*lög um Landsvirkjun*). Därför finns det inte någon allmän rättslig bestämmelse enligt vilken offentliga organ måste betala utdelning."

Varken bostadslagen eller lag nr 97/1993 innehöll någon rättslig bestämmelse enligt vilken ILS eller dess föregångare var tvungna att betala utdelning. Därför har ILS i detta avseende alltid lytt under nämnda allmänna princip i den isländska offentliga rätten.

3.5 ILS OMFATTAS INTE AV KAPITALTÄCKNINGSKRAV OCH REGLER OM MINSTA KAPITALTÄCKNINGSGRAD

I den lag som avses i punkt 14 i kapitel II i bilaga IX till EES-avtalet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG av den 20 mars 2000 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut⁽²⁹⁾), i dess ändrade lydelse, nedan kallat *bankdirektivet*), fastställs de krav på kapitaltäckning och reglerna om en minsta kapitaltäckningsgrad som gäller kreditinstitut i alla med-

lemsstater inom EU och Efta. Artikel 2.3 i direktivet innehåller en förteckning över institutioner som är undantagna från tillämpningen av bankdirektivets bestämmelser. I den gemensamma EES-kommitténs beslut utökades denna förteckning bland annat genom ett tillägg av "*Byggingarsjóður ríkisins*" på Island (ordagrant översatt till "statens byggnadsfonder"⁽³⁰⁾). Denna term omfattade den statliga byggnadsfonden och arbetarnas bostadsfond vilka, så som beskrivs ovan, slogs samman och togs över av ILS, se artikel 53 i bostadslagen. Således undantas ILS enligt artikel 116 i lag nr 161/2002 om finansiella institutioner (*lög um fjármálafrýrtæki*) från tillämpningen av lagen, som är en av åtgärderna för att genomföra direktivet i den isländska lagstiftningen.

4. SYNUNKTER FRÅN DE ISLÄNDSKA MYNDIGHETERNA

I sina skrivelser av den 20 november 2006 och 15 april 2008 hävdade den isländska regeringen att ILS-systemet skulle betraktas som ett befintligt stöd. För det första gällde systemets centrala delar redan innan EES-avtalet trädde i kraft och ändrades inte genom antagandet av bostadslagen. De ändringar av bostadssystemet som gjordes vid denna tidpunkt, var uteslutande inriktade på systemet för subventionerade bostäder och påverkade inte innehållet. För det andra var de inslag av statligt stöd, som identifierades av myndigheten i beslutet om att inleda ett förfarande, allmänna åtgärder som förblev oförändrade under antagandet av bostadslagen. Exempelvis har den underförstådda statliga garantin varit densamma både före och efter EES-avtalets ikraftträdande. I detta avseende hävdade den isländska regeringen att den följde EG-domstolens dom i målet *Namur-Les Assurances du Credit* om att endast innehållsmässiga förändringar i lagstiftningen kunde ändra klassificeringen av stödet⁽³¹⁾. För det tredje gjordes inga ändringar 1999 vid införandet av bostadslagen som skulle ändra uppskattningen av systemets förenlighet med reglerna om statligt stöd. För det fjärde, och alternativt, kan de förändringar som gäller systemet för subventionerade bostäder som exempelvis hänför sig till de så kallade tillägsslånen separeras från det allmänna utlåningssystemet.

5. SYNUNKTER FRÅN TREDJE PART

SFF har hävdad att de ändringar som infördes genom bostadslagen innebär att systemet ska klassificeras som nytt stöd, eftersom dessa ändringar antyder att bostadssystemet inte har fortsatt att vara mer eller mindre oförändrat fram till idag. I sin skrivelse av den 31 januari 2007 hänvisar SFF bland annat till följande:

— Förekomsten av en ny lag, dvs. att bostadslagen hade ersatt lagen om det statliga bostadsinstitutet.

⁽²⁷⁾ Detta gäller inte då staten äger företag som är organiserade som aktiebolag och lyder under civilrätt.

⁽²⁸⁾ För tillämpning av denna princip, se t.ex. isländska högsta domstolens dom av den 5 november 1998 i mål nr 50/1998.

⁽²⁹⁾ EGT L 126, 26.5.2000, s. 1. Lagen införlivades i gemensamma EES-kommitténs beslut nr 15/2001 och trädde i kraft den 1 oktober 2001.

⁽³⁰⁾ Denna översättning har tillhandahållits av den isländska regeringen.

⁽³¹⁾ Mål C-44/93, *Namur-Les Assurances du Crédit*, REG 1994, s. I-3829.

- Grundandet av en ny juridisk enhet, bostadsfinansieringsfonden, som ersatte den statliga bostadsstyrelsen/det statliga bostadsinstitutet och tog över den statliga byggnadsfondens och arbetarnas bostadsfonds tillgångar och skyldigheter.
- Införandet av nya låneinstrument, med kontantlån i stället för bostadsobligationer och mindre socialhjälp vid bostadsproblem, ändringen av den maximala finansieringsnivån vid inköp, upphävandet av begränsningar vid försäljning av subventionerade bostäder som bebos av ägaren själv, avskaffandet av prioriteringsrättigheter och ändringarna i fråga om egenskaperna hos de enheter som är berättigade till lån.
- Ändring av finansieringskällorna: Enligt bostadslagen får bostadsfinansieringsfonden, till skillnad från sina föregångare, inte några direkta statliga bidrag.

I sin skrivelse av den 28 mars 2008 hävdar SFF att den relevanta rättsliga prövningen bör bestå av en omfattande bedömning av ILS-systemet snarare än en individuell analys av de identifierade möjliga stödåtgärderna. Enligt SFF är de individuella komponenterna i systemet så nära förbundna med varandra att det skulle innebära en omotiverad konstgjord uppdelning att separera dem i bedömningen om huruvida åtgärderna kan betraktas som nya eller befintliga åtgärder. Ett sådant synsätt skulle, enligt SFF, inte ligga i linje med Europeiska kommissionens praxis i liknande fall. Slutligen uppmanar SFF myndigheten att ta hänsyn till den faktiska utvecklingen när det gäller antalet lån som beviljas av ILS och dess marknadsandel jämfört med de privata bankernas.

II. BEDÖMNING

1. DET FAKTUM ATT ILS INTE OMFATTAS AV KAPITALTÄCKNINGSKRAV OCH REGLER OM MINSTA KAPITALTÄCKNINGSGRAD UTGÖR INTE NÅGOT STATLIGT STÖD

Myndigheten har ansett det praktiskt att börja sin bedömning med frågan om huruvida det faktum att ILS inte omfattas av kapitaltäckningskrav och regler om minsta kapitaltäckningsgrad kan betraktas som statligt stöd.

Så som redan har påpekats innehåller bankdirektivet krav på kapitaltäckning och regler om minsta kapitaltäckningsgrad som ska tillämpas på kreditinstitut inom hela EES. I sitt beslut om att inleda ett förfarande intog myndigheten den preliminära ståndpunkten att undantaget från bankdirektivet som gällde ILS inte utgjorde något statligt stöd. Myndigheten konstaterade dock att frågan gav upphov till sådana tvivel att det var lämpligt att bedöma frågan under det formellt granskningsförfarandet. Denna bedömning har lett till att myndigheten kunde bekräfta sin preliminära ståndpunkt av följande skäl:

För det första, vilket också anges i beslutet om att inleda ett förfarande, utgör inte ILS ett kreditinstitut som omfattas av bankdirektivet eftersom det inte får ta emot några inlåningsmedel eller andra återbetalningsbara medel från allmänheten.

För det andra innehåller artikel 2.3 i direktivet en förteckning över institutioner som är undantagna från tillämpningen av bankdirektivets bestämmelser. Enligt den gemensamma EES-

kommitténs beslut ingick *Byggingarsjóður ríkisins* i denna förteckning. Denna term användes tidigare för fonder som numera har tagits över av ILS. Oberoende av om bestämmelsen är konstituerande eller enbart upprepar det som redan följer av de normala reglerna i direktivet, är det själva bankdirektivet, så som det är anpassat till EES, som undantar ILS från sitt tillämpningsområde och de kapitaltäckningskrav och minsta kapitaltäckningsgrad som fastställs däri. Även om man antar att ett undantag från direktivet innebär en fördel för ILS skulle åtgärden inte kunna tillskrivas den isländska staten utan i stället den gemensamma EES-kommittén, och skulle följaktligen inte utgöra något statligt stöd⁽³²⁾.

För det tredje, även om ILS hade omfattats av bankdirektivet skulle ett undantag inte ha inneburit någon överföring av statliga resurser eftersom staten inte skulle avstå från någon vinst i en sådan situation.

2. GEMENSAMMA ÖVERVÄGANDEN BETRÄFFANDE DEN STATLIGA GARANTIN, RÄNTESUBVENTIONEN, UNDANTAGET FRÅN INKOMST- OCH FÖRMÖGENHETSSKATT OCH AVSAKNADEN AV UTDELNINGSBETALNINGAR

2.1 DE OLIKA FÖRFARANDENA FÖR NYA OCH BEFINTLIGA STÖD

Förfarandet för nya stöd fastställs i artikel 1.3 i del I av protokoll 3 till övervakningsavtalet (motsvarande artikel 88.3 i EG-fördraget). Om myndigheten tvivlar på förenligheten för en sådan stödåtgärd ska den inleda det formella granskningsförfarande som anges i artikel 1.2 i del I av protokoll 3 till övervakningsavtalet (motsvarande artikel 88.2 i EG-fördraget) och i artikel 4.4 i del I av protokoll 3 till övervakningsavtalet.

Förfarandet för ett befintligt stöd skiljer sig från det som gäller nya stöd och fastställs i artikel 1.1 i del I av protokoll 3 till övervakningsavtalet. Enligt denna bestämmelse ska myndigheten, i samarbete med Eftas stater, kontinuerligt granska alla stödssystem som finns i dessa stater. Den ska till de senare lämna förslag på åtgärder som krävs enligt EES-avtalets successiva utveckling eller funktion.

Enligt EG-domstolen

"[...] är kommissionen, när den granskar stödåtgärder i förhållande till artikel 87 EG för att fastställa huruvida de är förenliga med den gemensamma marknaden, skyldig att inleda ett förfarande enligt artikel 88.2 EG om den första granskningen inte gör det möjligt för kommissionen att övervinna alla svårigheter som är förenade med bedömningen om den planerade åtgärden är förenlig med den gemensamma

⁽³²⁾ Mål T-351/02, Deutsche Bahn AG, REG 2006, s. II-1047, punkterna 100–103.

marknaden [...]. Samma sak skall naturligtvis gälla när kommissionen därefter fortfarande tvivlar på om den prövade åtgärden ska betecknas som stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG. Kommissionen kan således inte klandras för att den inleder det nämnda förfarandet trots att den uttrycker tvivel i det beslut som antas i detta syfte avseende de berörda åtgärdernas karaktär av stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG.

[...] [ska] kommissionen i tillräcklig omfattning undersöka frågan på grundval av de uppgifter som den har erhållit från medlemsstaten i detta skede, även om denna undersökning inte resulterar i en definitiv beteckning av de undersökta åtgärderna. [...] Om dessa uppgifter är sådana att det, inom ramen för en preliminär granskning, på sannolika skäl kan antas att åtgärderna i fråga utgör befintligt stöd, skall kommissionen tillämpa det rättsliga förfarande som följer av artikel 88.1 EG och 88.2 EG på åtgärderna. Om de uppgifter som lämnats av medlemsstaten däremot inte gör det möjligt att dra denna preliminära slutsats eller om medlemsstaten inte lämnar några uppgifter, skall kommissionen tillämpa det rättsliga förfarande som följer av artikel 88.3 EG och 88.2 EG.”⁽³³⁾

Med andra ord är varje bedömning, som görs i ett beslut om att inleda ett formellt granskningsförfarande om huruvida en potentiell stödåtgärd utgör ett nytt eller befintligt stöd, ovillkorligen endast preliminärt. Det framgår därför av rättspraxis att även om myndigheten inledningsvis, i ett beslut om att inleda ett förfarande, ansåg att åtgärden i fråga utgjorde ett nytt stöd kan den fortfarande, i sitt beslut som avslutar förfarandet, konstatera att åtgärden faktiskt utgör ett befintligt stöd eller att det inte utgör något stöd överhuvudtaget. När det gäller befintligt stöd måste myndigheten följa förfarandet för befintliga stöd⁽³⁴⁾. Således måste myndigheten i ett sådant fall avsluta det formella granskningsförfarandet och inleda ett annat förfarande för befintliga stöd som finns fastställt i artiklarna 17–19 i del II av protokoll 3 till övervakningsavtalet⁽³⁵⁾. Enligt detta senare förfarande, och endast enligt detta, skulle myndigheten bedöma om en befintlig stödåtgärd är förenlig med EES-avtalets funktion.

Den information som lades fram för myndigheten vid den tidpunkt då den bestämde sig för att inleda det formella granskningsförfarandet ”gjorde det inte möjligt” att dra någon preliminär slutsats om att stödet var befintligt och myndigheten behandlade därför dessa åtgärder inom ramen för de regler som gäller nya stöd. Eftersom denna ursprungliga ståndpunkt emellertid har bestridits av den isländska regeringen kommer myndigheten nedan att bedöma frågan på nytt mot bakgrund av det material som nu har lagts fram av regeringen och SFF.

⁽³³⁾ Mål C-400/99, Italien mot kommissionen, REG 2005, s. I-3657, punkterna 47, 54–55.

⁽³⁴⁾ Mål T-190/00, Regione Siciliana mot kommissionen, REG 2003, s. II-5015, punkt 48.

⁽³⁵⁾ Mål C-312/90, Spanien mot kommissionen, REG 1992, s. I-4117, punkterna 14–17, mål C-47/91, Italien mot kommissionen, REG 1992, s. I-4145, punkterna 22–25, de förenade målen T-195/01 och T-207/01, Gibraltars regering mot kommissionen, REG 2002, s. II-2309, och de förenade målen T-297/01 och T-298/01, SIC II, REG 2004, s. II-743.

Så som redan har påpekats kommer myndigheten att dra slutsats om förekomsten av och förenligheten för nya stödåtgärder under det formella granskningsförfarandet. Om däremot instrumenten i fråga inte utgör något nytt stöd kan myndigheten inte enligt det nuvarande förfarandet göra någon bindande bedömning om huruvida de i stället utgör befintligt stöd i enlighet med artikel 61.1 i EES-avtalet. Myndigheten kan inte heller göra någon bindande bedömning av huruvida sådana befintliga stödåtgärder skulle vara förenliga med avtalet. Därför tänker myndigheten, innan den drar någon slutsats i frågan om nya eller befintliga åtgärder, fortsättningsvis grunda sig på antagandet om att följande åtgärder utgör statligt stöd: statlig garanti, skattebefrielse, räntesubvention och befrielse från att betala utdelningar.

2.2 DEN RÄTTLIGA PRÖVNINGEN

I artikel 4 i myndighetens beslut 195/04/KOL anges att med en ändring av befintligt stöd avses varje ändring, utom ändringar av rent formell eller administrativ art som inte kan påverka bedömningen av stödåtgärdens förenlighet med den gemensamma marknaden. Vidare, ifråga om den rättsliga bedömningen om stödet är nytt eller befintligt, konstaterade domstolen i målet *Namur-Les Assurances du Crédit* att

”[...] tillkomsten av nytt stöd eller ändringar av befintligt stöd inte kan bedömas med utgångspunkt i stödets omfattning eller, i synnerhet, dess finansiella belopp vid någon tidpunkt under företagets existens om stödet tillhandahålls enligt tidigare lagstiftning som förblivit oförändrad. Huruvida stöd kan betecknas som nytt eller som en ändring av befintligt stöd måste bedömas med utgångspunkt i de bestämmelser som reglerar det.”

Beslutet som trädde i kraft den 1 februari 1989 ändrade inte den lagstiftning som beviljade OND de fördelar som det hade åtnjutit, varken i fråga om dessa fördelars karaktär eller ens i fråga om de aktiviteter för den offentliga inrättning som de gällde, eftersom lagen av den 31 augusti 1939 angav ett mycket allmänt mål för denna inrättning om att minska riskerna vid tillhandahållandet av exportkrediter. Det påverkar därför inte de system för statligt stöd som införs via denna lagstiftning.”⁽³⁶⁾

Domstolen fortsatte med att dra slutsatsen att en verklig utvidgning av företagets aktiviteter inte skulle vara tillräckligt för att ändra klassificeringen för en stödåtgärd:

”Att inta den motsatta ståndpunkten skulle i själva verket vara liktydigt med att kräva att den berörda medlemsstaten skulle underrätta kommissionen om stöd och låta dessa genomgå en förebyggande granskning från kommissionens sida, och då inte enbart nya stöd eller ändringar av stöd i egentlig mening som har beviljats till ett företag som mottar ett befintligt stöd, utan även alla åtgärder som påverkar företagets verksamhet och som kan påverka den gemensamma marknadens funktion, konkurrensen eller helt enkelt det stödbelopp som är tillgängligt under en bestämd tid, för stöd som i princip står till förfogande men som av nödvändighet varierar i enlighet med företagets omsättning.

⁽³⁶⁾ Målet *Namur-Les Assurances du Crédit* som citeras ovan, punkterna 28 och 29 (understrykning av myndigheten). Se även punkt 23 i domen i vilken domstolen hänvisar till ändringar som ”inte påverkar innebörden av dessa fördelar”.

I slutänden skulle, när det gäller ett offentligt företag som OND, varje ny försäkringstransaktion som, enligt den information som lades fram vid utfrågningen av den belgiska regeringen, måste presenteras för tillsynsmyndigheterna, betraktas som en åtgärd som omfattas av det förfarande som anges i artikel 93.3 i fördraget.

En sådan tolkning, som varken motsvarar ordalydelsen eller syftet med artikel 93.3 eller ansvarsfördelningen mellan kommissionen och de medlemsstater som den sörjer för, skulle ge upphov till en rättslig osäkerhet för företagen och medlemsstaterna, som därmed skulle vara tvingade att förhandsanmäla åtgärder av helt olika art som sedan inte skulle kunna genomföras, trots tvivel om huruvida de skulle kunna klassificeras som nytt stöd. [...]”⁽³⁷⁾

I målet Gibraltars regering mot kommissionen slog förstainstansrätten fast att

”det är endast i de fall där förändringen [i den nationella lagstiftningen] ändrar själva grunden i den ursprungliga stödordningen som den omvandlas till en ny stödordning. Det kan inte vara fråga om någon avgörande förändring när det nya inslaget är tydligt särskiljbart från den ursprungliga stödordningen.”⁽³⁸⁾

Vid bedömningen om huruvida en förändring av en stödåtgärd innebär att ett redan befintligt stöd ändras till ett nytt stöd har kommissionen undersökt om ändringens karaktär är innehållsmässig⁽³⁹⁾. I detta avseende har kommissionen tagit hänsyn till fördelens karaktär, syftet med fördelen, vilka förutsättningar som har legat till grund för fördelen, de personer och organ som den påverkar och de relevanta finansieringskällorna. Däremot har kommissionen inte undersökt de förändringar i lagstiftningen som inte utgör någon del av stödåtgärden i fråga.

I förhållande till enskilda stödåtgärder, såsom licensavgifter för ett offentligt programföretag, har detta synsätt fått kommissionen att undersöka villkoren för att den relevanta avgiften används, på grund av att dessa villkor utgör en integrerad del av stödåtgärden i fråga⁽⁴⁰⁾.

⁽³⁷⁾ Målet *Namur-Les Assurances du Crédit* som citeras ovan, punkterna 32 och 33.

⁽³⁸⁾ Målen *Gibraltars regering mot kommissionen*, punkt 111. Se liknande yttrande från AG Fennelly i de förenade målen C-15/98 och C-105/98, *Italien och Sardegna Lines, Servizi Marittimi della Sardegna* mot kommissionen, REG 2000, s. I-8855, punkt 64.

⁽³⁹⁾ Kommissionens beslut av den 24 april 2007 i ärende E 10/2005 (ex C 60/99), skäl 33, kommissionens beslut av den 4 april 2007 i ärende E 7/2005 om finska garantiordningar, skäl 16, kommissionens beslut av den 20 april 2005 i ärende E 8/2005 om stöd till det spanska statliga programföretaget RTVE, skäl 2.2 och kommissionens beslut i ärende E 22/2004 – *Direkta skatteincitament till förmån för exportrelaterad verksamhet*, skälen 34 och 35.

⁽⁴⁰⁾ Kommissionens beslut av den 24 april 2007 i ärende E 3/2005 – *Finansiering av offentliga programföretag i Tyskland*, skälen 200–214, kommissionens beslut i ärende E 14/2005 – *Portugal, stöd till det offentliga programföretaget RTP*, skälen 61–80.

I det fall då stödåtgärden i fråga har bestått av en stödordning som inte har beviljats för någon särskild verksamhet, såsom offentliga företag som gynnas av en statlig garanti enkom för att företaget är organiserat som en del av staten, har kommissionen fokuserat på om några väsentliga ändringar har gjorts av stödåtgärden i sig (ordningen består av en statlig garanti för alla sådana företag). Eftersom reglerna som gäller varje stödmottagare inte utgör någon del av stödåtgärden i det senare fallet har kommissionen inte granskat de specifika reglerna som reglerar varje enskild stödmottagares verksamhet. Med andra ord har kommissionen inte funnit att ändringarna av regler som gäller varje enskild stödmottagare har kunnat leda till att stödordningen blev ett nytt stöd, vare sig det påverkade ordningen som sådan eller enbart det särskilda företaget som omfattas av förändringarna i lagstiftningen⁽⁴¹⁾. Att göra så skulle faktiskt ha inneburit att en åtgärd med en stödordnings karaktär skulle omvandlas från ett befintligt stöd till ett nytt stöd när det gäller vissa stödmottagare men inte i förhållande till andra, enbart på grund av att reglerna som gäller de tidigare men inte de senare har förändrats. Ett sådant resultat skulle vara oförenligt med det faktum att åtgärden utgjordes av en enda åtgärd.

⁽⁴¹⁾ Kommissionens beslut av den 24 april 2007 i ärende E 3/2005 – *Finansiering av offentliga programföretag i Tyskland*, skäl 215. Eftersom de var offentligt ägda institutioner hade de tyska offentliga bankerna av tradition gynnats av en implicit statlig garanti, den så kallade *Anstaltslast*. I ärende E 10/2000 om den tyska Landesbanken drog kommissionen slutsatsen att *Anstaltslast* var en förordning som fanns redan innan EG-fördraget trädde i kraft. Stödet till bankerna som strömmade från denna garanti var därför ett befintligt stöd och detta gällde även i de fall då *Anstaltslast* inte enbart berodde på allmän rättspraxis, utan hade införts uttryckligen i skriftliga rättsliga bestämmelser vid en senare tidpunkt, se skrivelse från kommissionen till Tyskland av den 8 maj 2000 med förslag om lämpliga åtgärder i ärende E 10/2000, led 7, första stycket. Enligt myndighetens kännedom har de tyska banker som utnyttjar *Anstaltslast* normalt grundats enligt en separat lag som reglerar den individuella bankens grundande och verksamhet. Flera av dessa banker verkar ha grundats efter att EG-fördraget trädde i kraft. Förändringar i lagstiftningen som reglerar verksamheten för offentliga banker har skett ofta. Grundandet av nya banker enligt lag, sammanslagning och uppdelning av offentliga banker och andra förändringar i den lagstiftning som reglerar offentliga banker kan säkert påverka företagets verksamhet och kan påverka funktionen på den gemensamma marknaden, konkurrensen eller helt enkelt det stödbelopp som är tillgängligt för företagen. Hur som helst har kommissionen varken undersökt när de olika bankerna som gynnas av garantin har grundats eller analyserat förändringar i bankernas verksamhet eller andra åtgärder som hör samman med enskilda banker innan slutsatsen drogs att det stöd som strömmade från *Anstaltslast* var ett befintligt stöd. Se även kommissionens beslut av den 16 oktober 2002 i ärende C-68/02 – *Frankrike, Electricité de France (EDF)*, skäl 68, där en av stödåtgärderna till EDF, en statlig garanti, följde en allmän rättsprincip i den franska lagstiftningen som redan fanns innan EG-fördraget trädde i kraft. EDF:s verksamhet hade förändrats betydligt under åren och företaget hade också expanderat till nya marknader. Trots detta såg kommissionen inte något behov av att undersöka dessa faktiska förändringar. Inte heller undersökte kommissionen några förändringar i lagstiftningen gällande EDF som vidtog efter det att EG-fördraget hade trätt i kraft, då man fastställde om stödåtgärden utgjorde ett nytt eller befintligt stöd, se även kommissionens beslut av den 16 december 2003 om statligt stöd som beviljats till förmån för EDF och företag inom el- och gassektorn (EUT L 49, 22.2.2005, s. 9, skäl 59), och kommissionens uppmaning enligt artikel 88.2 i EG-fördraget att inkomma med synpunkter i ärendet E 3/2002, EDF (EGT C 164, 15.7.2003, s. 7, skälen 53–55).

Innan man går in på vilka förändringar i lagstiftningen som är relevanta vid bedömningen om huruvida en stödåtgärd är ny eller befintlig måste man först fastställa om reglerna som gäller en eller flera stödmottagare utgör en del av stödåtgärden eller inte. I de fall då företaget i fråga tar emot stöd från flera åtgärder med olika syften och rättslig grund som har antagits vid olika tidpunkter och där några är enskilda och andra har karaktären av stödordningar ska de olika stödåtgärderna bedömas separat och inte tillsammans i en övergripande bedömning, enbart för att åtgärderna i sin helhet eller till viss del har samma stödmottagare ⁽⁴²⁾.

2.3 KLASSIFICERING AV DE OLIKA STÖDÅTGÄRDERNA SOM NYA ELLER BEFINTLIGA STÖD

2.3.1 Den statliga garantin

Den statliga garantin som omfattar alla statliga institutioner för alla deras skyldigheter är ett resultat av den allmänna praxisen för den isländska offentliga rätten som redan gällde innan EES-avtalet trädde i kraft. Garantin gäller alla statliga institutioner, oberoende av när de grundades eller deras verksamhet, eller förändringar av verksamheten. Denna eventuella stödåtgärd måste betraktas som en ordning som inte omfattas av definitionen i artikel 1 d i del II av protokoll 3 till övervakningsavtalet. Med antagandet om att det är stöd måste ordningen, från början, betraktas som befintligt stöd eftersom det existerade innan EES-avtalet trädde i kraft, se artikel 1 b i del II av protokoll 3 till övervakningsavtalet.

Efter det att EES-avtalet trädde i kraft har det inte skett några innehållsmässiga, eller ens formella, förändringar av omfattningen och funktionen för garantin som sådan. Genom lag nr 121/1997 om statliga garantier, med efterföljande ändringar, infördes en mindre garantiavgift som uppgick till 0,00625 % per kvartal (0,00375 % per kvartal för inhemska åtaganden fram till 2001). Denna avgift minskar endast stödet enligt den ursprungliga statliga garantiordningen som fanns innan EES-avtalet trädde i kraft. Den ursprungliga stödordningen kan därför inte, oberoende av eventuella fördelar som är kopplade till den, klassificeras som ett nytt stöd ⁽⁴³⁾.

Vidare har inga av de ändringar av ILS verksamhet som beskrivs ovan i avsnitt I.2 inneburit någon sådan ändring. Fördelens art var exakt densamma, liksom den rättsliga grunden för stödet. Inte heller syftet för denna icke-individuella åtgärd, som sträcker sig långt utanför de speciella omständigheterna för bostadslånesystemet och som gäller i allmänhet för alla statliga institutioner, har ändrats till följd av de ändringar i bostadslånesystemet

som bostadslagen har lett till ⁽⁴⁴⁾. Med andra ord var dessa förändringar i lagstiftningen inte enbart särskiljbara från denna eventuella stödåtgärd, utan även helt skilda från den. Därför kan garantiordningen inte utgöra någon ny stödåtgärd som kan bedömas enligt det aktuella formella granskningsförfarandet.

2.3.2 Befrielse från inkomst- och förmögenhetsskatt

Statskassan, alla statliga institutioner och alla statliga företag som staten har obegränsat ansvar för har, långt innan EES-avtalet trädde i kraft, varit befriade från inkomst- och förmögenhetsskatt.

Befrielsen från inkomstskatt föreskrivs idag i artikel 4.1 i inkomstskattelagen nr 90/2003, som är en konsoliderad version av lag nr 75/1981 om inkomst- och förmögenhetsskatt. Med antagandet om att skattebefrielsen utgör ett stöd måste den redan från början betraktas som en allmän ordning som omfattas av definitionen i artikel 1 d i del II av protokoll 3 till övervakningsavtalet. Efter det att EES-avtalet trädde i kraft har det inte skett några innehållsmässiga, eller ens formella, förändringar av omfattningen och funktionen för denna ordning. Ingenting i dessa allmänna skattebestämmelser, vare sig i förhållande till ILS eller till någon annan som är berättigad till befrielsen, ändrades som ett resultat av de ändringar av bostadslånesystemet som infördes efter den 1 januari 1994. Vidare har ändringarna av bostadslånesystemet varken i sig eller i förlängningen påverkat denna ordning. Bostadslagen medförde inte några förändringar i fråga om syftet med skattebefrielsen eller dess karaktär. Inte heller ändrades finansieringskällan eller den rättsliga grunden för skattebefrielsen. Skattebefrielsen kan därför inte utgöra någon ny stödåtgärd som kan tas med i det formella granskningsförfarande.

Fram till dess att lag nr 129/2004 antogs, i vilken förmögenhetsskatten avskaffades, befriades även de ovan nämnda institutionerna från att betala förmögenhetsskatt genom artikel 4.1 i lag nr 90/2003 om inkomst- och förmögenhetsskatt. Även med hänsyn till förmögenhetsskatten, konsoliderar denna lag enbart de regler som redan finns i den ovan nämnda lag nr 75/1981 om inkomst- och förmögenhetsskatt. Förmögenhetsskatten är numera helt avskaffad. Fram till dess att den avskaffades 2004 måste dessa institutioners befrielse från att betala skatten, i den

⁽⁴²⁾ Kommissionens beslut av den 24 april 2007 i ärende E 3/2005 – Finansiering av offentliga programföretag i Tyskland, skälen 192–216, kommissionens beslut av den 20 april 2005 i ärende E 8/2005 om statligt stöd till förmån för det spanska statliga programföretaget RTVE, led 2.2 och kommissionens beslut av den 20 april i ärende E 9/2005 – Italien, RAI, skälen 25–48.

⁽⁴³⁾ En annan fråga är huruvida ILS befrielse från den garantiavgift som infördes 1988 skulle kunna vara ett nytt stöd. Myndigheten har idag, genom beslut nr 406/08/KOL, inlett ett formellt granskningsförfarande om befrielse från garantiavgifter som föreskrivs i lag nr 121/1997 om statliga garantier.

⁽⁴⁴⁾ I detta avseende är situationen jämförbar med kommissionens beslut nedan, om tyska programföretag, Poczta Polska, La Poste, EDF etc. I dessa beslut var kommissionen tvungen att bedöma om de statliga garantierna till offentliga företag kunde betecknas som nya eller befintliga stöd. I alla besluten konstaterade kommissionen att garantin i sig antingen inte hade förändrats eller förblivit praktiskt taget oförändrad. I sin bedömning av stödet som följde av garantin, vågade sig inte kommissionen på att bedöma om det aktuella, enskilda företaget hade ändrat sin verksamhet, eftersom denna fråga inte hörde samman med stödåtgärden som sådan, utan gällde en av stödmottagarna av en abstrakt definierad stödordning.

mån de utgör stöd, bedömas som en ordning som omfattas av definitionen i artikel 1 d i del II av protokoll 3 till övervakningsavtalet. Under tidsperioden från det att EES-avtalet trädde i kraft och tills förmögenhetsskatten avskaffades allmänt, gjordes inga innehållsmässiga, eller ens formella ändringar av skattebefrielsens omfattning, finansiering eller funktion och ändringarna av bostadslånesystemet påverkade inte heller skattebefrielsens karaktär, syfte, funktion eller finansiering. Därför kan denna skattebefrielse inte utgöra någon ny stödåtgärd som kan bedömas enligt det aktuella formella granskningsförfarandet.

2.3.3 Räntesubventioner

Så som nämns ovan tillhandahöll arbetarnas bostadsfond lån för subventionerade hyreslägenheter till låga räntesatser som fastställdes av regeringen. Fonden fick direkta budgetbidrag, bland annat för att täcka sina utgifter för dessa lån. Eftersom arbetarnas bostadsfond var en offentlig institution var den isländska staten i slutänden ansvarig för de förluster som hänfördes sig till denna lånekategori om de direkta bidragen inte var tillräckliga för att täcka fondens förluster.

Lånekategorin subventionerade hyreslägenheter var i stor utsträckning oförändrad av bostadslagen, och ILS skulle bevilja dessa lån, till en början till samma ränta som hade gällt tidigare, se lagens preliminära artikel IX. I artikeln föreskrevs också att staten skulle tillhandahålla bidrag från budgeten för att täcka ILS kostnader. Detta har sedermera reglerats genom avtal mellan socialministern och finansministern, se avsnitt I.3.3.

Med hänsyn till den institutionella förändringen har det enligt kommissionens normala praxis visat sig att organ som får stöd kan ändra sin rättsförmåga, genom sammanslagning, uppdelning eller av något annat skäl utan att detta påverkar stödets klassificering. Detta gäller både när ändringen av rättsförmåga sker genom en privaträttslig åtgärd och när förändringen föreskrivs genom en lag eller någon offentligrättslig åtgärd ⁽⁴⁵⁾. För

ändringen från de fyra offentliga organ som drevs enligt lag nr 97/1993 jämfört med bostadslagen kan inte i sig ha någon inverkan på bedömningen av förenligheten för de relevanta åtgärderna. Så som tidigare har nämnts övertog bostadsfinansieringsfonden alla tillgångar, rättigheter och skyldigheter från sina föregångare och fortsatte med deras verksamhet, vilket visar att reformen syftade till att behålla kontinuiteten mellan dessa organisationer ⁽⁴⁶⁾.

Följaktligen fick arbetarnas bostadsfond och ILS i uppdrag att tillhandahålla dessa subventionerade lån för hyreslägenheter till en räntesats som fastställs av regeringen, som tillhandahöll medel via budgetlagen, eftersom räntesatserna var så låga att de inte täckte kostnaderna för utlåningen. Skillnaden mellan de två är att bidraget till ILS är öronmärkt för denna särskilda lånekategori, medan arbetarnas bostadsfond fick budgetbidrag som var gemensamma för alla fondens kategorier av subventionerade lån. Denna skillnad härrör från det faktum att alla andra kategorier för subventionerade lån avskaffades för arbetarnas bostadsfond genom bostadslagen och att tilläggslånen, den viktigaste lånekategorin för subventionerade lån enligt bostadslagen i dess ursprungliga form, inte finansierades genom budgetbidrag till ILS.

De förändringar som infördes genom bostadslagen ändrade inte uppdraget om att tillhandahålla lån för subventionerade hyresbostäder. Med andra ord förblev syftet med denna åtgärd det samma ⁽⁴⁷⁾. Det faktum att budgetbidraget numera endast är inriktat på dessa lån är ett resultat av att de direkta statliga bidragen till andra subventionerade lån har avskaffats. Avskaffandet av direkta statliga bidrag till vissa verksamheter utgör inte någon förändring av finansieringen av en annan åtgärd. Därför kan ett sådant avskaffande inte påverka klassificeringen av den kvarstående åtgärdens karaktär. Snarare utgör det ett avskaffande av en separat stödåtgärd ⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴⁶⁾ Enligt artikel 35 i lag nr 1/1997 om statsanställdas pensionsfond (*lög um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins*), kan en fondmedlem välja att öka sin pension med motsvarande löneökning för den befattning som medlemmen senast hade. Chefen för det statliga bostadsinstitutet ansåg att hans befattning motsvarade den befattning som chefen för ILS hade, vilket inte pensionsfonden ansåg. I en dom av den 22 januari 2004 i mål nr 344/2003 fattade högsta domstolen på Island ett beslut till förmån för chefen. I denna dom konstaterades bland annat att bostadsfinansieringsfonden i huvudsak hade anförtratts samma roll som det statliga bostadsinstitutet, med sin verksamhet som hypotekslåneinstitut för islänningar. Domstolen ansåg att befattningen som chef för institutet var jämförbar med att vara chef för fonden i fråga om arbetsuppgifterna, deras omfattning och ansvaret för dem.

⁽⁴⁷⁾ I kommissionens beslut i ärende E 14/2005 – Portugal, stöd till det offentliga programföretaget RTP, skälen 63 och 74 konstaterade kommissionen att ändringar som hade gjorts av en portugisisk stödåtgärd inte omvandlade åtgärden till ett stöd, bland annat eftersom ändringarna av den nationella regeln inte ändrade subventionens syfte.

⁽⁴⁸⁾ Kommissionens beslut 2006/240/EG av den 16 november 2004 om en tysk stödordning till förmån för tillverkare av sädesbrännvin (EUT L 88, 25.3.2006, s. 50), skälen 83 och 84. Se även artikel 17.2 i kommissionens skrivelse av den 14 juli 2005 om ärende E 2/2005 om nederländskt stöd till bostadssektorn där kommissionen konstaterade att stödet var befintligt även om ordningen för direkta subventioner hade ersatts med en ordning för statligt lån och en skattebefrielse efter att EG-fördraget hade trätt i kraft. Anledningen till detta var att dessa förändringar sammantaget hade lett till ett mindre hinder för konkurrensen, se punkterna 16–26 i skrivelsen.

⁽⁴⁵⁾ Kommissionens beslut av den 29 november 2007, C(2007) 5778, statligt stöd C 56/07 – Frankrike, Garantie illimitée de l'Etat en faveur de La Poste, skälen 93–97, kommissionens beslut i ärende E 14/2005 – Portugal, stöd till det offentliga programföretaget RTP, skälen 78–80, kommissionens beslut av den 20 april 2005 i ärende E 10/2005 (ex C 60/99) – Redevance radiodiffusion TF1, skäl 33 och skrivelse från kommissionen till Tyskland av den 8 maj 2000 med förslag om lämpliga åtgärder i ärende E 10/2000, Landesbank, led 7, första stycket. När det gäller den befrielse från att betala en garantiavgift som ILS åtnjuter enligt lag nr 121/1997 om statliga garantier, är slutsatsen enligt myndighetens preliminära bedömning att den utgör ett nytt stöd och denna åtgärd behandlas separat, se myndighetens beslut nr 406/08/KOL av den 27 juni 2008.

SFF har hänvisat till olika förändringar som bostadslagen har medfört och hävdar att dessa borde leda till att stödet till ILS skulle klassificeras som nytt stöd. Oberoende av dessa förändringars karaktär gällde de inte denna stödåtgärd, som endast gäller förluster som åsamkats av fonden vid lån till subventionerade hyreslägenheter. Höjningen av taket för allmänna lån var inte kopplad till denna lånekategori. På samma sätt gällde inte heller förändringar enligt lag nr 57/2004, varigenom bostadsobligationssystemet avskaffades och ersattes av kontantlån, denna lånekategori. Det krav som föreskrivs i artikel 11 i lag nr 97/1993 om att lånen skulle tryggas genom en botteninteckning eller en inteckning med näst bästa prioritet gällde inte denna lånekategori utan endast vissa lån från den statliga byggnadsfonden. Det faktum att denna bestämmelse inte fördes över till bostadslagen har ingen betydelse för dessa lån.

Sammanfattningsvis anser myndigheten att den fördel räntesubventionen innebär inte utgör något nytt stöd som kan undersökas enligt det aktuella formella granskningsförfarandet.

2.3.4 Inga utdelningsbetalningar

Så som framgår av avsnitt 3.4 innebär de allmänna principerna enligt den isländska offentliga rätten att statliga institutioner som är organiserade på samma sätt som ILS inte behöver betala utdelningar. Denna princip gällde redan innan EES-avtalet trädde i kraft och kan tillämpas på statliga institutioner oberoende av när de grundades, deras verksamhet eller ändring av verksamhet. Sedan EES-avtalet trädde i kraft har det inte gjorts några innehållsmässiga, eller ens formella ändringar av denna allmänna princip. Varken bostadslagen eller dess föregångare har någonsin avvikit från denna princip genom att införa någon rättslig bestämmelse som kräver att ILS ska betala utdelningar. Därför har den fördel och statliga finansiering som beror på avsaknaden av skyldighet att betala utdelningar inte ändrat karaktär till följd av bostadslagen eller dess ändringar. Inte heller har syftet med principen, som sträcker sig långt utanför de speciella omständigheterna för bostadslånesystemet och som gäller i allmänhet för alla statliga institutioner, ändrats som ett resultat av ändringar av bostadslånesystemet. Med andra ord var dessa förändringar i lagstiftningen inte enbart särskiljbara från denna eventuella stödåtgärd, utan även helt skilda från den. I den utsträckning att en icke-betalning av utdelning måste betraktas som en stödåtgärd måste åtgärden därför betraktas som en stödordning som omfattas av definitionen i artikel 1 d i del II av protokoll 3 till övervakningsavtalet. Vidare skulle ordningen utgöra ett befintligt stöd som fanns innan EES-avtalet trädde i kraft, se artikel 1 b i del II av protokoll 3 till övervakningsavtalet.

Endast om det kunde konstateras att befrielsen från att betala utdelning inte skulle härröra från de allmänna principerna i den

isländska offentliga rätten utan snarare skulle vara ett resultat av bostadslagen och dess föregångare, skulle de villkor enligt vilka olika bostadsorgan drivs bli en del av bedömningen av det nya stödets förenlighet. Det skulle enbart vara i denna hypotetiska situation som de förändringar av bostadsfinansieringssystemet som har skett efter den 1 januari 1994 eventuellt skulle innebära att ett stöd som var kopplat till befrielse från att betala utdelningar ändrades från befintligt till nytt stöd.

2.4 SLUTSATS OM DE FYRA POTENTIELLA STÖDÅTGÄRDERNAS NYA RESPEKTIVE BEFINTLIGA KARAKTÄR

Mot bakgrund av den föregående bedömningen anser myndigheten att följande åtgärder: statlig garanti, räntesubvention, skattebefrielse och befrielse från att betala utdelningar, som identifierades i beslutet om att inleda ett förfarande inte utgör några nya stödåtgärder som kan bedömas enligt det aktuella formella granskningsförfarandet.

Följaktligen kommer myndigheten att avsluta det formella granskningsförfarandet och inleda ett förfarande enligt artikel 1.1 i del I och avsnitt V i del II av protokoll 3 till övervakningsavtalet som gäller befintligt stöd.

För att vara uttömmande skulle myndigheten vilja tillägga att även om man hade antagit det synsätt som föreslogs av SFF och konstaterat att bostadslagen med dess efterföljande ändringar verkligen var relevant för bedömningen av klassificeringen av de möjliga stödåtgärder som identifierades ovan, skulle myndigheten ändå ha dragit slutsatsen att de konkreta förändringar som har införts för bostadssystemet inte var av en sådan karaktär att det skulle ha utlöst en omklassificering av stödet från nytt till befintligt:

— För det första kan det faktum att Island valde den rättsliga tekniken att anta en ny lag i stället för att ändra en redan existerande lag inte i sig leda till en omklassificering av en redan befintlig stödåtgärd⁽⁴⁹⁾. Vad som räknas är enbart om den nya lagen innebar innehållsmässiga förändringar för de relevanta stödåtgärderna, som skulle kunna påverka bedömningen av dessa åtgärders förenlighet. I detta avseende anser myndigheten det mycket viktigt att bostadslagen, när det gäller alla viktiga egenskaper, var en fortsättning på det tidigare systemet med samma målsättning om att trygga boende till en rimlig kostnad för alla invånare på Island. Så som visas i avsnitt 2.2.3.1 var syftet med bostadslagen samma som för lag nr 97/1993.

— För det andra, med hänvisning till det ovanstående, har kommissionen genomgående haft som praxis att en förändring av en stödmottagares rättsförmåga inte är relevant för klassificeringen av stödet.

⁽⁴⁹⁾ Kommissionens beslut i ärende E 12/2005 – Polen, obegränsad statlig garanti till förmån för Poczta Polska, skälen 39–47.

- För det tredje har finansieringen av de potentiella stödåtgärderna till förmån för ILS som för närvarande gäller inte ändrats till följd av antagandet av bostadslagen och efterföljande ändringar av lagen.
- För det fjärde ändrades ingenting när det gäller emitteringen av bostadsobligationer, den viktigaste lånekategorin, genom bostadslagen. En ny lånekategori, kategorin för så kallade tilläggs lån, infördes som en del av reformen av subventionerade bostäder genom bostadslagen. I själva verket ersatte denna lånekategori de kategorier av subventionerade lån som kunde beviljas enligt lag nr 97/1993. Så som anges i avsnitt I.2.2.3.3.3 var den maximala procentandelen för dessa typer av lån och de kriterier som reglerade berättigandet till dem nästan identiska. Den viktigaste skillnaden gällande reglerna för dessa typer av lån är att det i bostadslagen föreskrivs att dessa lägenheter, under vissa villkor, kan säljas på den allmänna marknaden till ett marknadspris. Myndigheten anser att dessa förändringar av lagstiftningen varken innebar materiella ändringar av den krets av möjliga mottagare av subventionerade lån eller utökade ILS verksamhet inom detta område jämfört med dess föregångare. Vidare kan avskaffandet av kategorierna av subventionerade lån, se avsnitt I.2.2.3.3.3, inte leda till att en stödordning kategoriseras som nytt stöd. Sådana förändringar kan på sin höjd betraktas som ett avskaffande av stödet.
- För det sjunde höjdes gränsen för ILS allmänna lånekategori till 90 % av det uppskattade värdet för egendomen genom lag nr 120/2004. Till följd av detta avskaffades kapitel VII i lagen om tilläggs lån. Lag nr 120/2004 ändrade ingenting när det gäller ILS-systemets offentliga verksamhet. Syftet med bostadslagen förblev detsamma, stödmottagaren var fortfarande enbart ILS och dess verksamhet var i huvudsak oförändrad. Vidare infördes inga ändringar av vem som var berättigade till lån från ILS. Det innebar endast att lån till maximalt 90 % var öppet för alla⁽⁵¹⁾. Situationen här kan jämföras med Keller för vilken förstainstansrätten ansåg att en ökning från 7 miljarder till 80 miljarder italienska lire, när det gällde de maximala anläggningstillgångar som ett företag hade rätt att inneha för att ligga inom en godkänd stödordning, utgjorde en innehållsmässig ändring som skulle ha anmälts till kommissionen. Domstolen angav att denna förändring hade inneburit en ökning av antalet potentiella stödmottagare och hade de facto öppnat ordningen för sökanden⁽⁵²⁾. Att ändra stödordningen och därmed potentiellt öka antalet stödmottagare är en ändring av en av huvudegenskaperna för en stödordning som kan ha påverkan på dess förenlighet med EG-fördraget. I detta fall är det inte viktigt om de allmänna lånen uppgår till 70 eller 90 % av det uppskattade värdet för en fastighet när det gäller huruvida sådana lån kan klassificeras som tjänst av allmänt ekonomiskt intresse i den mening som avses i artikel 59.2 i EES-avtalet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

- För det femte kan myndigheten inte hålla med SFF om att bostadslagen var förenad med en avsevärd utökning av möjligheterna för ILS att låna ut pengar till företag som bygger hyreslägenheter⁽⁵⁰⁾. Så som beskrivs i avsnitt I.2.2.3.3.2 kunde lån från bostadsobligationssystemet beviljas till företag som ägnade sig åt byggande av lägenheter både enligt villkoren i de föreskrifter som har getts ut på grundval av bostadslagen och dess föregångare.

- För det sjätte avskaffades, så som beskrivs ovan, bostadsobligationssystemet genom lag nr 57/2004 och ersattes av direkta kontantlån som beviljades av ILS. SFF har hävdade att denna förändring kräver att stödet klassificeras som nytt stöd. Denna lag ändrade emellertid ingenting i fråga om räckvidden för potentiella mottagare och liknande. Inte heller innebar den en förändring av syftet eller finansieringen av någon möjlig stödåtgärd till ILS. Därför anser myndigheten att förändringarna kan betraktas som administrativa och tekniska snarare än innehållsmässiga.

⁽⁵⁰⁾ I detta avseende hänför SFF till yttranden från ordföranden för riksdagsutskottet där ordet "individuellt" raderades från artikel 15.1, i fråga om den allmänna lånekategorin, i det lagförslag som senare blev bostadslagen. Se punkt 7 i talet, se <http://www.althingi.is/altext/122/05/r13133243.sgml>

Artikel 1

De möjliga stödåtgärderna i form av statlig garanti, räntesubvention, skattebefrielser och befrielser från att betala utdelningar till förmån för ILS utgör befintligt stöd. Därför avslutas det formella granskningsförfarandet som kan tillämpas på nytt stöd.

Artikel 2

ILS befrielse från tillämpning av de bestämmelser i lagen som hänvisas till i led 14 i kapitel II i bilaga IX till EES-avtalet utgör inte något statligt stöd.

⁽⁵¹⁾ I sitt beslut i ärendet om offentliga programföretag i Tyskland drog kommissionen slutsatsen att öknings av licensavgifterna inte skulle betraktas som nytt stöd: "Ökningen är snarare en konsekvens av ett ökat finansiellt behov hos de offentliga programföretagen att uppfylla sitt uppdrag att verka i allmänhetens tjänst. Det är därför – och i linje med kommissionens tidigare praxis – inte särskilt bärbara från den ursprungliga stödordningen och utgör därför inte någon innehållsmässig ändring under förutsättning att uppdraget att verka i allmänhetens tjänst som sådan inte har ändrats innehållsmässigt." Kommissionens beslut av den 24 april 2007, som citeras ovan, skäl 206.

⁽⁵²⁾ Mål T-35/1999, Keller mot kommission, REG 2002, s. II-261, punkt 62.

Artikel 3

Detta beslut riktar sig till Republiken Island.

Artikel 4

Endast den engelska texten är giltig.

Utfärdat i Bryssel den 27 juni 2008.

För Eftas övervakningsmyndighet

Per SANDERUD
Ordförande

Kurt JAEGER
Ledamot av kollegiet

PRENUMERATIONSPRISER 2010 (exkl. moms, inkl. frakt och porto)

<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, endast pappersversion	22 officiella EU-språk	1 100 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, pappersversion + årsutgåva på cd-rom	22 officiella EU-språk	1 200 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L-serien, endast pappersversion	22 officiella EU-språk	770 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, månatlig (kumulativ) utgåva på cd-rom	22 officiella EU-språk	400 euro per år
Tillägg till <i>Europeiska unionens officiella tidning</i> (S-serien), meddelanden och offentliga kontrakt, cd-rom, 2 nummer per vecka	flerspråkig: 23 officiella EU-språk	300 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , C-serien – allmänna uttagningsprov	Antal språk beroende på uttagningsprov	50 euro per år

Europeiska unionens officiella tidning (EUT) ges ut på EU:s officiella språk, och det går att prenumerera på den i 22 olika språkversioner. Den består av två serier: L (lagstiftning) och C (meddelanden och upplysningar).

Varje språkversion kräver en separat prenumeration.

Enligt rådets förordning (EG) nr 920/2005 som offentliggjordes i EUT L 156 av den 18 juni 2005 är Europeiska unionens institutioner under en övergångsperiod inte skyldiga att avfatta och offentliggöra alla rättsakter på iriska. Den iriska utgåvan av EUT säljs därför separat.

En prenumeration på tillägget till EUT (S-serien: meddelanden och offentliga kontrakt) omfattar en flerspråkig cd-rom med alla de 23 officiella språkversionerna.

Prenumeranter på EUT kan på begäran få de olika bilagorna till tidningen. När en bilaga ges ut meddelas prenumeranterna detta genom ett "meddelande till läsarna" i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Cd-rom-format ersätts av dvd-format under 2010.

Försäljning och prenumeration

Prenumerationer på olika tidskrifter, såsom *Europeiska unionens officiella tidning*, kan beställas från någon av våra kommersiella distributörer. En lista över dessa finns på följande Internetadress:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sv.htm

Via EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) har du kostnadsfritt direkt tillgång till Europeiska unionens lagstiftning. På webbplatsen kan du söka i *Europeiska unionens officiella tidning* samt i fördrag, lagstiftning, rättspraxis och förberedande rättsakter.

Mer information om Europeiska unionen finns på <http://europa.eu>

Europeiska unionens publikationsbyrå
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

SV